

ADEPT

2018.19

REVIJA SODOBNIH GLEDALIŠKIH IN FILMSKIH USTVARJALCEV

ADEPT

Revija sodobnih gledaliških in filmskih ustvarjalcev

LETNIK V, številka 1, 2018/2019

ISSN: 2385-9164

Izdajatelj in založnik

UL AGRFT, zanj: red. prof. Tomaž Gubenšek, dekan

Glavni in odgovorni urednik

Jaka Smerkolj Simoneti

Uredniški odbor

Filip Mramor, Ivana Percan Kodarin, Jernej Potočan, Nina Ramšak,

Tery Žeželj

Mentor

doc. dr. Blaž Lukan

Kreativna zasnova in oblikovanje

Jure Brglez

Lektorica

Karmen Kodarin

Tisk

DEMAT d.o.o.

300 izvodov

Vse pravice pridržane.

K

i

u

b

o

v

u

Nova številka revije Adept sledi sedaj že vzpostavljeni tradiciji predstavljanja mladih še neobjavljenih dramskih besedil, ki so bila izbrana na javnem natečaju. (Mlada) dramatika, ki se sicer vedno pogosteje znajde pod žarometi predvsem zaradi svoje zanemarjenosti v sodobnem slovenskem gledališkem prostoru, je gotovo še vedno najbolj zamolčana od treh literarnih sester. Naraščajoče število delavnic dramskega pisanja, rezidenčnih dramatikov v gledaliških hišah in javnih diskusij o pomenu vzgajanja nove dramske pisave priča o nujnosti za redno objavljanje nove dramatike v takšni ali drugačni obliki. Jasno je, če gledališča ne bodo odprla vrat novi dramatiki, si bo ta pot do občinstva našla sama.

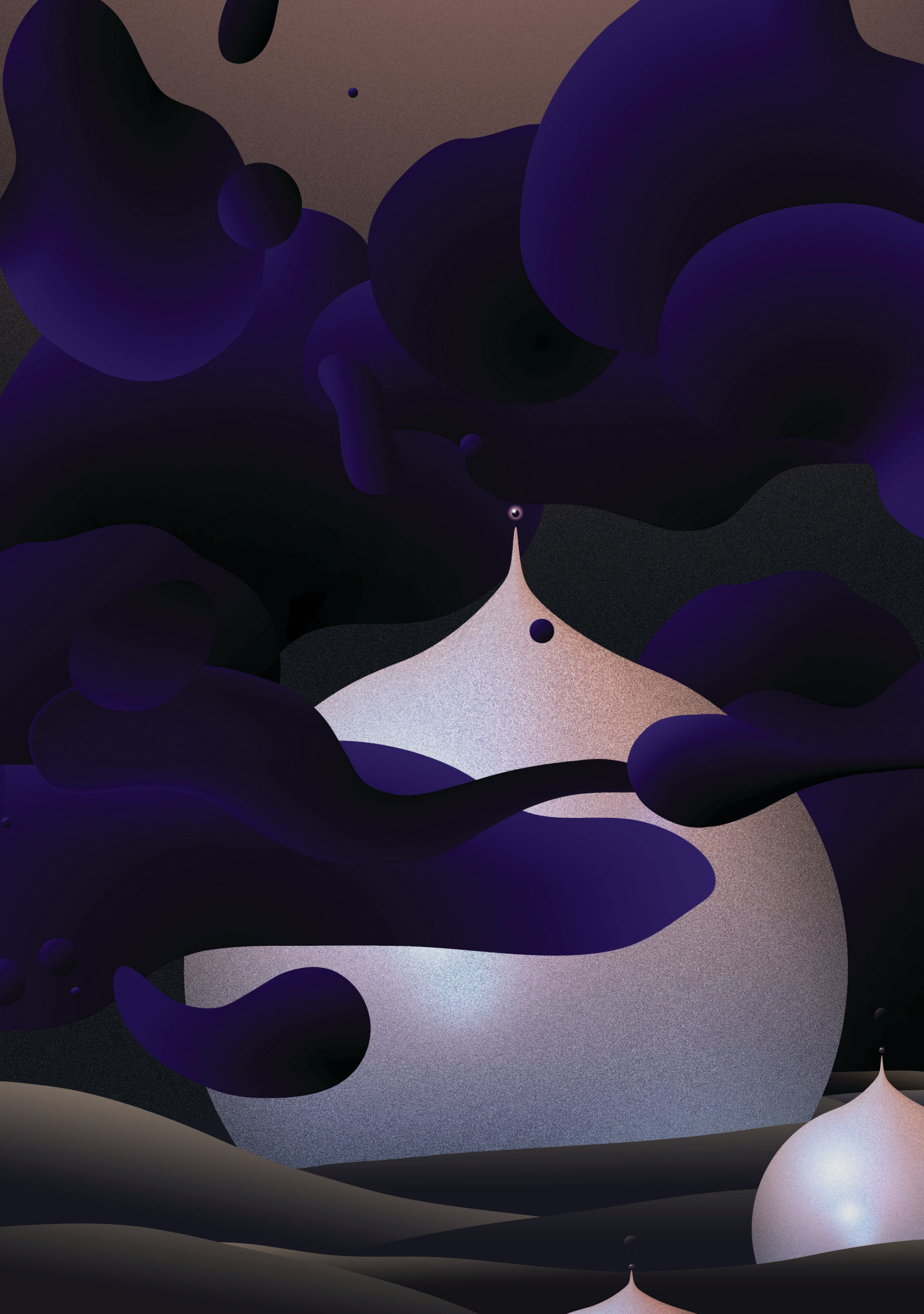
O vitalnosti korpusa pišočih priča tudi letošnja izvedba natečaja, kjer se je na naš poziv odzvalo 13 avtoric in avtorjev s 17 dramskimi besedili. Besedila si formalno ne bi mogla biti bolj različna. Med naborom se najdejo tisti, ki sledijo strukturi klasične dramatike, in tisti, ki si preko različnih tradicij, med katerimi je gotovo pomembno omeniti opus Simone Semenič, utirajo pot v ne več dramske pisave. Podobno kot s formati je tudi z žanri, pri čemer je opazno manj besedil komičnih zvrsti. Stilsko raznorodnost prispelih besedil pa združuje jasna misel o nuji pisanja angažirane dramatike. Naj si bo v politiki ali v intimi, avtorji svoje pripovedi tkejo iz družbene realnosti in stisk, ki jih ta več kot očitno prinaša. V reinterpretacijah antičnih mitov, domišljijskih pravljичnih svetovih, dokumentarnih posnetkov aktualnega dogajanja, fragmentih osebnih izpovedi sledimo razpadanju stvarnosti in izgubi njenega smisla, proti čemur se je nova dramatika več kot očitno pripravljena boriti.

Čeprav je naključje, da je izbor objavljenih dramskih besedil delo petih avtoric – dramates, se podatek ne zdi nepomemben. Gledališka umetnost na zavedni in nezavedni ravni še vedno ni izenačila svojih ustvarjalcev in ustvarjalk. Opomnimo samo, da na letošnjem 53. Festivalu Borštnikovo srečanje med štirimi igralskimi nagradami niti ena ni bila podeljena igralki. Tako podtalno sporočamo, da gledališče ni umetnost, za katero bi bilo potrebno »hlače gor dat«, karkoli že naj bi to pomenilo v času, ki bi mu danes morali reči preteklost.

Zelo nas veseli, da se Adept širi tudi v mednarodni prostor, tokrat prvič objavljamo besedilo v tujem jeziku.

Drage piske in dragi pisci, hvala vsem, ki ste se odzvali na natečaj!
Drage bralke in bralci, veliko užitkov ob branju!

Uredništvo revije Adept

Kaja Novosel, Moja polja, polna sreče str. 6

Varja Hrvatin, Nocturno str. 26

Katja Gorečan, Požigalka str. 64

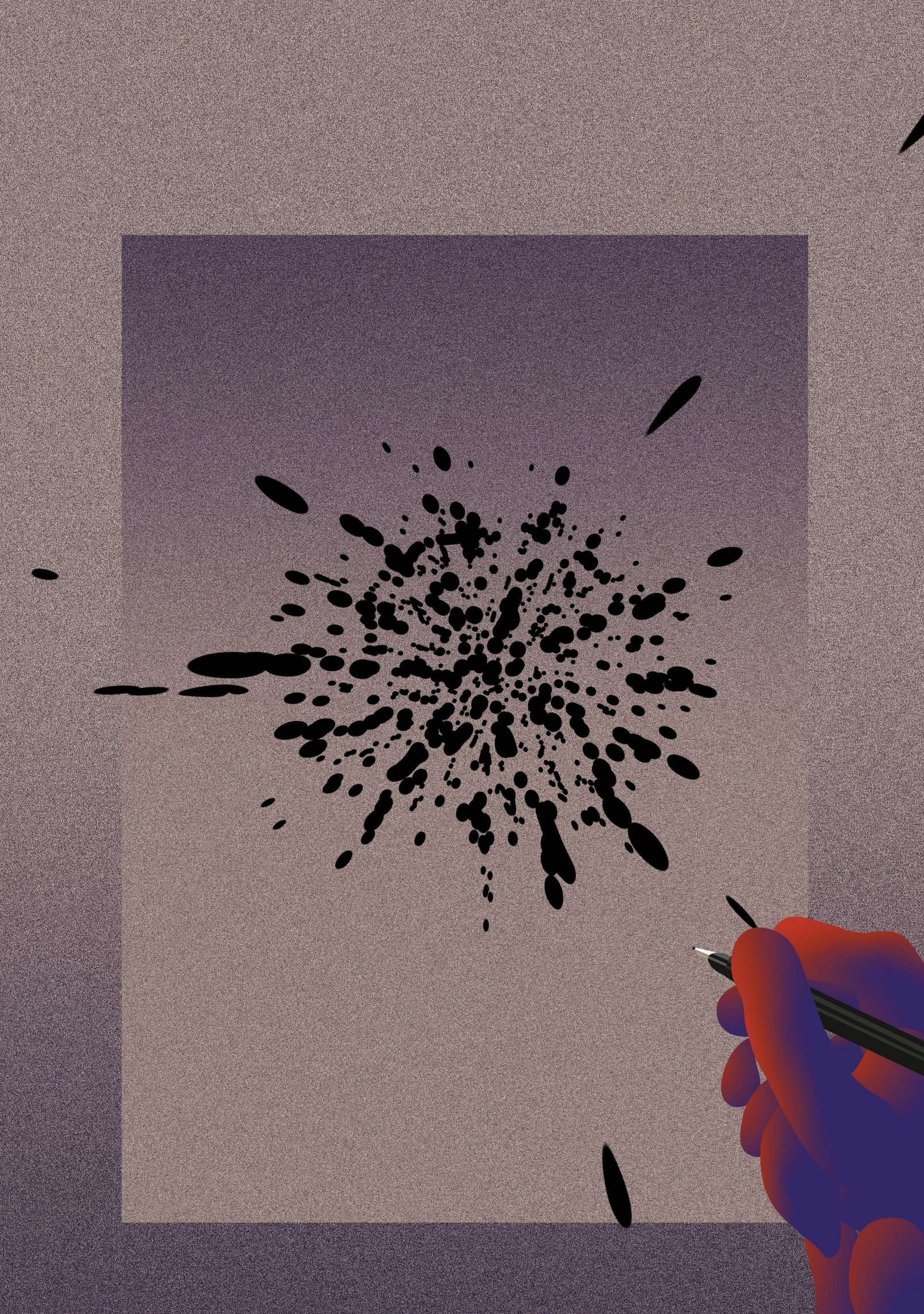
Eva Kokalj, Popotem str. 88

Tijana Grumić, Stvaranje čoveka str. 106

Kaja Novosel

Moja polja, polna sreče

Dramsko besedilo za eno osebo

V središču dramskega besedila Moja polja, polna sreče avtorice Kaje Novosel je Vojteh, prodajalec rib, ki v svojem stanovanju, popolnoma sam, praznuje silvestrovo in pričakuje novega leta dan. V navadi mu je, da ob koncu leta izpiše nekakšen osebni dnevnik, v katerem povzame vse ključne dogodke, ki so se mu v preteklih dvanajstih mesecih zgodili, in na ta način opravi pregled minulega obdobja. A tokrat je za Vojtehom težko leto, v katerem je izgubil mamó, in tako se vsakoletni obred pisanja sprevrže v njegovo osebno spopadanje z izgubo ljubljene osebe, smrtjo in minljivostjo na splošno. Pred bralcem se razprostre tenkočutno izpisano protagonistovo preizpraševanje samega sebe, na tej osnovi pa avtorica v naslednjem koraku izpeljuje kompleksen razmislek o družbi in svetu, v katerem živimo, pri čemer se loteva presenetljivo aktualnih in sodobnih problemov ter tem. Med drugim so v središču njene pozornosti vprašanja osamljenosti, pomanjkanja ljubezni in iskanja sreče. V avtoričini pisavi izstopa njena pozornost za detajle, besedno poigravanje in mestoma tudi poetski diskurz, dramaturgijo besedila pa določa izvirno izpeljana hibridna dramska forma. Tekst je oblikovan kot notranji monolog protagonista, ki ga občasno prekinjajo v offu izpisani protagonistovi spomini, edino zadnja replika je izrečena tukaj in zdaj, z njo pa avtorica vendarle vnese nekaj upanja, da bo na ruševinah starega sveta (in leta) Vojteh vendarle uspel zgraditi novega, v katerem bo našel srečo.

Dramsko besedilo, ki je nastalo pod mentorstvom izr. prof. mag. Žanine Mirčevske je bilo v letošnjem letu nagrajeno z akademijsko Prešernovo nagrado.

OPOMBE

- 1. V igralnem prostoru je poleg ostale opreme prisoten tudi radijski aparat. Radio nima velike vloge – služi (le) kot glasbena podlaga veselemu vzdušju v slovenskih domovih na silvestrski večer. Zaradi občutka časa pa je pomembno, da se sliši, koliko minut še manjka do polnoči in vrhunca veseljačenja. Novoletni radijski program ustvarja atmosfero in ima tudi dramaturško funkcijo kontrapunkta.
- 2. Dramska struktura teksta je hibridna; poleg monodramskega diskurza paralelno potekajo tudi dejanja, ki so Vojtehovi spomini iz »flash-backa« in so izpisani v radijskem formatu in potekajo kot glasovi v offu.
- 3. Vojtehov glas, komentar v offu, je njegov notranji monolog. Vojteh ne spregovori vse do konca dogajanja.

silvestrski večer

stanovanje v bloku

Vojteh

O
S
E
B
A

J
A
R
K

A
Č

Skromno enosobno stanovanje. Staro leseno pohištvo in oprema. Na sredini je veliko staro okno, okrašeno z verigo migetajočih pisanih lučk. Pod oknom stoji pisalna miza, na kateri so čisto majhna, okrašena novoletna jelka, bela prazna kuverta in majhen plastičen radio z dolgo anteno. Radio rahlo škripa, signal nagaja, radijski voditelj pa je ravnokar naznanil neprekinjeno verigo silvestrskih hitov za spodbujanje vzdušja.

Predal mize je odprt: poln je nametanih pisemskih ovojnic. Za mizo je stol. Na desni strani ob steni velika, skoraj zakonska postelja, poleg nje omara. Nad posteljo je majhna stenska polica, na kateri so laki za nohte v različnih barvah. Zloženi so po barvni lestvici od najsvetlejšega do najtemnejšega in zasedajo celo polico. Pod posteljo so kupi v kepo zmečkanih listov papirja. Desno od omare vrata. Na levi strani prostora majhna kuhinja. Med mizo in kuhinjo kletka za glodavce z odprtimi vrati. Zunaj na ulici hrup, veselje, nazdravljanje. Steklenica trešči ob tla. Spet smeh. Na postelji sedi VOJTEH. Oblečen je v oguljen star kopalni plašč z rjavo-belim črtastim vzorcem. Čez noge je pokrit z odejo, vidijo se le stopala. Enakomerno miga s prsti na nogah. Zraven njega na postelji stoji napol izpraznjena banjica sladoleda štirih okusov in v njej velika žlica. VOJTEH ima v naročju blok papirjev A4 formata. V levi roki drži svinčnik, ki ga živčno vrti med prsti.

VOJTEH (off): Kakšen je bil človek pred enim letom? Če bi se srečal, a bi sam sebe spoznal?
Z desno dlanjo se vleče za ušesno mečico. Miga s prsti na nogah.

Flash-back 1:
INT. ORDINACIJA. DAN.
FX: POKAŠLJEVANJE. SMRKANJE. PRESEDANJE.
PSIHOLOG: Glejte, vi morate vse to napisati, kar vas tare. Smrt staršev ni enostavna stvar, in to morate dati iz sebe. Kaj pa, če bi našli kakšno pesem, da jokate nanjo? Namesto da pojete, jokate.
VOJTEH: Ja, na katero pesem, a na Belo snežinko?
PSIHOLOG: Katerokoli, samo da je. Ni treba, da vam je ljuba.

Konec flash-backa 1.

VOJTEH (off): LJUBA. Kaj pa je ljubo? Ljubo bi bil lahko Jože, boljše ime za zajca ... No, ali pa je malo butasto.
Spusti vse iz rok in se pretegne. Roke stegne pred sabo, nato nad sabo. Vzame svinčnik in pogleda konico.

VOJTEH (off): Saj jaz ne pišem za druge. Jaz pišem pismo zase. Zakaj je lažje pisati sebi kot drugim? Zebe me.

Flash-back 2:
INT. ORDINACIJA. DAN.
FX: TAPKANJE SVINČNIKA.
PSIHOLOG: Kar se spomnite in se vam zdi pomembno, samo napišite. Lahko nekaj čisto vsakdanjega, samo da pišete.

VOJTEH: Pa saj jaz tako ali tako samo pišem. Vsako silvestrovo pišem.
PSIHOLOG: Ja, potem boste pa še toliko lažje pisali. Počnite to, kar vedno počnete.

Konec flash-backa 2.

Začne pisati.
VOJTEH (off): Dragi Vojteh, spet je prišel ta dan, ko si napišeš, kaj je bilo novega skozi leto. Samo da je po navadi kaj lepega, letos pa ni.
Ustavi se, neha pisati, pomisli, zmečka papir v kepo in ga vrže na tla na enega izmed ostalih kupov.

VOJTEH (off): ... Če razmišljaš in premlevaš to, česar ne moreš spremeniti, je to samo slabo zate. Tvoj svinčnik se potem polomi.
S svinčnikom trka po papirju. Nato živčno zajame žlico sladoleda.

VOJTEH (off): Melješ, melješ. Enkrat bi moral zmleti. Pa se mi ne zdi, da bom kdaj zmlel. Zdaj je videti nemogoče. Ampak človek je močan in lahko vse preživi. Vsako izgubo in bolečino in razočaranje in žalost.
Kje pa je kakšen vsak, da mi pokaže, kako naj grem čez to?
Od zunaj se sliši zvok petard in vpitje.

VOJTEH (off): Jokal bi vsak dan, tako kakšnih petkrat na dan. Pa nikoli ne jokam. In tudi pesmi ne najdem, tiste za jokat. Sploh ne iščem.
VOJTEH vleče vijugaste črte po papirju. Nato spet trka s svinčnikom. Prazno gleda predse. Vzame žlico iz banjice, jo oblizne in bobna z žlico in svinčnikom po papirju.

VOJTEH (off): Ampak kako ne boš premleval, če ne moreš nehati premlevati?

Flash-back 3:
INT. HODNIK BLOKA. DAN.
FX: KORAKANJE PO STOPNICAH. SOPIHANJE.
SOSED: Več hobijev, pa gre hitreje skozi, gospod! A kaj berete, rešujete križanke ali pa sudoku?
VOJTEH: Razvedrilo vam je padlo na tla.
Konec flash-backa 3.

VOJTEH (off): Jaz pišem pismo zase. In to vsako leto. In to ni nič novega, ampak je čisto moje. In vedno ga napišem in tudi letos ga bom.
VOJTEH poje novo žlico sladoleda in se nakremži. Dlesen ga skeli, ker je sladoled premrzел. Vrže žlico v banjico, spet začne pisati.

VOJTEH (off): Ime mi je Vojteh, pišem se Apotekar, po poklicu sem pa ribar. A moram še kaj povedati o sebi? Aja, pa rad imam barve. Samo tega pa nočem povedati ljudem.
Začne čečkati napisano, zmečka papir v kepo, ga vrže na tla. Spet začne na novem listu. Piše.
VOJTEH (off): Letos bo moje pismo malo drugačno, ker se je zgodila ena velika katastrofa, in sicer ... smrt.
Strga list, zmečka ga v kepo, vrže na tla. Začne na novem listu. Piše.
VOJTEH (off): Kar se je zgodilo letos, je ...
Preluknja papir s svinčnikom, zmečka ga v kepo, vrže na tla. Spet tapka po bloku in

enakomerno, vedno hitreje kroži z gležnji. Levo stopalo v desno stran, desno stopalo v levo stran.

Flash-back 4:

INT. ORDINACIJA. DAN.

FX: TAPKANJE SVINČNIKA PO PAPIRJU. DEŽNE KAPLJE.

VOJTEH: A se vam zdi čudno to z mletjem? Ali pa, a veste, ne vem kakšni čudni hobiji, pa tako. Kakšni pojejo partizanske pesmi po grobovih ali pa kradejo lake.

PSIHOLOG: Ah, mislim. A danes lahko zares definiramo, kaj je čudno?

Konec flash-backa 4.

VOJTEH (off): Mogoče pa je čudno, da pišem zato, da nekaj meljem, namesto, da bi si spet kaj zaželel. Pa mi zato ne gre več.

A pa si hočem zaželeti?

A hočem mleti?

A hočem?

Zavzdihne, odloži zvezek in papir, vstane, gre z banjico do kuhinje in jo da v mikrovalovno pečico. Pritisne na gumb in zapre mikrovalovko. Pečica začne spuščati glasove gretja, banjica v njej se vrti v krogu.

Flash-back 5:

INT. DROGERIJA. VEČER.

FX: BIPANJE BLAGAJNE, ROPOTANJE, MRMRANJE, SMEH.

PRODAJALKA: Imamo posebno ponudbo maskare Max Factor, kupite eno, dobite dve. Še celo vodoodporne so. (PAVZA)

Aha, ne? Saj vem, da ste moški. Ampak tudi moški se danes kdaj namažejo. (PAVZA)

Kaj imate pa v žepu? A? A se lakirate? Zakaj pa potem nočete maskare? Če se lakirate. (PAVZA)

Pa lahko bi tudi kupili lak, ne da ga samo vtaknete v žep.

Konec flash-backa 5.

VOJTEH (off): Še vedno z nasmehom, ampak hkrati že malo strogo.

Po smrti mogoče ne rabiš več barv.

Vojteh zamišljeno opazuje. Nato s pulta vzame grelnik vode, ga napolni in vključi.

VOJTEH (off): In rad pišem pisma, vendar ne tako, da mi kdo naroči, da jih moram pisati.

Zakaj ni več zelenega čaja? Mogoče je pa vseeno tam zadaj nekje kakšna vrečka, te škatle s čaji so vedno prepolne in potem kakšna vrečka kar pade ven ...

Pa zakaj bi hodil gledat stvari, če veš, da jih ni? A greš mamo tudi gledat, če je tukaj?

Tišina. Po pol minute mikrovalovna pečica zacinglja, banjica se neha vrteti in tišina je prekinjena. VOJTEH trzne. Nato vzame ven banjico, gre nazaj na posteljo, se usede v prejšnji položaj in z žlico poskusi zdaj malo bolj stopljen sladoled. Še vedno ni v redu. Ponovi cel postopek. Tokrat dvakrat pritisne na gumb.

Flash-back 6:

INT. ORDINACIJA. DAN.

FX: ŠUMENJE PLASTIČNE EMBALAŽE, ŽVEČENJE, CMOKANJE.

PSIHOLOG: Napišite, kaj vas tare. Tudi če je nesramno.

Preklinjate lahko ali trgate papir, če vam je to ljubo.

VOJTEH: Nočem preklinjati. Potem se mi zdi, kot da imam umazan jezik. Srbeti me začne.

Konec flash-backa 6.

Čaka. Voda v grelniku zavre in ta se ugasne.

VOJTEH (off): Siva tržnica, sive ribe, sive gospe. Sivo, sivo, sivo. Ponavljam besedo, dokler se mi ne začne zdeti čudna. Sivo je lepo, ampak sivo, pravijo, je dolgočasno. Siva ni barva življenja. Siva je barva ... sivine.

Flash-back 7:

EXT. TRŽNICA. DAN.

FX: HRUP TRŽNICE, PREREKANJE, VPITJE, ROPOTANJE.

VOJTEH: Gospa, a boste tole, ta je fina za kosilo? (HRUP)

... Aja, gospodu se koščice zatikajo med zobe, potem pa raje tole, ima samo eno veliko kost. (HRUP)

Mala, pusti hobotnico, to ni za šlatat! (HRUP)

A dva manjša kosa ali rajši tri še manjše?

Nimamo več giric, vse smo prodali. (HRUP)

Ja, žal.

Konec flash-backa 7.

Cingljanje mikrovalovne pečice. VOJTEH vzame banjico ven, poskusi sladoled stoje. Zdaj je v redu, vrne se v prejšnji položaj in je sladoled. Iz radia: „Še 60 minut do novega leta!“, nato silvestrska uspešnica.

VOJTEH pogleda radio in vrže svinčnik vanj. Zgreši, svinčnik pade za mizo. Vstane in išče svinčnik pod mizo, ga ne najde, nato pogleda skozi okno. Od zunaj se sliši pijansko prepevanje in rajanje z mestnih ulic.

VOJTEH (off): Siva, siva, siva.

VOJTEH začne drgniti del šipe z rokavom kopalnega plašča.

Flash-back 8:

INT. HODNIK BLOKA. DAN.

FX: SOPIHANJE, HRKANJE.

SOSED: No, se pa mama vsaj mučila ni. A veš, koliko je to vredno, da smo se lahko vsi poslovili od nje? Da ni nenadno. Drugače pa, če kaj rabiš ... Saj veš, no. Lahko kaj pozvoniš. Bova skupaj reševala sudoku. Saj lahko začneš s tistimi ta lahkimi.

VOJTEH: Ne vem, no. Ne maram ravno družabnih iger.

Konec flash-backa 8.

VOJTEH (off): Sočustvujoče. Grda beseda za prijazen način, kako gledaš. Kakšna pa je nenenadna smrt? A obstaja smrt, ki te ne preseneti?
VOJTEH se vrne na posteljo brez svinčnika. Usede se, pogleda banjico.

Flash-back 9:
INT. ORDINACIJA. DAN.
FX: SVINČNIK, KI PIŠE PO PAPIRJU.
PSIHOLOG: Napišite, kar bi radi, res. To je povsem vaša zadeva.
VOJTEH: Pet razlogov, zakaj je ribarnica idealno delovno mesto:
- prijetno delovno okolje na svežem zraku,
- v redu stranke,
- dobro vzdušje,
- lega tržnice na prisojni strani,
- razno?
PSIHOLOG: Kaj pa slabe strani, naštejte še teh pet.
VOJTEH: Jih ni.
PSIHOLOG: Aha, ste tako bolj človek rutine.

Konec flash-backa 9.

VOJTEH (off): ... Kdo pa govori POVSEM?
Jaz gledam v strop in meljem.
Nato spet vstane, gre do kuhinje in iz zgornje omare vzame preliv za sladice z okusom kakava. Gre nazaj do postelje in se usede po turško. Stiska preliv na sladoled in ga zelo skoncentrirano brizga v enakomerno vedno manjših vijugah, da nastane pravilna spirala. Jé naprej in gleda lučke na oknu.

VOJTEH (off): Rad bi vonj nežno rožnatega grma pred blokom, ko spomladi prvič zacveti in vse študentke kihajo, ker so alergične na cvetni prah.
...
Rad imam vonj tistega grma. Škoda, da ne moremo posneti vonja. In ga nekam shraniti.
VOJTEH brska pod odejo na postelji. Izpod nje vzame nov svinčnik. Začne pisati.

VOJTEH (off): Če tega pisma ne napišem, je to tako, kot da ne bo novega leta. In novega začetka in lepih misli. Kam naj zdaj postavim vejice v prvi povedi? ...
Počeka, zmečka papir v kepo in ga vrže na kup. Zapre banjico sladoleda in jo pusti na postelji, vstane, začne pobirati zmečkane liste in jih metati v koš za smeti.

VOJTEH (off): Tako ali tako bi sam napisal. Ali pa bi si samo zamislil pismo, da si ga zapomnim in ga imam v glavi.
Same lepe želje za lepe dni.
Pokošena trava, eno drevo in ena klop brez naslonjala pod tem drevesom.

Flash-back 10:
INT. ORDINACIJA. DAN.
FX: VETER, DEŽ.
PSIHOLOG: A se sploh izražate, tako, v svetu? Kaj želite sporočiti svetu, evo, pa dajva takole. Ali pa komu na svetu.

VOJTEH: Gospe, ki pride vsak torek ob desetih na tržnico in je zmeraj počasna in se vsi jezijo nanjo, ampak za hrbtom, da ona tega ne vidi in misli, da je vse v redu.
PSIHOLOG: Aha, in kaj bi ji radi povedali?
VOJTEH: Da mi je žal, ker ima doma bolnega papagaja, ki noče piti vode, v kateri sta dve kapljici vitaminov, ki mu jih daje vsak dan.
PSIHOLOG: Mhm. Zakaj pa?
VOJTEH: Kako, zakaj? Ne vem, meni tudi ne bi bilo prav, če bi mi zajec umrl, kako mora biti potem gospe, ki je stara in sama.
PSIHOLOG: A vi pa niste sami? Se ne počutite sami?

Konec flash-backa 10.

VOJTEH (off): Kakšno vprašanje je pa spet to? Kaj pa je to, samota? A je to enako kot osamljenost ali je tukaj neka razlika? Verjetno je, saj gre za dve različni besedi. Ne moreta biti za eno čisto isto stvar.
VOJTEH pospravi ves papir, potem pospravi še banjico v zamrzovalnik. Potem se spomni na vodo v grelniku. Iz omarice vzame skodelico, nalije vodo, nato iz predala vzame čajno vrečko in jo da v vodo. Iz omarice vzame še škatlo s sladkorjem in doda tri kocke sladkorja. Skodelico odloži na mizo. Od zunaj se sliši veselo nazdravljanje in vpitje. Tudi na drugi strani stanovanja na hodniku bloka smeh.

VOJTEH (off): A pa je rutina vedno sive barve? A je lahko bolj ... barvasta?
No, kaj bi pa povedal zanimivega o sebi, takega, da je posebno. Zakaj nič ne berem?
Ne gledam filmov in tudi oddaj ne in ne berem časopisov, ker so žalostni, in revij ne maram, ker so opravljive.
Rad imam pa svojega zajca. Rad skrbim zanj.
VOJTEH pogleda proti kletki in se objame okoli ramen. Nato si pomane oči in glasno smrkne.
VOJTEH (off): Ob torkih prihaja največ prijaznih strank. Škoda, da danes ni torek. Škoda, da ni službe.
Ker imam svojo službo rad. To pa povem, ne da bi me kdo vprašal.
VOJTEH se objet guga sem in tja.

VOJTEH (off): A naj si želim, da mi ne bo več hudo? Ampak če mi ni hudo, je to tako, kot da ne bi nikoli imel rad mame. Po moje.

Flash-back 11:
INT. HODNIK BLOKA. DAN.
FX: UDARJANJE PETE OB TLA.
SOSED: Za naslednje leto napovedujejo, da bo vroče poletje. Vročinski val. Od junija do septembra nad 35 stopinj.
...
VOJTEH: Moral bom kupiti ventilator za Jožeta, da mu ne bo vroče. Jože je moj zajec.
Konec flash-backa 11.

VOJTEH (off): A je res vedno sive barve? Rutina.

Prehladno je samo za jopico, pretoplo za plašč.

VOJTEH gre do lesene omare in odpre vrata. Ven potegne mali sesalec. Zapre zajčjo kletko in začne sesati. Posebej natančno sesa okoli kletke. Po licih mu tečejo solze. Hlipa.

Flash-back 12:

EXT. PARK. DAN.

FX: ŠUMENJE VETRA, ŠKRIPANJE PESKA POD ČEVLJI, LAJANJE.

VOJTEH: Počasi bi pa morala nehati s tem, saj veš.

MAMA: Aaaahh, daj ne kompliciraj. Nobene sile ni. Saj je čisto pridna, a ne, Linda?

VOJTEH: Mama, no. Saj lahko sprehajaš manjše pse, ne vem, Hermana in podobne.

MAMA: Jaz sem se navezala na Lindo, in to je to. Od tega ne odstopam. Evo takooo, pridna punca! Daj, malo se zjagaj! Daj še ti Hermana, Vojteh.

VOJTEH: Samo da ne bo Linda zajagala Hermana.

MAMA: Vojteh, ne moreš imeti celo življenje psa na vrvici, zato ker se bojiš, da ga bo kdo zajagal.

Konec flash-backa 12.

Sesalec izklopi iz vtičnice, na da bi ga ugasnil. Še vedno hlipa. Nato ga pospravi v omaro in vzame ven metlico za brisanje prahu. Stopi do police z laki nad posteljo in pihne vanjo, da se dvigne prah. Obstoji, potem pa počasi, od leve proti desni, z roko porine celo vrsto lakov s police na posteljo. Nekaj časa stoji pred polico in posteljo, nato pospravi metlico v omaro. Potem gre skozi vrata na desni. Vrata pusti odprta.

Flash back 13:

INT. ORDINACIJA. DAN.

FX: SNEŽINKE, V OZADJU KIDANJE SNEGA, LOPATE, SMEH.

PSIHOLOG: Kako pa bi opisali vaše ljubezensko oziroma spolno življenje?

FX: TIŠINA.

PSIHOLOG: Kakšno mnenje sploh imate recimo o ljubezni? In o spolnosti? Kaj vam to pomeni?

Konec flash-backa 13.

Flash-back 14:

EXT. PARK. DAN.

FX: ŠUMENJE VETRA, ŠKRIPANJE PESKA POD ČEVLJI, LAJANJE.

MAMA: Saj, ko boš enkrat zaljubljen, boš vedel, da je to to. Boš prav čutil, v trebuhu. Se bo kar svet vrtel okrog tebe.

VOJTEH: (nekaj trenutkov tišine) Ja.

Konec flash-backa 14.

VOJTEH (off): Ljubiti ni preveč lepa beseda. Pa vsem je všeč. Ali pa ljubezen. Ta LJ zveni tako ... čudno. Kot da se ti nekaj vleče čez jezik.

Zato te besede preprosto ne uporabljam. Razen, ko je res nujno ...

Polje, kdo bo tebe ljubil. Nimam pojma, kaj pomeni ta stavek, niti od kje je, ampak sliši se lepo. Polje, kdo bo tebe ljubil?

Če rečem naglas, zveni lepo. Tudi LJ zveni lepo. L J ubil.

Flash-back 15:

INT. HODNIK BLOKA. DAN.

FX: SOPIHANJE, SMRKANJE. NIHANJE VRAT.

SOSEDA: Mogoče ste pa res samo premalo aktivni, zdaj, ko niste več toliko v službi. A ste kdaj razmišljali o tem? Mogoče, če bi malo športali, obiskovali kulturne dogodke, šli zjutraj po mestu in kaj fotografirali, ali pa zvečer, ko je ta ura pred zahodom. Kaj takega, saj lahko veliko stvari počnete, mislim, kaj pa počnete doma?

VOJTEH: Sesam. Rad sesam.

SOSEDA: A to v smislu spomladanskega čiščenja, ali ... No. To je zanimivo. Nihče ne sesa rad. Ali pa lika. Lahko pridete kdaj k meni ... posesat.

FX: ŽENSKO HIHITANJE.

VOJTEH: Ne sesam samo spomladi. A pa se vam zdi, da je še pomlad? Ali je že jesen? A vidite kje letne čase, razen na slikah?

Konec flash-backa 15.

VOJTEH (off): Rumeni listi, rumene rože, rumeno sonce in zmeraj več oranžne.

Pa tudi sonce je oranžno, pa potem rdeče, ko so listi že rdeči ali pa cvetovi.

Mak raste in marjetice in najstnice jih trgajo in se igrajo tisto trapasto „ljubi, ne ljubi“ pa nočem biti nesramen, ampak ... Kako ti roža lahko pove, kdaj te ima kdo rad?

VOJTEH pride nazaj v prostor. Nag je. Ima suho, razpokano kožo in precej blede polt. Najprej gre do mize in spije požirek iz skodelice. Nato gre do omare, brska po njej in iz nje vzame modro-belo karirasto pižamo. Zopet gre iz prostora. Ni ga.

Flash-back 16:

INT. ORDINACIJA. DAN.

FX: ODHRKAVANJE. PRASKANJE PO KOŽI.

VOJTEH: Gledam polje, ki valovi, pa čisto malo se sliši veter, ki premika te čudne poljedelske rumene stvari.

Ne vem, katera rastlina tako raste. In jaz hodim proti polju.

Ni več neba, samo ena sama rumenkasta packa. Pa ni grozno, čeprav sploh ne maram rumene barve.

Take barve mora biti sreča, po moje. Verjetno? Nežno rumena, brez leska. In bližam se polju, počasi, malo me je strah, ampak če je to sreča, pa čutim, da je, potem moram tja, po srečo ... Z zvezdami

v žepu. Ker čutim, da so to polja, polna sreče. Grem vedno bližje, vedno bolj v rumeno, zdi se mi, da sem že jaz rumen, ampak tako lepo rumen ...

PSIHOLOG: Aha, no, no, vidite, pa ste se malo odprli. Ampak, zanimivo, ker ... Drugače ste pa rekli, da ne marate rumene barve. A se morda spomnite, kdaj ste nazadnje res opazili nekaj rumenega? Tako, da vam je privabilo pozornost.

Konec flash-backa 16.

VOJTEH (off): Kaj je zdaj to, pismo ali kviz.

VOJTEH (off, s popačenim glasom): „Ne vem, mogoče imam pa nesrečo v ljubezni zato, ker mi gre na vseh drugih področjih tako dobro. Da se uravnovešajo stvari, pa to. A misliš, da je to logično?“

VOJTEH (off): Mlada punca si pomane oči. Telefon drži med ramenom in glavo, nato ga preprime v levo roko. Z drugo roko k sebi stiska rumen cvetlični lonček s kaktusom. Torbica ji leze z ramen. Ne vidi sveta okoli sebe, ampak samo tistega v sebi.

In ... Pravi jaz je dan za dnem uganka meni in ljudem. Ta poved pa zveni rumeno.

VOJTEH se vrne v prostor in gre do postelje. Oblečen je v pižamo in kopalni plašč. Bos je. Usede se, izpod vzglavnika vzame debele volnene nogavice in si jih natika.

Flash-back 17:

INT. ŠOLSKI RAZRED. DOPOLDNE.

FX: ŠEPETANJE, HIHITANJE, ŠOLSKI VRVEŽ.

UČITELJICA: Vojteh, ker si se na pamet naučil to pesmico, boš dobil lepo oceno. Ampak 4, ker geste niso bile čisto usklajene z interpretacijo. Tako boš imel slovenščino zaključeno prav dobro (4) in končal peti razred z dobrim uspehom (3).

FX: HIHITANJE, POSMEHOVANJE.

SOŠOLKA: A pa res želiš biti v življenju samo ribar?

MALI VOJTEH: Ja, ne vem ... Moj ati je bil gradbenik. Ampak ga nisem poznal, ker mu je padla opeka na glavo, ko se jaz še nisem rodil. Tako da gradbenik sigurno ne bom.

SOŠOLKA: Ampak ribar je tako brez veze!

MALI VOJTEH: (prizadeto) Ti si brezvezna!

Konec flash-backa 17.

VOJTEH boksne v posteljo. Nato še enkrat in še enkrat. Boks. Laki se odbijajo od jogija.

Flash-back 18:

INT. ORDINACIJA. DAN.

FX: TOČA, KI UDARJA OB OKNA.

PSIHOLOG: Ne vem je pa vaša kar pogosta fraza.

VOJTEH: Ne vem, če ni na splošno to pogosta fraza. Kar poslušajte malo ljudi na cesti.

Kdaj končaš? Ne vem.

A bi belo ali temno sirovo štručko? Ne vem.

Kdaj se pa začne? Ne vem.

A bi šla na pokopališče ali na koncert? Ne vem.

A bo hladno jutri? Ne vem.

A bi šel domov? Ne vem.

A ti naju sploh vidiš skupaj? Ne vem.

A pa je sigurno umrl? Ne vem.

A bo tretja svetovna vojna ali ne bo? Ne vem.

Kaj čutiš do mene? Ne vem.

A ti lahko živiš brez mene? Ne vem.

A ti ne moreš živeti brez mene? Ne vem.

PSIHOLOG: Kaj pa se vam zdi, da je smisel tega odgovora? Kam se nagiba ta „ne vem“?

VOJTEH: Ne vem.

Konec flash-backa 18.

VOJTEH potegne odejo izpod kupa raztresenih lakov. Nato začne slačiti prevleko. Iz radia: „Še 35 minut do novega leta!“, nato silvestrska uspešnica.

VOJTEH se ozre proti radiu. Nato nadaljuje z delom.

VOJTEH (off): Voščim ti veliko sreče. Pa nikoli zares v živo, ampak zmeraj samo od daleč. Sam pri sebi rečem veliko sreče in upam, da nekako pride do tebe.

Sam zase prevečkrat kaj rečem in upam, da kam pride.

Meni je dana, ko ...

... Daj, napiši nekaj. Vsaj nekaj.

Pa jaz ne znam povedati niti sebi, zakaj mi je rutina v š e č.

V redu mi je.

Ko sleče prevleko, jo previdno razgrne čez stol. Gre do omare in iz nje vzame novo prevleko samo za odejo. Barvno in po vzorcu se ne sklada s tisto na blazini, a ga to ne moti. Počasi oblači prevleko, pri tem zgleda nekoliko neroden.

Flash-back 19:

INT. ORDINACIJA. DAN.

FX: CINCANJE Z NOGAMI. ŠKRIPANJE NASLONJAČA.

VOJTEH: Zakaj pa golobi vsako popoldne sedijo na istem koncu pod drevesom v travi?

V krogu. In bel golob je zmeraj na levi strani kroga. Nikoli nikjer drugje. Samo en bel golob je, ostali so sivi.

Ni mi všeč, ta bel golob.

Večini so všeč beli golobi. Ker so podobni belim labodom.

KAJ ME BRIGA, če so vsem všeč beli golobi.

Konec flash-backa 19.

VOJTEH obleče odejo in jo živčno mečka v dlaneh. Nato jo vrže na posteljo zraven kupa lakov.

Flash-back 20:

INT. ORDINACIJA. DAN.

FX: ŠUMENJE VETRA.

PSIHOLOG: Zakaj potem letos ne želite pisati? Če ste vsa leta do zdaj to počeli sami od sebe. Saj lahko pišete nekaj čisto drugega, recimo o najljubših stvareh. O tem ljudje radi pišejo.

VOJTEH: Če bi moral izbirati ..., je moj najljubši zvok mamin smeh. Ko sem bil še čisto majhen in sva v gozdu nabirala gobe.

PSIHOLOG: No, vidite. To je že en lep spomin. Kar zapišite ga.

Konec flash-backa 20.

VOJTEH (off): Mogoče pa ne odpošiljam pisem samo zaradi tega, ker se bojim, da ne dobim odgovora.

Lep pozdrav in mnogo dobrega,
Vojteh.

VOJTEH se stegne do omare, vzame ven glinen cvetlični lonec in začne počasi enega za drugim metati lake vanj. Neprijetni glasovi pokanja stekleničk z laki ob glino.

VOJTEH (off): No, kaj pa je najlepša želja, ki jo lahko drugim napišeš za novo leto?

„Naj se iskri?“

Kaj pa najlepša želja zase?

... Ne vem, da odkidam sneg.

Pokanje stekleničk ob glino. Neprijeten, enakomeren zvok.

VOJTEH (off): Ker ga kidam. Kidam sneg v glavi, ki ga ni konca. Zbit, moker, težek, umazan sneg, ne lahek in puhast.

Če človek obstaja samo tako, da je v odnosu z drugimi. Ali v povezavi. Ali si potem srečen takrat, ko se zdiš srečen drugim, čeprav sam v sebi nisi? Če vsi drugi mislijo, da si srečen – a je to prava sreča? Da se zdiš srečen človek drugim, razen sebi.

Ko konča, pospravi lonec z laki v omaro. Odejo za silo zloži na posteljo.

VOJTEH (off): Potem neham kopati in si rečem: PA ŽIVLJENJE JE VENDARLE (!prav s to besedo!) LEPO IN FINO GA JE ŽIVETI.

VOJTEH gre do kuhinje in iz predala vzame kinder jajce. Usede se na stol in ga začne počasi odvijati. Jajce odvije do konca in prelomi čokoladni polovici. Zdaj odpira plastično jajce, v katerem je igračka. Jajce obrne naokoli, da vsebina pade na kuhinjski pult.

VOJTEH (off): In sneg ni več težek.

Ven pade majhen listek in nič drugega. Vojteh nekaj časa opazuje praznino pod obrnjenim jajcem. Nato vse skupaj odloži na mizo. Tudi čokoladnih polovic ne poje. Iz predala vzame kičasto rdečo kosmato girlando za novoletno jelko in si jo počasi ovije okrog vratu. Ugasne radio na mizi.

Flash-back 21:

EXT. POKOPALIŠČE. DAN.

FX: VETER, SMRKANJE, IHTENJE.

VOJTEH: le jaz tedaj
ne bom imel ničesar

pri sebi ob sebi ne na sebi
in že dolgo več ničesar v sebi
zato
zato ti že sedaj poklanjam
to pismo
to drobno pravljico
o tebi
v kateri ni
ničesar drugega
razen
mojega srca.
Ne, tega nisem jaz napisal, ampak Marko Pavček. Pa si želim, da
bi jaz napisal.
No, mama, pogrešali te bomo. Kaj bi dali, da bi bila z nami. Kaj
bi pa lahko dali?

Konec flash-backa 21.

Vse je nemo. Vojteh v tišini ovit v girlando sedi v stanovanju.

Flash-back 22:

INT. ORDINACIJA. DAN.

FX: ODPIRANJE IN ZAPIRANJE DEŽNIKA.

VOJTEH: Edini dežnik, ki ga imam, je rumen. Saj vem, da je malo čuden, ampak meni je všeč. Pa ne toliko, da bi ga vzel na pogreb.

PSIHOLOG: Ja, zakaj se vam ravno ta rumena zdi tako kompleksna ...

VOJTEH: Kakšno mnenje pa imate o rumenem dežniku? A se vam zdi, da mora biti črn za na pogreb?

A ga sploh imate? Mnenje.

O smrti in žalovanju in rožah. Če smo že pri pogrebu.

Pa o ljubezni, o aktualni politiki, o svoji službi.

O onesnaževanju narave, o dvodelnih kopalkah, o teku v naravi navsezgodaj.

O snežnem metežu in letnih gumah, o javnem prevozu, o ozimnici.

O stavki voznikov avtobusa, o višjih plačah za zdravnike, o novem telefonu.

Pa o slovenski estradi, bolonjskem sistemu, o testiranju kozmetike na živalih ...

Višja cena mleka slovenskih kmetov.

Istospolna usmerjenost.

Splav ja/ne.

Determiniranost z okoljem in dednostjo – ali pa je to samo stvar literature in filozofije, pa ne v tem vrstnem redu.

O vsem tem je TREBA IMETI MNENJE.

Konec flash-backa 22.

VOJTEH spet prižge radio, potem dvigne skodelico. Odloži jo in iz predala vzame zložen kupček A4 listov in pero. Papir postavi predse natančno na sredino in še enkrat popravi že tako lepo zložen kupček. Začne pisati.

VOJTEH (off): Sreča je, da je dan enak dnevu in da vedno vse ostane isto.

Nekaj časa opazuje prebrano, nato papir spet zmečka v kepo, odpre okno in jo vrže ven. Spet prime skodelico in v enem zamahu spiže vso tekočino. Iz radia: „Samo še 15 minut do novega leta!“, nato silvestrska uspešnica. VOJTEH odloži skodelico. Vstane iz postelje in hodi gor in dol po stanovanju.

VOJTEH (off): Kaj bi bila lahko enota za srečo? Kolut?

No, sreča ni kolut, ki ga kupiš v trgovini. Ali pa metulj, ki ga ujameš in na silo zadržiš. Srečo iščeš ali pa ti jo kdo slučajno podari.

SLUČAJNO.

Začne delati vojaške poskoke. Hitro. Deset, pavza, pa potem še pet.

VOJTEH (off): Če jo pa iščeš, pa sploh ni nujno, da jo najdeš. Ne da ni nujno, preprosto ne najdeš je. Nikoli takrat, ko jo res hočeš.

Mogoče pa sploh ni odvisno od tebe, ali boš občutil srečo ali ne.

Ne vem, a je to ... vznemirljivo ali je samo zelo zelo zelo žalostno.

Sami ne moremo najti sreče zase.

VOJTEH se ustavi in vstane. Globoko diha. Vrne se k mizi, se usede, odpre nalivnik in ga postavi zraven papirja. Nato začne pisati. Piše hitro, sploh glede na to, da piše s peresom.

VOJTEH (off): Živijo, mama,

dolgo sem razmišljal in se le odločil, da letos napišem pismo tebi, ne sebi. Ne vem, tako se mi zdi prav. Rajši napišem tebi, ker sebi nimam več kaj napisati, vsaj za enkrat ne. Za novo leto, pa tudi tako malo, da boš vedela, kako sem, pa tudi jaz se malo bolje počutim, ko ti pišem pismo. Najprej: kar dobro sem. Čas prehladov je, tako da stalno smrkam, ampak kašljam pa še nič. Tudi vročine nimam.

Na tržnici sem samo še po štiri ure. Polovično sem zaposlen. Sem bil na začetku kar malo razočaran. Kot da nisem dovolj dober. Ampak potem mi je rekel šef, da mogoče nisem več primeren za ... Kaj že? Aja, neki „profil kupca“. Bolj kompliciran izraz. Najprej sem bil užaljen. Ampak potem sem pa razmišljal ... Čudni časi so in čudni ljudje. Kaj pa vem. Sami ekologi, ki jih zanima, ali so ribe direktno iz morja, ali so jih mučili med prevozom do sem, in kaj se pa gremo, da to prodajamo. Druge zanima, ali sploh SO ekološke. Ja ne vem, jaz ne poznam neekološke ribe. Tretji pa bi ribo, ampak so alergični na tri četrt ponudbe.

Lakov ne kradem več. Ne vem, kar minilo me je. Bodejo me v oči, ko jih gledam v sobi na polici. Preveč barv.

Pse še vedno sprehajam. Tako, dvakrat na teden. Linda je šla iz zavetišča, ena prijazna stara gospa jo je vzela. Ne vem, zakaj imate male, stare gospe rade velike, močne pse. Pa z Jožetom se kar druživa. Se je po moje kar navezal name. Zdaj je moj zajec, Liljana ga je zapustila. Zdaj je zrasla, šminka se in nosi majice do popka in čevlje s polno peto. Jožeta imam večinoma kar spušenega, ker je že tako velik in širok, da se ne more zriniti h kablom pa tem stvarjem, ki jih lahko grize. Drugače pa rad sedi v naročju.

Ne vem, a sem kaj premlel v tem času. Mogoče je pa res tako, da je življenje ena tehtnica dobrih in slabih stvari, pa so včasih samo neenakomerno razporejene. Prav predstavljam si tehtnico z veliki skledami na levi in desni, tako tehtnico, kot tiste s kipci v lekarni. Na levi strani je tak

bleščeč, pisan prah. Malo sive vmes, ampak večino so barve. Na desni strani je pa črn prah. Nič bleščeč, samo črn, najbolj črn, kar je lahko. Kot prah iz žare, pravzaprav. Saj ne vem, kakšen je, ampak predstavljam si pa, da je čisto črn.

In no, mislim, da se moj črn prah počasi nabira. Počasi ga bo toliko kot ta pisanega prahu. Potem pa, če zmešaš ta pisan, bleščeč prah, pa na drugi strani tehtnice črnega, čisto nič bleščečega ... Potem dobiš pa sivo. Tako, najbolj običajno sivo. Pa to ljudem kar ni všeč. Hočejo barve pa sonce pa morje pa strast čim bolj rdeče barve ... Pa tak čas je, ko si ljudje želijo stvari. Partnerico, nov avto, boljšo plačo, otroka, še boljše dvojčke, ker je to zdaj moderno. Nobeden ne razmišlja, kaj že ima in da to lahko hitro izgubi, ker ni tak čas. To je čas želja. Ker si je nekaj pač treba želeli. No, skratka, vsi bi čim bolj bleščeče, ampak ... Meni je pa sivina postala všeč. Ker se v njej počutim najbolj varno. No, mogoče mi je bila že zmeraj všeč, pa tega nisem vedel. Zdaj, ko razmišljam, pravzaprav ... Nikoli te nisem vprašal, katera je tvoja najljubša barva. Pa tolikokrat sva se pogovarjala o barvah.

Počasi zaključujem, bliža se polnoč, tako da – upam, da si dobro in da so tvoje barve take, da se z njimi počutiš najbolj v redu. Jaz svojo pravo barvo počasi čakam. Enkrat bo že. Meljem in meljem, dokler ne zmeljem vsega, ker ... če ne zmelješ do konca, ne moreš naprej.

Potem bomo pa videli, kaj bo. Mogoče že v naslednjem pismu za novo leto, kaj pa vem.

Oba z Jožetom te pozdravlja,

Vojteh (in Jože)

VOJTEH da list v kuverto in jo zapečati, nato pa iz predala vzame vrsto dekorativnih božičnih nalepk. Nekaj časa jih proučuje, nato eno zalepi na kuverto, tja, kjer je mesto za znamko. Kuverto potisne na rob mize. Iz radia: „15, 14, 13, 12, 11, 10, 9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1, SREČNO NOVO LETOOOO!“ VOJTEH vstane, z eno roko pobriše nevidni prah z mize, za kratek hip izgine v kopalnico in pride nazaj z zobno krtačko, na kateri je že zobna pasta. Po radiu obvezen Silvestrski poljub. VOJTEH zviša glasnost radia. Stopi do lijaka v kuhinji in zmoči ščetko s pasto. Med vsesplošnim veseljačenjem in hrupom si umiva zobe, vmes se malo zaziba sem in tja v ritmu glasbe.

VOJTEH (off): Kaj hočem vedeti o življenju? Kam damo srce? Kolikšen pomen imajo danes besede? Kakšen se nam zdi naš odsev v ogledalu?

Rože v cvetličnih lončkih. Sonce, ki sije skozi okno.

Detomor. Odmik od ljudi, svojega življenja. KAJ DANES ŽALOSTI LJUDI?

Čeprav to že vem – ljudje žalostijo sami sebe. ŽalostiMO.

Za koga/kaj imamo iskro v sebi? Strah pred temo. Premik ure, ki je totalno debilen. Vremenske posledice na posameznikovo duševno zdravje. Raztegovanje mišic.

Prvi mrzel veter v jeseni. Zadnji mrzel veter spomladi. Kolikokrat v življenju človek ljubi? Opravičevanje. Udobne postelje. Toplota.

Toplota. Toplina. In kakšna je razlika med njima?

Preveč časa in premalo dela. Kaj pomeni biti boljši človek? Ganjenost. Ljudje, ki ne želijo biti napačni. Naveličanost nad vsem. Starinske omare. Plastične vrečke, ki se ne strgajo takoj, ko vanje položiš deset paketov sira. Poln želodec. Objemi.

Kje iskati srečo, če je ne moremo najti sami?

VOJTEH si umije zobe do konca. Za kratek čas gre iz prostora, nato se vrne brez zobne ščetke. Potem stiša rado in zapre vratca zajčje kletke. Počasi se odpravi do postelje, pobere še en zmečkan list in girlando in ju da v koš za smeti, nato se uleže (še vedno v kopalnem plašču), pokrije in

nekaj trenutkov leži. Od zunaj se še vedno sliši novoletno vzklikanje z veselih in opitih ulic.

Nato prvič spregovori naglas. Njegov glas je hripav, kot da ne bi govoril več dni.

VOJTEH: Ampak siva je pa barva moje sreče.

VOJTEH ugasne stikalo nad sabo. Tema. Goriijo le še migetajoče pisane lučke okoli okna in radio. Nekaj časa je vse tako, kot je. Nato migetajoče pisane lučke postopoma nehajo migetati, hkrati pa bledijo. Počasi spreminjajo barvo, dokler niso več pisane, ampak sive. Tudi migotajo nič več – samo še sive so. Nepremične in sive.

KONEC.

Varja Hrvatin

Nocturno

Poetična drama sedmih žalosti

L I K I K I , KI SO PRAVZAPRAV LE PODOBE

NAL
GOSPA SEDMIH
ŽALOSTI
STARA DAMA
ŽUPAN
URBANI BLAZNEŽ
NAJSTNIK
POCESTNICA
OSTALI MEŠČANI. ALI PA
ZGOLJ NJIHOVI OBRISI.

TAKO SE JE ZARES ZAČELO

Prizorišče je izpraznjeno. Nariše se silhueta, načrt, skoraj da že pravo mestece. Pravzaprav le tisti elementi, ki jih mestece nujno potrebuje. Grobe silhuete glavnega trga, cerkve, mestne hiše, glavne železniške postaje ter nekaj hiš meščanov, ki so videti kot sence samih sebe. V zraku plavata obup in naveličanost skupaj s sivo meglico. Slišijo se le utišani zvoki krikov in trpljenja ter tu pa tam zametki bolešno histeričnega smeha.

Na glavni trg prikoraka Župan ter se postavi v dirigentsko pozicijo. Namesto dirigentske paličice ima v desni roki majhno snežno kroglo, v kateri je mestece, ki bi lahko bilo tudi Nocturno. Desno roko povzdigne v zrak, in tako se začne.

Kapljanje.

Javkanje.

Renčanje.

Pridruži se praskanje.

Ki se prelije v šklepetanje.

Nalepi se škripanje.

Piskanje dopolni simfonijo.

In tako naprej s škrtanjem.

Striženje.

Udarjanje.

Žlobudranje.

Vrenje.

Hreščanje. Loputanje.

Ko se simfonija zvokov izpopolni, se dopolnjuje in ponavlja. Z vsakim refrenom pririše enega izmed meščanov, vse dokler se trg ne napolni. Takrat Župan spusti desno roko in vse utihne. Gospa sedmih žalosti joče. In joče. Solze žuborijo, a nihče je ne sliši.

ŽUPAN: Prihaja, dragi moji. Prihaja, prihaja, prihaja! Tokrat zares. Tokrat bo drugače. Tokrat imam vse pod kontrolo. Tokrat boste pridni. Obnašali se boste. Tokrat bomo uspeli. Tokrat bomo zmagali in zaživel.

Kapljanje. Javkanje. Renčanje. Praskanje. Šklepetanje. Škripanje. Piskanje. Škrtanje. Striženje. Udarjanje. Žlobudranje. Vrenje. Hreščanje. Loputanje.

ŽUPAN: No, no, no. Vse bo v redu. Le spodobni moramo biti in se lepo predstaviti. Vse je na prvem vtisu. Glejte, da se boste obnašali. Prvi vtis je pomemben. Enkrat je in ostane za vedno. Za vselej. Zato vas prosim, da se potrudite. Tuširanje, britje, striženje, pranje,

dišavljenje – a vse v mejah normale, da ne izpademo kot mestece v izobilju. Obdržati moramo sloves obubožanega, zapostavljenega mesteca. Ne pozabite, vse v mejah normale.

Kapljanje. Javkanje. Renčanje. Praskanje. Šklepetanje. Škripanje. Piskanje. Škrtanje. Striženje. Udarjanje. Žlobudranje. Vrenje. Hreščanje. Loputanje.

ŽUPAN: Še malo in bo tu. Odrešeni bomo. Kot smo bili nekoč.

NOCTURNČANI: Odrešeni?

ŽUPAN: Odrešeni.

NOCTURNČANI: Odrešeni?

ŽUPAN: Odrešeni.

Odrešeniška mantra se ponavlja in ponavlja. Zdi se, kot da bi minilo nekaj let, morda stoletij, ali pa zgolj nekaj trenutkov. Čas se premika. Zasliši se topotanje nog. Glasneje in glasneje, kot gmota konjskih kopit, udarjajočih v beton.

ŽUPAN: Psssssst! Nekaj slišim.

Tišina. Čakanje. Neznosno čakanje in prav nič drugega. Kot da bi se samo čakanje personificiralo v lik, ki bi postopal, trepetal in s svojo prisotnostjo živciral prav vse okoli sebe.

NOCTURNČANI: Še zmeraj si lahko premislimo.

ŽUPAN: Zdaj je prepozno.

NOCTURNČANI: Prepozno, prepozno. Nikoli ni prepozno. Lahko je le pozno.

ŽUPAN: Pozno je že.

NOCTURNČANI: Še zmeraj si lahko premislimo. *Obkrožijo Župana kot zajedavske pijavke.*

ŽUPAN: Rekel sem, da ne! Skupaj smo ga izbrali. Tako, demokratično. Kakor se pač dela.

NOCTURNČANI: Še zmeraj si lahko premislimo. Zapremo meje in izginemo. Lažje bo, če izginemo.

ŽUPAN: In kaj potem? Potem nas več ni. Potem smo se ves ta čas borili za manj. Ves ta čas obstajali brez smisla. Dihali samo zato, da bi živeli, in živeli le zato, da bi dihali.

NOCTURNČANI: Kaj ni tako pri ljudeh?

ŽUPAN: Ljudje verujejo ... Verujemo. V naša božanstva, naša visočanstva. Mi imamo Nocturno. Tako pač je. Izbrali smo.

NOCTURNČANI: Kaj pa, če se nam tokrat zopet ne uspe rešiti?

Župan obmolkne, saj nima več kaj povedati. Slišijo se koraki. Glasni koraki ... V ozadju se zasliši jok, nadležno boleči jok. Jok obupa, jok prihodnosti. Solze padajo z neba, na zemljo se ulije žalost.

GOSPA SEDMIH ŽALOSTI: Spet sneži.

Po dolgem času sneži.

Odene mesto v plašč misterija.

Zima zakrije vse skrivnosti,

utiša še kričечега norca.

Zakrpa razpoke domov

in srčnih ran.

Sneg je zdravilo.

Mehka hladna odeja,

ki nam poje uspavanko.

Skrijemo se za ta kratek čas,

na varnem smo za ta kratek čas.

Ta kratek čas, ko se napake zbriše.

Ta kratek čas, ko časa več ni.

TU SREČE NI

Iznenada se dež ulije z neba. Ne, ne dež! Ne dežne kaplje. Nebo joče in njegove solze so koščki. Glineni koščki človeških udov. Glina izoblikuje postavo. Morda kip, morda le zmečkano gmoto. A še naprej dežujejo koščki. Nebo joče, to so solze krivde. Grenko bridke solze maščevanja. Masakrski pokol je razčetril nebo in ostanki plapolajo v zraku. Duše so svobodne in letajo nazaj domov. Kosi trupel padajo z neba. Padajo na zemljo, prelito s krvjo. Prelito s krvjo krivde. In še zmeraj nihče ne sliši joka, saj solze zdaj zadušijo prav vsak zvok ...

Na škripajočih, zgnitih letvicah, ki po večini krasijo tla Nocturna, se pojavi Nal. Obkrožajo ga podobe, ki bi čez nekaj časa lahko bili resnični ljudje. Nal potrka na monumentalna propadla vrata mestne hiše, in čeprav se njegovo trkanje porazgubi med drugimi zvoki, se ta vseeno odpro.

ŽUPAN: Dobrodošli.

NAL: *Sramežljivo.* Pozdravljeni.

ŽUPAN: Nal, predvidevam?

NAL: Nal, ja ... Vi pa ste ... Župan?

ŽUPAN: *Poboža svojo snežno kroglo.* Tako je.

NAL: Oprostite ... Nekoliko sem raztresen. Nisem bil čisto prepričan, če sem prispel na pravi kraj in ...

ŽUPAN: In seveda vas razumem. Poti, ki vodijo v Nocturno, so stare in precej zdelane. Ni najbolj razkošno potovati tu naokoli.

NAL: Pravzaprav se poti sploh ne spomnim. Mislim, da sem zaspal ... In nato sem bil kar naenkrat tu. Kot da bi sanjal ...

ŽUPAN: Seveda, saj prihajate iz sijoče Metropole; izobilje visokih stolpnic, glasnih avtomobilov, svetlečih napisov. Vsi ste učeni, načitani, oblečeni v bajne eksotične kostume in poznate vsak nov tehnološki korak. Nocturno je drugačen. Upam, da niste razočarani nad našim nazadnjaškim mestecem.

NAL: Oh, ne. Šele zdaj vidim, kako sem bil nevljuden. Očitno sem samo utrujen od dolge poti. Ravno nasprotno! Prav vesel sem pobega iz betonskih okov v ta nenavaden kraj.

ŽUPAN: *S pokroviteljskim smehom.* No, zdaj ste me pa potolažili. Meščani vas že pričakujejo.

NAL: Se veselim, da jih bom spoznal.

ŽUPAN: Kar vstopite.

Župan na široko odpre gromozanska vrata. V Nalove oči se kar naenkrat zapodi siv dim, ki spominja na cigaretnega, a je še gostejši. Postaja čedalje gostejši. Takrat se njegov pogled razjasni.

ŽUPAN: Dobrodošli v Nocturnu.

Prostor spominja na propadajočo postapokaliptično tovarno. Povsod cevi, tramovi in drogovi, kot nekakšno skladišče odpadnega materiala. Med vso to razpadajočo kramo se izrišejo temačne podobe, ki se kot demoni vstajenja rodijo iz mokre prsti.

ŽUPAN: In to ... to so Nocturnčani.

NAL: *Se nekoliko zadere.* Pozdravljeni! Jaz sem Nal.

Nobenega odziva. Nobenega glasu. Le ponavljajoči loopi zvoka od prej.

ŽUPAN: Kar pogumno. Nekoliko so sramežljivi.

NAL: Pa vedo, da prihajam? Zakaj prihajam?

ŽUPAN: Zavedajo se, da potrebujejo pomoč.

NAL: *Se opogumi.* Kot sem že rekel ... Sem Nal. Nekoliko izgubljen, tako nekako kot vi v tej temi.

Nocturnčani, kot nekakšen pogrebni zbor, ki se dopolnjuje v refrenu.

URBANI BLAZNEŽ: Vsaka sreča ima rok trajanja.

NAJSTNIK: Sreča ni stanje.

DEVIŠKA VEŠČA: Sreča so kratki trenutki distrakcije.

POCESTNICA: Od resničnega življenja.

URBANI BLAZNEŽ: Sreče ni.

NAJSTNIK: So zgolj srečni trenutki.

DEVIŠKA VEŠČA: Vsaka sreča ima rok trajanja.

POCESTNICA: Sreča ni stanje.

URBANI BLAZNEŽ: Sreča so kratki trenutki distrakcije.

NAJSTNIK: Od resničnega življenja.

DEVIŠKA VEŠČA: Sreče ni.

POCESTNICA: So zgolj srečni trenutki.

VSI: Zakaj si tu? Tu sreče ni. Tu prihodnosti ni. Le sivina. Nihče ne more pomagati.

ŽUPAN: *Potrese svojo snežno kroglo.* Dovolite fantu do besede.

Skupina meščanov se kot senca, v katero posveti luč, počasi odmakne v ozadje. Opazujejo Nala kot inkvizicijska porota, ki pričakuje njegovo obsodbo.

NAL: No ... Prepričan sem, da ni vse tako črno-belo, kot se morda zdi ... Tukaj sem, da pomagam. Da s skupnimi močmi poskusimo zgraditi boljšo in srečnejšo skupnost.

ŽUPAN: *Ga prekine.* Ah, ne skrbite! Niso sposobni narediti dobrega prvega vtisa. Sploh pa nismo vajeni turistov. *Se poigra s svojo snežno kroglo.*

NAL: Morda sem se s svojim prihodom vseeno prenažil.

ŽUPAN: *Vsiljivo.* Dovolj, dovolj, dovolj! Rad bi, da se lotiva resnih zadev. Stopite do moje pisarne.

NAL: Toda če me vaši meščani ne bodo želeli sprejeti, nima smisla.

ŽUPAN: *Ga še enkrat prekine.* Poglejte, mladi mož, odločili ste se priskočiti na pomoč. Je tako? Tisti, ki bo pomoči željan, jo bo izrabil. *Pogradi svojo snežno kroglo.*

NAL: Če tako pravite.

ŽUPAN: Nadvse smo hvaležni, da se je ta mladi gospodič pogumno prijavil na naš poziv in nam bo priskočil na pomoč.

NOCTURNČANI: Laž! Laž! Laž!

Nekaj neprijetnih trenutkov tišine. Nocturnčani bruhajo in bljuvajo besede, ki bi jih radi izgovorili, a sliši se le laž.

ŽUPAN: Prosim, da se pomirite in dovolite mlademu gospodiču, da ...

NOCTURNČANI: Laž! Laž! Laž!

URBANI BLAZNEŽ: Laž se skriva v tišini.

NAJSTNIK: Laž je bolj resnična od resnice.

DEVIŠKA VEŠČA: Resnice ni.

POCESTNICA: Je le olepšana laž.

URBANI BLAZNEŽ: Laž je resnica in resnice v Nocturnu ni.

NAJSTNIK: Laž je najgloblji izraz samega sebe.

VSI: Zakaj si tu? Tu resnice ni. Tu lepote ni. Le sivina. Nihče ne more pomagati.

ŽUPAN: Dovolite, da se opravičim v imenu svojih meščanov.

Iz meglice, kot da bi iz plešočega pepela vstajal feniks, se izriše Najstnik.

NAJSTNIK: Kdo je ta mladi gospodič, kot ga imenujete? Kako vemo, da ni morda tu, da nas vse pobije, okuži s svojimi metropolitскими navadami in publicami ter nas vse pogubi?

ŽUPAN: No, no, no ... Mislim, da so takšne obtožbe popolnoma odveč.

NAL: Sem sem prišel, ker sem potreboval spremembo. Spremembo, ki jo po Županovih besedah potrebujete tudi vi.

NOCTURNČANI: Spremembo? Spremembo? Spremembo? Ne rabimo pomoči. Ne rabimo tujcev. Ne rabimo mladih gospodičev. Ne rabimo turistov.

NAL: Vem, da v majhni zaprti skupnosti tujci niso zaželeni. Vendar vam obljubljam, da sem prišel sem iz popolnoma ...

ŽUPAN: Za filozofiranje, zasliševanje in intervjuvanje bo še čas. Zdaj bi si dovolil vzeti trenutek za svečani podpis pogodbe, ki bo *(pogleda Nala)* Nala sprejela v naše skromno mestoce in mu izrekla iskreno dobrodošlico. *Se poigra s svojo snežno kroglo.*

NOCTURNČANI: Demokracija! Demokracija! Demokracija! Imamo pravico do glasovanja. Pravico do volitev. Pravico do veta.

Župan se razjari kot Hiperion, ki bi se ravnokar prebudil in povzdignil iz globin Tartarja.

ŽUPAN: DOVOLJ!

Kot sužnji se meščani ponižno odmaknejo in umirijo.

ŽUPAN: Dovolj vas imam! Nehajte! Tako bo, kot sem ukazal jaz! Bi radi vedeli, v kakšnem stanju je to naše mestoce, ki ne potrebuje pomoči, kaj? Bi radi vedeli? V prejšnjem tednu petnajst novih samomorov, smrti, norosti, alkoholizma in depresije. Petnajst novih tragičnih zgodb, za katere nimamo več prostora v časopisih. Petnajst novih brezimnih oseb, ki izginjajo

v pozabo. Mesto se prazni. V zadnjem letu se je prebivalstvo prepolovilo. Kdo bo ostal na koncu? Kdo? Jaz in grmada trupel? Dovolj! Dovolj! Dovolj! *Prisloni snežno kroglo ob svoj obraz in jo poboža.*

NAL: Saj ne vem, kaj bi rekel ... Samo pomagati sem hotel ...

ŽUPAN: Nikar! Mesto vas potrebuje. Tako sem odločil in tako bo.

NOCTURNČANI: *V ozadju kot sinhron filharmonični zbor.* Tako. Tako. Tako. Naj bo. Naj bo. Tako naj bo. Naj bo tako. Naj bo tako, kot pravite.

Popolna sprememba. Kot bi dvignili rolete, prostor osvetli topla rumena luč in podobe pridobijo prave človeške oblike, na katerih se izrišejo pravi obrazi.

ŽUPAN: Se mi je zdelo. Za to priložnost sem pripravil buteljko domače slivovice. Nazdraviva, mladi gospodič, nazdraviva na to novo stičišče izgubljenih poti. Na to, da bodo ponovno najdene!

Tlesketanje krhkega stekla, ki se spreobrne v tiho razbijanje. Nerodno se pije, a z vsakim požirkom se sliši razbiti kozarec več. Zvok tlesketanja, žvenketanja in razbijanja stekla se prelevi v harmonijo, ki se razleze po prostoru in odzvanja in odzvanja ... Dokler ne odzvoni v tih šepetajoči jok iz ozadja.

GOSPA SEDMIH ŽALOSTI: Za zidovi zagrajen je strah,

počasi uhaja skozi špranje in plesnive razpoke.

Temelji se tresejo

in zvonovi so že skoraj odbili.

Uhaja, uhaja, uhaja nemoč – se zabija

in temelji se tresejo.

Kruši se želja, kruši se upanje.

Zvonovi odzvonijo in zidovi prav tako.

Strah je končno na prostosti,

svobodno leti po sončničnih poljih.

Takrat vdahnemo strupeno žgoči cvetni prah propada

in se spomnimo, da smo še zmeraj živi.

NIHČE OD NAS NI BIL MLAD

Kot bi se rodil nov temačen dan iz ničesar, zgolj zato, da bi Nal lahko zakorakal vanj.

Nala med težko uresničljivim lahkotnim sprehodom ustavi Stara dama, ki se nanj prilepi kot mimoidoča mušica ter ga popelje na pot proti stari meščanski hiši. Pot je vijugasta in polna ovinkov. Vsaka replika pomeni nov ovinek in hkrati novo oviro. Novo stopnjo bližje Nalovemu domu. Morda se pa le sprehajata v krogih.

STARA DAMA: Pozdravljen, mladi mož. Zadolžena sem, da vas popeljem do vašega novega doma, mladi mož.

Ovinek.

NAL: Oh ... Pozdravljeni, gospa. Končno malo dobrodošlosti. Hvala vam.

Vijuga.

STARA DAMA: Ah, veste, nikdar nisem bila poročena, zato je naziv gospa ničvreden in celo ... prav ponižujoč. Kar Stara dama mi recite, mladi mož.

Ovinek.

NAL: Potem bi vas raje klical po vašem imenu.

Vijuga.

STARA DAMA: Stara dama, mladi mož.

Ovinek.

NAL: Kaj pa vaše pravo ime?

In tako naprej z ovinki in vijugami.

STARA DAMA: To je moje pravo ime, mladi mož.

NAL: Ampak, ne razumem ... Torej so vas od zmeraj tako klicali?

STARA DAMA: Tako nekako, mladi mož.

NAL: Vendar, saj sploh niste stari, gospa ... Dama.

STARA DAMA: Mladost mi ni bila podarjena, zato sem se od rojstva starala. In tako postala Stara dama, mladi mož.

NAL: Zmedli ste me ... Ampak vseeno, tudi mene nazivate z mladi mož, čeprav se imenujem Nal.

STARA DAMA: Kaj pa ime sploh pomeni, mladi mož?

NAL: Pomeni, kdo smo, od kod prihajamo, kakšni bomo ...

STARA DAMA: Rojstvu se nalepi ime.

Zapečateni usoda postane prirojena napaka

še nerealiziranega diha.

Preden zarodek sploh postane bitje,

že nosi lastnosti svoje smrti.

Ime vodi poti življenja.

Ime ne dopušča alternativnih ovinkov.

Ime ne dopušča odstopanj.

Ime ne dopušča napak.

Ime ne dopušča svobode.

Zato imenujemo se sami

in postanemo bogovi lastnih usod.

Mladi mož.

NAL: Razumem vas, a vseeno ne vem, kako ste že v mladosti lahko prišli do svojega naziva, nadimka, vzdevka Stara dama. In vedeli, da je to to, kar vi ste. Tisto, kar vas predstavlja.

STARA DAMA: Kaj vi morda veste, kaj ste in kaj vas predstavlja, mladi mož? Nikoli nisem bila zares mlada, veste, mladi mož.

Ovinki in vijuge izginejo, prenehajo. Tako nekako kot bi se krog končno sklenil.

NAL: Iz zmedenosti samo izstreli. Kako to mislite?

STARA DAMA: Nihče od nas ni bil, mladi mož.

Ravno takrat, ko zadoni udarna replika Stare dame, se zasliši krik iz daljave. Krvoločen, živalski, ubijalski, smrtni krik, malo bolj dramatičen od tistih, ki se pojavlja v grozljivkah.

NAL: Kaj je bilo to?

STARA DAMA: Urbani blaznež, mladi mož.

NAL: Blaznež ...

Medtem ko Nal kot zaljubljen najstnik strmi v daljavo, da bi odkril, kje se skriva njegova neuslišana ljubezen – v tem primeru oddaljen urbani krik, ga Stara dama pograbi za roko in pokaže na razpadajočo hišo pred njima. To je ena tistih hiš, pri katerih vidiš, da so bile nekoč čudovite, bogate in barvite. A jih je doletelo življenje in izgledajo temu primerno; izpraznjene, utrujene, umazane, žalostne.

STARA DAMA: Kaj kmalu ga boste spoznali, mladi mož. Do takrat se pa le ozrite na vaš novi dom, mladi mož.

Nal se ozre na to karizmatično podrtijo, ki zdaj veličastno raste pred njim.

NAL: Hm, vseč mi je. Karizmo ima.

STARA DAMA: Seveda, saj je moja, mladi mož.

Vhodna vrata se odpro. Kar tako, sama od sebe. Nič nenavadnega. Kot bi blišč pogledal izza bede, ki se skriva zunaj, kot bi dama noči zakorakala na gosposki ples, skozi vhodna vrata prodre močna svetloba. Lahko bi celo rekli, da je barvita.

NAL: Kaj res? Torej bova soseda?

STARA DAMA: Bomo sosedje, mladi mož. V hiši prebiva tudi moja prijateljica, mladi mož. Ne ustrašite se je.

NAL: Zakaj bi se je ustrašil?

STARA DAMA: Veste, ona ne govori preveč, mladi mož. Nismo ravno prepričani, kaj se je zgodilo, vendar ji je glas kar naenkrat zamrl, mladi mož. Kot bi ga samo zmanjkalo, mladi mož. Grozovito, grozovito. A moja prijateljica je posebno in prijetno bitje, brez skrbi, mladi mož.

NAL: O tem sploh ne dvomim. Se lahko razgledam naokoli?

STARA DAMA: Le pogumno, le pogumno, mladi mož. Pazite le na dragocenosti, mladi mož.

V trenutku, ko zacinglja beseda “dragocenosti”, se Stara dama s škrbastim nasmeškom poslovi. Ne tako človeško, z besedami in gestami, temveč kot da bi se spremenila v majhnega pajkca, izgine nekam za pohištvo, za zidove, za robove, za sence. Izgine. Čeprav je še zmeraj tu. Tam nekje v ozadju, kot privid, ki ga opazimo v halucinogenem stanju, se izriše patos Gospe sedmih žalosti. Ta joče in javka, a joče iz užitka. Zdaj uživa v tem brezskrajnem neumornem joku, ki se nima namena posloviti. Zdaj tečejo njene solze užitka ...

GOSPA SEDMIH ŽALOSTI: Apokalipsa nas je prehitela.

Prišel je dan, ki potihlo čakali smo ga vsi.

Dan poslednje sodbe.

Dan raja, pekla in vic.

Dan sonca, lune in zvezd.

Dan radosti.

Dan izgube.

Odtrgan je še zadnji košček upanja,

zadnji košček prelestne utopije.

Iluzija ljubezni je razbita;

če se boriš proti svetu, zmeraj zgubiš.

Nebogljeno jagnje,

oklepajoče drugega, da ne bi bilo žrtvovano.

O, ti naivno bitjece, si res mislilo, da sreča obstaja?

KO TIŠINA POVEDALA JE VEČ OD BESED

Kot da bi Nal pozabil vse, kar je videl ali česar ni videl, skoraj turistično raziskuje slikovite razsežnosti Nocturna oz. pomanjkanje le-teh. Na leseni klopi zagleda mladega fanta s cigareto v rokah. Ne njegovih let, vendar tistih let, ki se jih še zmeraj spomni.

NAL: Lahko prisedem?

NAJSTNIK: *Prikima.* Ti si Nal, a ne?

NAL: *Prikima.* Ti pa ...?

NAJSTNIK: Najstnik.

NAL: *Se zasmеje.* Kako ste smešni, vi Nocturnčani. Do zdaj še nisem spoznal nikogar z imenom. Se raje samookličete.

Najstnik Nalu ponudi cigareto, kot bi s to gesto želel zakričati na pomoč. Nal vzame cigareto, skupaj kadita in strmita v daljavo. Ta daljava bi lahko bila silhueta mesta, sončni zahod ali pa preprosto abstraktna daljava.

NAJSTNIK: Jaz se nisem samooklical. Pozabili so moje ime. Tudi jaz se ga ne spomnim. Od zmeraj sem bil Najstnik. Saj sem najmlajši in pravzaprav edini Najstnik v Nocturnu.

NAL: Najmlajši? Edini?

NAJSTNIK: Tako je. Najbrž te je zato Župan poklical. Ker ga je strah, da bomo izumrli. Nihče se ne razmnožuje več. Ni več ljubezni, družin in skupnosti. Vsi se samo zapirajo v samoto, v svoje probleme, svoje travme in odrivajo vsakogar.

NAL: To sem opazil ... Pa vendar ne more biti tako grozno ... Ali pač?

NAJSTNIK: Grozno ne, osamljeno pa.

NAL: No, zato sem pa tukaj jaz.

Nal z najbolj stereotipno moško in mačistično gesto Najstnika potreplja po hrbtu, že skoraj s tistim očetovsko pokroviteljskim man up. V kratkem trenutku tišine se nekaj spremeni. Ne

dejanje, ne situacija, ne atmosfera. Morda samo neki notranji občutek. Pa tudi svetloba pojenja. Takrat se Najstnik, kot najbolj obupano ščene, z velikimi žalostnimi očmi prisesa na Nala.

NAJSTNIK: Gledam jih, kako se igrajo.

NAL: Koga?

NAJSTNIK: Kako se smejiijo.

Kako se šalijo.

Kako sanjajo.

Kako si izmišljujejo.

Kako nagajajo.

Kako se motijo.

Kako jočejo.

Kako trpijo.

Kako rastejo.

Kako odraščajo.

Kako nastajajo.

Kako so.

NAL: Vse to lahko tudi ti, dragi moj Najstnik.

NAJSTNIK: Njihova nedolžnost preraste v znanje.

Njihove napake v odločitve.

Njihove sanje v življenje.

Njihovi strahovi v obrambe.

NAL: *Kot bi poskušal dokončati Najstnikovo pesem.* In ta smeh, šale, sanje, izmišljotine, nagajivosti, napake, jok in trpljenje skupaj ustvarijo zmes in barvo, ki naslika njihove podobe. In v vsakem odtenku njihove podobe vidimo odraz preteklosti.

NAJSTNIK: *S sijočimi očmi.* V rdeči vidim trpljenje. V rumeni nagajivost. V zeleni svobodo. V modri sanje. V vijolični igro. V oranžni šaljivost. In v rožnati smeh. To so odrasli ljudje. Bel papir, poslikan z barvami otroštva. Kako veš?

NAL: Tudi jaz nisem imel ravno normalnega otroštva.

NAJSTNIK: Toda jaz ga sploh nikdar nisem imel. Nikdar izkusil. Kako naj obstajam, kako

naj sem in kako naj postanem, če nimam ničesar, s čimer bi gradil. S čimer bi naslikal svojo podobo.

NAL: Kako? Saj si vendar šele najstnik. Nihče se ne rodi z odgovori na vprašanja, temveč porabi celo življenje, da bi odgovoril na vprašanja, ki mu jih zastavlja rojstvo. Tudi pri tebi bo tako.

NAJSTNIK: Ne razumeš ... Nisem imel slabega ali nenormalnega otroštva. Sploh ga nisem imel.

NAL: Kako to misliš?

NAJSTNIK: Vzeli so mi ga.

NAL: Kdo ti ga je vzel?

NAJSTNIK: Nocturno.

NAL: Kako to misliš?

NAJSTNIK: Nocturno mi je vzel starše.

NAL: Ne razumem ... Torej si sirota?

Ravno ko bi Najstnik pričel razkrivati svojo preteklost in nocturnske skrivnosti, se kot nalašč zasliši krik iz daljave. Krvoločan, živalski, ubijalski, smrtni krik, malo bolj dramatičen od tistih, ki se pojavlja v grozljivkah. Ta krik je kot budnica. Prebudi se Najstnikova živalskost, ki agresivno udari na plan. Med svojimi replikami kot volčje lačen pes po nogi naskakuje Nala.

NAJSTNIK: Ti boš moj prijatelj. Ti boš. Kajne? Ti boš, ti boš, ti boš! Ti se boš igral z menoj in družil z menoj in nagajal z menoj. Nagajal, nagajal, ja. In bil poreden-reden in bil kaznovan-van in bil svoboden, svoboden. Kajne, da boš? Kajne, da boš?

NAL: *Začudeno. Lahko sem tvoj prijatelj, seveda.*

NAJSTNIK: Jeeeeeej! Skupaj se bova igrala in si nagajala in se učila. Tako kot majhne punčke in fantki. Jaz ti pokažem moje, ti pa svoje!

Ko Najstnik izreče zadnjo repliko, si odpne hlače, spusti svoje spodnjice in v roke vzame svoj ud, ki pa je še premlad, da bi mu lahko zares rekli penis.

NAL: Šokiran. Ej, ej, kaj delaš?

NAJSTNIK: Evo, to je moj. Lejga. Še malo, pa bo trd. Še malo, pa bo dovolj trd. Še malo, pa bo pretrd. Daj še ti svojega, daj, da bo še tvoj trd. Daj no, daj no, zabavala se bova! *In si med tem menca svoj ud.*

NAL: Razumem, da si v letih, ko te razganja in bi rad ves čas zadovoljeval svoje potrebe. A jaz nisem tu, da bi te zadovoljil na tak način.

NAJSTNIK: *Se še zmeraj poigrava sam s seboj. Kdo pa me bo zadovoljil? Mladih ni! Punc ni!*

Fantov ni! Sami norci! Sami starci! Zato si prišel, vem, da si zato prišel, daj no, daj no, greva skupaj imet trde!

NAL: Dovolj imam. Boš že sam nadaljeval s tem. Lahko se pogovoriva kdaj drugič.

Ravno ko se Nal obrne, da bi dramatično zapustil ta perverzni prizor, ga nekaj podre na tla. Obleži na tleh, nemočen, in takrat se ga loti Najstnik.

NAJSTNIK: Ne moreš zdaj oditi. To bova morala dokončati.

Najstnik Nalu odpne hlače, sleče spodnjice in prične mencati njegov malo bolj dozoreli ud, ki mu lahko rečemo penis. Takrat se Najstnik prične poigravati z obema. S svojim in z Nalovim. Čeprav bi se Nal želel upreti, se nekako ne more. Kot da bi ga nekdo omamil, ostane hrom na tleh, medtem ko se Najstnik poigrava z njim. Zdaj smo priča že dvema trdimu udoma.

NAJSTNIK: Užitek kot strupeni plin pomešal se je z nedolžnim kisikom.

In zdaj sta še trša in vlažnejša.

NAJSTNIK: Užitek zatrl je oblake in pogled na onostranstvo.

In še.

NAJSTNIK: Užitek nas je omamil s svojo privlačno zeleno barvo.

In še. In še.

NAJSTNIK: Užitek nas vodi, ta prazna telesa brez duš.

In še. In še. In še.

NAJSTNIK: Manipulira nas kot lutke in vodi v globoko past.

In še in še in še in še in še in še in še in še in še in šeeeeeeeeeeeeeeeeee.

NAJSNTIK: Užitek zaslepil nas je in razčlovečil še to malo, kar v nas ostalo je humanega.

In zdaj oba obležita v mlaki grešno umazane sluzi.

NAJSTNIK: Zdaj smo mrtveci, prepojeni z užitkom, in radostno prepevamo hvalnico pregreham.

Še preden Nal lahko izusti nekaj, kar bi lahko spominjalo na repliko, še preden dojamemo, kaj se je ravnokar zgodilo, Najstnik kot ponorel, razigran in potreben kužek steče v daljavo. V tisto daljavo, v katero je prej skupaj strmela z Nalom.

Kot da se nič, prav nič ne bi zgodilo, kot bi Nal le zadovoljil svojo potrebo in kot bi veter ponesel Nala v tisto smer, ki naj bi bila prava, se znajde ob majhni stari gozdni hiši. Izza nje prihajajo grozljivi zvoki bolečine in trpljenja, ki jim Nal z zanimanjem sledi. Na poti vidi gredico rož, ki bi morale biti pravljичno modrih barv, a so le posušene vrtnice. In nato zagleda majhno, čisto majhno deklico angelskega videza. Ta deklica ima popolnoma odrasel kurtizanski obraz. Kot bi na nedozorelo telo prilepil obraz obdelane utrujene radodajke, ki

mehanično, avtomatično, shematično, sistematično in tehnično teče proti steni in se znova in znova zabija vanjo. Nal steče proti njej in jo ustavi.

NAL: Nehaj!

POCESTNICA: BOLI BOLI, KAKO BOLI!!! Ti, kdo si?

NAL: Vem, da boli. Zato pa nehaj!

POCESTNICA: Boli, če preneham. Pusti me! Ti, kdo si?

NAL: Nal.

POCESTNICA: Ime ne. Ti, kdo si?

Pocestnica se Nalu, ki jo je poskušal zavarovati pred bolečino, izvije iz rok. Nadaljuje s svojim zabijanjem v steno. To zabijanje postaja čedalje bolj ritmično in se počasi preliva v bolečo melodično pesem.

Au.

BUM.

Aaaaaaaau.

BUM BUM.

Au au au BUM.

Au au BUM BUM au.

Au.

BUM.

Aaaaaaaau.

BUM BUM.

Au au au BUM. Au au BUM BUM au. BUM BUM BUM au au au. BUM BUM au au.

Ko Nala ritem končno iztiri, zakriči. S svojim krikom za trenutek ustavi zabijanje, vendar se to hitro nadaljuje. Z vsako besedo, z vsako repliko je zabijanje hitrejše, bolj boleče in hkrati pregrešnejše.

NAL: DOVOOOOOLJ!!!

Au.

POCESTNICA: Jaz rečem, kdaj je dovolj. *Se ostro obrne vstran in nato nazaj.* Pomagati. Pomagati. Pomagati. Ne. Poslušati?

BUM.

NAL: Zakaj to počnete? Kaj je tako čudovitega v bolečini?

Aaaaaaaau.

POCESTNICA: Revček nedonošenček, bošček ubogi nikoli ni trpel.

BUM BUM.

NAL: Seveda sem trpel. Vendar se ne ponašam s tem. Trpljenje premagaš in greš naprej.

Au au au BUM.

POCESTNICA: *Zamahne z rokami, kot bi se želela uročiti v drugačno podobo.* Nikoli hoteli niso me. So pravili, med da mi nogami bršljan raste. Nabirajo tam vešče da in grizejo da. Nikoli hotel nihče ni me. Pa zakaj, ne vem. Sem le kaj storila? Kaj zagrešila? Hoteli niso me. In se tako mi je nogami med od same žalosti res garjave bršljan razrastel in zaprl do pot moje rožice. Zmeraj še večš ni. Sem večša jaz. Vešča deviška, ki bojijo vsi je se in izogibajo.

NAL: *Zaprepaden.* Zakaj misliš, da te niso hoteli?

POCESTNICA: Ker bršljan rastel je med nogami in vešče odganjati si moral z rokami. *Kot da se ne bi nič zgodilo, prav nič, pocestniška deklica zopet postane odraslo bitje.* Če bi okusil pravo trpljenje, bi te sladkost bolečine prevzela in še orgazma ne bi cenil več. Boli boli, joj, kako boli, ko vidiš, da nekoga prav nič ne boli in tebe potem še bolj boli boli in še boljše boli in najboljše boli.

Au au BUM BUM au.

NAL: *V dvomu dialoga z otrokom ali odraslim.* Eno je uživati v bolečini, drugo pa izkoriščati bolečino drugih za svoj lastni užitek.

In tako naprej z Au-i in BUM-i, dokler ritmičnost te boleče melodije ne postane nadležno prijetna.

POCESTNICA: Jejhata jej, kakšen revež si ti.

NAL: Vsake bolečine je enkrat konec.

Ravno ko Nal misli, da se vsaj z nekom nekam premika, se zasliši krik iz daljave. Krvoločen, živalski, ubijalski, smrtni krik, malo bolj dramatičen od tistih, ki se pojavlja v grozljivkah. In prav ta krik je kot budnica za blaznost, ki prične kaliti v majhni deklici, ki v nagajivem plesu ruva posušene vrtnice.

POCESTNICA: Moja rožica. Rožica je moja. Ne dam je nobenemu. Nobenemu je ne dam.

NAL: *Uvidi, da mora igrati po pravilih, tudi če so le-ta sporna.* Saj ti je nihče ne bo vzel, samo ne smeš se bati.

POCESTNICA: Moja moja rožica. Rožica je moja moja.

Kot bi to malo odraslo deklico obsedel hudič, si vse odtrgane rože zatlači v usta. Tlači in

tlači si jih toliko, da jih verjetno nekaj tudi poje. S polnimi usti gnilih vrtnic steče do gredice, ki jo obkroža lesena ograja s tankimi stebrički. Tam dvigne svoje kratko šolsko krilce ter z mednožjem skoči na stebriček. Nato skoči na sosednjega in na sosednjega in še na sosednjega in tako nadaljuje s svojim naskakovanjem, ki se spreminja v koreografiran ples.

NAL: *Popolnoma zaprepaden. Nehaj!*

POCESTNICA: Rožica je moja, samo moja. Nobenemu je ne dam. Ograjica in stebrički radi imajo mojo rožico. Rožica paše h ograji. Ograjica je za rožice. Na stebričku raste bršljan iz moje rožice. Moja rožica in bršljan ... *V deliriju svojih rožic in bršljanov se naenkrat izstrelj proti Nalu – in zdaj spet kot bi spregovorilo popolnoma odraslo bitje.* Kaj pa smrt? Kaj ni to le podaljšek uvodne bolečine življenja? Kaj ne trpimo in bolimo celo življenje, da bi se navadili na tisto trpljenje, ki nas čaka potem?

NAL: Smrt je konec. Razen če verjameš v nebesa in pekel.

Pocestnica v svoji zblazneli okajenosti zanemari Nalove dobroželjne replike in predenj nonšalantno pomoli tri različne biče, ki variirajo v velikosti, širini in masivnosti.

POCESTNICA: Izberi enega in začni.

NAL: *Zmedeno.* Kaj? ... Nočem.

POCESTNICA: Izberi enega in začni.

NAL: Ne morem. Ne bom! Ne bom tepel otroka.

POCESTNICA: Nisem otrok. Kar zazri se v moje oči. Izberi enega in začni.

NAL: Ne!

POCESTNICA: Izberi enega in začni.

Tišina. Tišina. In še enkrat tišina.

POCESTNICA: Strahopetec. Le pravi moški ima pogum, da udari žensko.

Nal izbere najmanjši, najtanjši in najbolj skromen bič. Kot majhen otrok, ki si ne upa sam čez cesto brez varne mamine dlani, na rahlo zamahne proti Pocestnici.

Ta, kot da bi doživljala orgazem, blodi v svoji poetiki, Nal nadaljuje.

POCESTNICA: Daj me, bičaj s svojo distanco,

ki podžiga ogenj mojemu poželenju.

Daj me, zadavi s to brezcutnostjo,

ki bolečino pretvarja v erotični užitek.

Daj me, izsesaj vso kri,

da se presušim in prebledim do radosti večnosti.

Daj me, obesi mi dušo,

tako da ostane zgolj to prazno telo, ki sužnji tebi.

Daj me, iztrgaj mi pljuča,

da ne bo prostora za toploto mojega vdiha.

Daj me, poljubljay s svojim strupom.

Daj me, vzemi mi vse,

ker le tako nekoč bom tvoja.

NAL: *Preneha.* Dovolj!

POCESTNICA: Strahopetec! Prevarant!

NAL: Samo pomagati ti hočem.

POCESTNICA: Kaj pa ti veš? Nič ne veš. Si le ubogi prišlek. No daj, daj me. Daj me še!

NAL: Nočem.

POCESTNICA: *Prime Nalovo roko, v kateri drži bič, in se udarja sama.* Daj me, daj me. Če ne boš me, morda kaj napačnega z jezika mi zleze. Daj me, daj me. Da ne bom zajokala pred meščani, kako se mi meša v glavi. Kako bi si življenje zopet rada vzela in kako Nalova prihodnost bo trpela.

Pocestnico obsede histerični smeh, Nal pograbi bič in od zdaj naprej tepež diktira sam. V odmevu smeha Pocestnice odmeva Nalov jok.

NAL: Ne počnite tega. Vem, kaj naklepate. Vse mi je jasno. Lahko se uprete. Lahko se vsi skupaj upremo in bo konec te depresivne diktature!

POCESTNICA: *Si popravi lase za uho kot majhna nedolžna deklica, z javkajočim glasom.* Kaj pa misliš, da si dognal?

NAL: Vse.

POCESTNICA: Laž!

NAL: Edini, ki lažete, ste vi. Ne vem, kaj se dogaja in kaj tako gnilega je lahko zrastlo na tem svetu in okužilo ljudi, da so postali pošasti. A jaz ne bom vaše žrtveno jagnje! *Nakaže svoj odhod.*

POCESTNICA: *Takrat, prav takrat se njen obraz prilagodi njenemu telesu in postane prava pravcata majhna deklica.* Počakaj! ... Vsi trpimo, vsi smo nesrečni, izgubili smo ljubezen in življenja. Nihče nas ne more rešiti, razen ti. Razen, če ti ...

Ravno ko bi Pocestnica pričela razkrivati izvor svoje bolečine in razloge za ljubezen do trpljenja ter morda celo žalostno usodo, ki čaka na Nala, se zasliši krik iz daljave. Krvoločen, živalski, ubijalski, smrtni krik, malo bolj dramatičen od tistih, ki se pojavlja v grozljivkah.

Ta krik Pocestnice ne spremeni. Zdaj je Nal tisti, ki mu krik predstavlja budnico, steče v smeri krika, za njim pa ostajajo odmevi au-ov in BUM-ov, ki se vse agresivneje in močnejše sestavljajo v glasbo.

NOREC JE LAHKO VSAK

Po sprehodu, ki se je zdel neskončno dolg, neskončno neresničen in neskončno utrujajoč, Nal popolnoma uničen, na robu propada, končno prikoraka na glavni trg. Na trg, ki bolj spominja na odlagališče odpadnega materiala, smetišče in gradbišče hkrati, a vseeno daje občutek gospodskosti, nekdanje pomembnosti ter imanentnosti. Ravno ko se Nal razgleduje in poskuša razumeti skrivnostno naravo Nocturna, mimo njega hektično in z značilnim krikom prileti Urbani blaznež.

NAL: Končno! Vas sem iskal! Saj ste vi ... Urbani blaznež?

URBANI BLAZNEŽ: Lulat me! Lulat me!

NAL: Zmedeno. Torej pojdite na stranišče.

URBANI BLAZNEŽ: Živimo, živimo, živimo. Iz dneva v dan se trudimo, da ne bi propadli. Smo v neprestanem zadrževanju. Zadrževanju svoje nečloveškosti, ki se izloča skozi nas, naše odprtine, naše kanalizacijske kanale, odpadle koščke tega, čemur bi radi rekli duše. Zadržujemo svoje misli, svoje sanje, svoja poželenja, hrepenenja. Da bi preživel. Mi smo boj za preživetje. Mi preživimo. To je edina razlika med nami in njimi. Zadrževanje. Vse do dneva, ko eksplodiramo, sprostimo zakrnele krče, se osvobodimo in umremo. To je raj, to so nebesa, ko se ne zadržujemo več.

Tišina, ki bi morala biti dramatična, vendar ni.

NAL: Sem mislil, da boste vi drugačni. Vsi samo govoričite in opevate, naj mi nekdo že pove, kaj se dogaja, ali se mi samo ...

URBANI BLAZNEŽ: *Ga histerično prekine.* Ne morem več zadrževati ... Polulal se bom! Polulal se bom! Kar tu, kar tako, ker sem žleht. Ker sem zblazneeeeeel!

Odpne si hlače, počepne kot majhna punčka in se polula pred Nalovimi očmi. Ko zaključi, olajšano izdihne in se uleže v svoj lastni izloček.

Norost, norost, norost. Norost, ki te ločuje od ostalih. Norost, ki te spravlja v samico. Nezavedna norost, ki je pregrešni užitek, dokler nekaj ne razplete tvojih sanj. Norec je lahko vsak, a le pravi norec svojo norost v sebi skriva. Pravi norci so tisti, ki ljubijo.

NAL: Jaz pa mislim, da niste blazni. Da sploh niste nori. Mislim celo, da ste popolnoma normalni. Mislim, da se samo pretvarjate. Mislim, da se vas bojijo, vsi bežijo pred vašimi kiki ... Mislim, da ste vi edini, ki mi lahko zares poveste, kaj se dogaja ...

URBANI BLAZNEŽ: *Ga prekine z živalskim smehom.* Misliš, misliš, misliš ... Kaj ti še nihče ni povedal, da ne smeš misliti? Da te misli nikamor ne pripeljejo? Misli ti dajo samo neumne

ideje, ki te potem pripeljejo sem in potem postaneš Urbani blaznež ... Ali pa še kaj hujšega.

NAL: Zakaj vam pravijo Urbani blaznež?

URBANI BLAZNEŽ: Ker sem urban in nor. Kaj ni to vendar jasno? Woof woof!

NAL: Ne zdite se mi prav nič bolj urbani od katerega koli drugega Nocturnčana.

URBANI BLAZNEŽ: Pa sem. Pa sem. Nekoč sem živel v velikem mestu. V Metropoli. Prav tako kot ti. Daleč je že tega. Skoraj da se še spomnim. Lepi časi, lepi časi ... Tujec. Prav tako kot ti. Le malo manj tuj in malo manj ... Sem pač urban!

NAL: Tega nisem vedel ... Kako vam je torej ime? Urban?

URBANI BLAZNEŽ: Nimam imena. Vzeli so mi ga, tako kot vsem ostalim.

NAL: Vzeli?

URBANI BLAZNEŽ: *Vskoči.* Govoriti. Govor. Govorec. Govorjeno. Govno! Saj res, kakat me. Še kakat moram!! Ampak zdaj grem. Saj se kmalu spet srečava. Najbrž takrat, ko bom moral kakati. Woof woof!

S skrehanim laježem odskaklja iz svoje luže in Nalu kot suvenir svoje prisotnosti zapusti smrad izločkov. Ko se odkobaca stran, Nal v zablodi svojega propada v njegovi podobi vidi majhnega jazbečarja. Verjetno se mu že blede, zato jazbečarja izbriše iz glave. Čeprav še zmeraj sliši tisti nori woof woof. V normalnih okoliščinah bi Nal nadaljeval svoje pustolovsko pohajkovanje po mestu, vendar je tokrat, še posebej zato, ker smo v Nocturnu, drugače. Kot bi se odprle rdeče žametne gledališke zavese – pa se ne, se iz meglice nič prikaže Župan.

ŽUPAN: Predragi Nal. Kako se vam torej dopade tole naše mestece? Kar velik zalogaj za človeka, kajne? Vendar vseeno mislim, da dobro shajate. Od kar ste tu, ni bilo novih smrti, novih žrtev. Ljudje še zmeraj pijejo in si škodujejo, a vendar od vas ne pričakujem čudežev. Se poigra s svojo snežno kroglo.

NAL: Mislim, da nisem kompetenten za vlogo, ki ste mi jo dodelili. Bojim se, da sem sprejel nekaj, za kar se mi niti sanjalo ni, da bo tako ... Ne vem, mislim, da je čas, da odidem. Ne vem, kaj se dogaja, a čutim, da tukaj morda ni moje mesto ...

ŽUPAN: *Boječe k sebi stisne snežno kroglo.* Ah, nikar, nikar, mladi mož. Dvomi so seveda nekaj človeškega. Ne bodite no vendar prestrogi do sebe in si dajte priložnost. Jaz sem z vašimi uslugami zadovoljen in od vas ne zahtevam prav nič drugega, kot da se infiltrirate v naše mestece, postanete eden izmed nas in razsejete to čudovito osebnost, ki jo posedujete, med nas. *Poboža svojo snežno kroglo.*

NAL: *Zlagano.* Prav.

V tem trenutku se je Nal odločil igrati igro in ugotoviti, kaj se v temu mestecu zares dogaja in kdo so ti skrivnostni liki. A Nal se ne zaveda, da je to težja naloga kot amatersko detektivsko delo. Takrat, kot bi sama prst in ohišje Nocturna začutila to uradno premirje, to zlagano

pomiritev in to zategnjeno sprostitev, ki se je pripetila med Nalom in Županom, se na prosceniju mesta prikaže celotno nocturnsko prebivalstvo in kot antični zbor prične s svojo pesmijo. Vlada vzdušje slavljenja zmage prvega kroga. Po zraku plujejo replike zmage. A te replike zmage so kot strupeni plin, ki je omamil in zadušil Gospo. Te replike so delirij, ki je začaral Gospo, da ne bi več jokala. Pozabimo na solze, pozabimo na žalost. Praznujmo Gospa, praznujmo. Zdaj namesto njenih žalostnih solz iz nje brbotajo žalostne replike, ki uhajajo skozi usta prav vsakega prebivalca Nocturna. In tokrat je Gospa tista, ki dirigira.

GOSPA SEDMIH ŽALOSTI: Odrešeni?

Au. BUM.

Še zmeraj si lahko premislimo.

Ovinek. Vijuga.

Vsaka sreča ima rok trajanja.

Naivnost je lepa vrlina, vendar utopična.

Laž! Laž! Laž!

So zgolj srečni trenutki.

Aaaaaau. BUM BUM.

Ljudje smo prešibki za samoto.

Resnice ni.

Lulat me!

Ta krik je kot budnica.

Nikoli me niso hoteli.

Lulat me!

Mladost ni bila mi podarjena.

Krvoločen, živalski, ubijalski, smrtni krik.

Ime ne dopušča svobode.

Prikimam in odkimam hkrati.

Spomini so naše kletke.

Au au au BUM.

Moja rožica. Rožica je moja. Ne dam je nobenemu. Nobenemu je ne dam.

Au au BUM BUM au.

Kako se smejijo. Kako se šalijo. Kako sanjajo. Kako nagajajo. Kako jočejo. Kako trpijo.

Kakat, kakati.

Vsake bolečine je enkrat konec.

Govno.

Noči so postale bele in dnevi temni.

Dan je izgubil noč.

Svet se je obrnil v pravo smer.

NAJLAŽJE JE POBEGNITI

Sonce sveti. Kar naenkrat iz čistega nič a sveti. Čisto malo sveti, tako da ni ravno tema. In tako, da ni vse ravno najbolj žalostno. Nal v obupu preživetja izsledi Urbanega blazneža, ki se mu zopet kaže kot pravi pravcati jazbečar. V normalnih okoliščinah bi Nala to presenetilo, a ker smo v Nocturnu, Nala tudi govoreči jazbečar ne preseneča več.

NAL: Moram oditi. Moram oditi. Moram oditi.To je moja zadnja priložnost. Le tako lahko odidem, začnem na novo. Končam. In le vi, samo vi mi lahko pomagate. Prepričan sem, da ste edini, ki mi lahko pomagate.

URBANI BLAZNEŽ: Daj no daj, zakaj jaz? Kaj, ko bi se raje še malo poigrala? Woof woof!

NAL: Ne želim se igrati in poigrati. Želim pobegniti.

URBANI BLAZNEŽ: Ne bori se, ker boš izgubil. Kakat moram, joj, zdaj me pa kakat! Woof woof!

NAL: Kaj pa naj? Obupam? Tako kot Nocturnčani? Naj postanem tak kot oni?

URBANI BLAZNEŽ: Ne bori se, ker boš izgubil. Zaupaj mi. Čakaj čakaj, samo da se pokakam. Takrat lažje razmišljam. Joj, kako paše, ko se pokakaš. Woof woof wooooooof!

Ravno ko Nal želi izreči svojo naslednjo repliko, saj mu je vseeno za drekce pekce in dejstvo, da njegova usoda leži v rokah govorečega jazbečarja, ravno takrat Urbani blaznež počepne, se namuza in na njegovem obrazu se nariše tak izraz, kot ga imajo ženske, ko rojevajo. Takrat se izmed njegovih nog “plop” prikaže kakec.

URBANI BLAZNEŽ: Ooooooh. No vidiš, to je že bolje. Kaj bi ljudje brez kakca. To je tako dober občutek. Joj, kakati kakati, kakam kaka, kak krak DREK. Woof woof! *Se veselo in ponosno zavrti okoli Nalovih nog in ga polize po obrazu.*

NAL: Poskuša ignorirati vse, kar se je ravnokar zgodilo, in takrat jazbečarja ne vidi več. *Le robustnega spranega moškega srednjih let. Potem praviš, naj se ubijem?*

URBANI BLAZNEŽ: Tega nikoli nisem rekel.

NAL: Si. Večkrat.

URBANI BLAZNEŽ: Kdaj? Pokaži mi v tekstu.

NAL: Tega ni v tekstu. To je med vrsticami. Tvojimi vrsticami.

Zdaj sveti luna. Kar naenkrat iz čistega nič a sveti. Luna se približuje soncu. Kot da bi ga želela objeti.

URBANI BLAZNEŽ: Ne bori se, ker boš izgubil.

NAL: Ubij se! Ubij se! Ubij se! To mi govoriš.

URBANI BLAZNEŽ: Med mojimi vrsticami piše, da se predaj.

NAL: Predam? Kar tako? Po vsem, kar sem doživel? Pred vsem tem, kar me še čaka?

URBANI BLAZNEŽ: Vzemi to kot dragoceno življenjsko izkušnjo in sprejmi posledice.

NAL: Življenjsko izkušnjo? Kaj pa je življenje brez borbe? Kaj se ne borimo za preživetje? Za kisik? Drug za drugega? Za skupnost?

URBANI BLAZNEŽ: Življenje je borba. Je pa tudi predaja.

NAL: Zakaj bi se potem sploh borili? Če se bomo na koncu tako ali tako predali.

URBANI BLAZNEŽ: Zato, da lahko rečemo, da smo živeli.

NAL: Če lahko samo rečemo, da smo živeli, ali smo potem sploh živeli? Ali smo bili le živi? Le dihali?

Luna končno zasenči sonce. Kot bi ga preprosto pogoltnila. No, in mogoče še prebavila.

NAL: Si kdaj slišal za sanje? Tam sem bil nazadnje srečen.

URBANI BLAZNEŽ: Sanje ne obstajajo. Izmislili so si jih.

NAL: Kdo? Kaj se pa potem zgodi, ko spimo?

URBANI BLAZNEŽ: Živimo drugo življenje. Oni.

NAL: Ampak to drugo življenje ni resnično.

URBANI BLAZNEŽ: Kako veš?

NAL: Ker si ga sami izmislimo. Takšnega, kot je nam všeč.

URBANI BLAZNEŽ: Kaj pa nočne more?

NAL: Kdaj moramo tudi trpeti. Tako kot v resničnem življenju.

URBANI BLAZNEŽ: Zakaj torej ni resnično? Zakaj temu praviš sanje? Ta beseda nič ne pomeni. Izmislili so si jo.

NAL: Kdo?

URBANI BLAZNEŽ: Oni.

NAL: Oni, oni, oni. Kdo, vendar?

URBANI BLAZNEŽ: Tisti, ki so nas zaprli v kletko. Tisti, ki so nam dali življenje. Tisti, ki so nam odvzeli pravega. Tisti, ki nas silijo, da se zbudimo. Pravijo, da bomo spali, ko bomo mrtvi. Pravijo, da kdor živi v sanjah, nikoli ne umre. Vzeli so nam večnost.

NAL: In zdaj opazujemo svoje življenje.

URBANI BLAZNEŽ: Opazujemo ga le ta kratek čas, ko ne jemo, pijemo, serjemo in se razmnožujemo.

Nal zajoče. Bolj zahlipa kot zajoče. Ali pa samo globoko vzdihne. Tako, zdaj počasi razume. No, skoraj. Woof woof, se za trenutek spet pokaže jazbečar in kmalu izgine kot kakšen instant privid.

URBANI BLAZNEŽ: Torej želiš pobegniti in želiš, da ti jaz pomagam?

NAL: Pomagaj mi in izginil bom za vedno.

URBANI BLAZNEŽ: Pomagal ti bom, a moraš sprejeti posledice. Vedno so posledice.

NAL: Raje poskusim in mi ne uspe, kot da še naprej samo diham.

URBANI BLAZNEŽ: Sam si izrekel svojo obsodbo. Ne pozabi, da sem te opozoril.

NAL: Ne bom se spomnil ničesar drugega.

URBANI BLAZNEŽ: Torej pojdiva.

Nal in Urbani blaznež se vkrcata na vlak, ki ga slednji požene popolnoma sam. Vlak, ki ne deluje na premog, ne na elektriko. To je eden tistih malih majčkenih vlakcev, ki vozijo na Ljubljanski grad.

NAL: Kam pa greva?

URBANI BLAZNEŽ: Stran.

Miniaturna lokomotiva tega vlakca izpusti zvok, kot ga po navadi izpustijo lokomotive, in se počasi začne premikati. Vlak končno odpelje. In pelje. In pelje. In še malo pelje. In pripelje.

NAL: Sva že tu?

URBANI BLAZNEŽ: Manjši postanek.

NAL: Je vse v redu?

URBANI BLAZNEŽ: Pogleda naokoli. Trikrat potapka z nogo. Vse v redu. Okoli tega ovinka morava bolj počasi.

NAL: Je nevaren? Je nevaren?

URBANI BLAZNEŽ: Ovinek ne. Je pa tisti, ki naju ločuje od mesta. Ko ovinek zaobideva, dokončno zapustiva Nocturno. In Nocturno včasih noče, da ga zapustiš.

NAL: Včasih?

URBANI BLAZNEŽ: Nikoli. Upajva, da bova prva.

Lokomotiva upočasnjuje in se premika s polžjo hitrostjo. Prav zares! Umazani sluzasti lazar lokomotivo prehití. A Nal in Urbani blaznež vztrajata.

NAL: Kaj pa če se samo hitro odpeljeva? Saj naju nihče ne more ujeti.

URBANI BLAZNEŽ: Psssst! Vse sliši. Vse čuti. Vse vidi. Morava biti neopazna.

Sliši se zvok zdrobljenega drobovja. Počivaj v miru, lazarček.

URBANI BLAZNEŽ: Slišal je. Konec je.

NAL: Kaj? Kdo je slišal? Kako konec?

URBANI BLAZNEŽ: Nocturno. Zmeraj je tu. Zmeraj vse ve. Misliš, da ga lahko prelisičiš, a ga ne moreš. Tudi jaz sem nekoč verjel, da ga lahko premagam, pa mi ni uspelo. Tako kot tebi. Konec je.

NAL: Kako konec? Kaj govoriš?

URBANI BLAZNEŽ: In jaz sem zblaznel in Nocturno me je sprejel ... Norega, kakajočega, lulajočega, posiljujočega, pretepajočega, malo človeka in za kazen malo jazbečarja ... Ampak zdaj se mudi ... In zate je konec. Zame verjetno tudi. Končno. Woof woof!

NAL: Kako konec? Kaj govoriš?

Pred skopim žarometom luči, ki jo premore ta mali vlakec, se prikaže slika. Skoraj živa freska skeletne podobe Nocturnčanov.

URBANI BLAZNEŽ: Opozoril sem te.

Opozoril ga je.

KO UTOPIJA POSTALA JE EDINO UPANJE

In zdaj ... Za upor je že malo prepozno. A za upanje ni prepozno nikoli. Če se boriš proti svetu, zmeraj zgubiš; a kdor se ne bori, v nemiru zaspi. Urbani blaznež se zopet upodobi v malega jazbečarja in se kot mladički, ki vedo, da so storili nekaj narobe, skrije za Nala. Nal, kot da bi ravnokar prišel iz finske savne, blodi. Blodi za preživetje.

NAL: Vračamo se v svoje pozabljeno kraljestvo.

Odmrznilo bo svojo črno-belo sliko,

ko z bosimi nogami stopili bomo na mrtvo travo.

Labodi zopet plujejo,

otoki lebdiijo in hiše dihajo.

Kraljestvo se bo zbudilo,

obarvalo svoje ovenele liste,

očistilo porjavelo zlato.

Mostovi vodili bodo do neba

in reka izliva ne bo spoznala.

Oblaki in zvezde splekli se bodo v mrežo prijateljstva,

sonce in dež ne hosta poznala več sovraštva.

Kraljestvo se bo zbudilo,

in v vsej njegovi lepoti

zavladali bomo mi.

V zadnjih vzdihljajih utopije ...

NOCTURNČANI: Misliš, da je tako lahko? Kraljestva ni. To je samo čudovito hrepenenje pobegle preteklosti. Miže vidimo, gluhi slišimo, otopeli čutimo. Živeti je samo krajša verzija sanj, umreti je samo krajša verzija življenja. Letimo, lovimo, izgubljamó. Tla pod nogami nam krade strah, nebo nad nami nam krade obup. In zdaj smo sami, čisto sami; pahnjeni v samoto svoje sebičnosti.

In zdaj tudi utopije ni več. Je le še trpka jeza resnice.

NAL: Šibke šleve! Bedne pičke!

Ne moreš stran, ne moreš naprej.

Ovce neumne.

Vrata kletke so odprta in vi se oklepate rešetk.

Ne morete jih spustiti.

Vaš strah je vaš dom.

Vaši udarci vaši objemi.

Vaša tišina vaša bolečina.

Zunaj je tako zelo lepo.

Spomni se, ko si sanjal pokrajino.

Kako je bila čudovita,

kako si tekel,

kako letel,

kako kričal; sam.

In ko si sanjal, bilo je lepo, prelepo, ker sanjal si z zavedanjem prebujenja.

Uteha za brezmejno svobodo je realnost.

In zdaj ta isti prizor vidiš z budnimi očmi.

Veš, da lahko tečeš,

veš, da lahko letiš,

veš, da lahko kričiš; sam.

NOCTURNČANI: Kaj pa moja kletka, ko se vrnem?

NAL: Sam.

NOCTURNČANI: Kaj pa moje sanje, ko se vrnem?

NAL: Sam.

NOCTURNČANI: Kaj pa moja tišina, ko se vrnem?

NAL: Sam. Zmeraj sam. Šibke šleve. Bedne pičke. Sam ne moreš naprej. Sam ne moreš stran. Sam. Lahko stopimo skupaj, lahko zmagamo in osvojimo svoje izgubljeno kraljestvo sanj!

NOCTURNČANI: Kraljestva ni. Le dva paralelna svetova. Popolnoma enaka, vendar malo zamaknjena. Vsak nosi svojo napako. Kot da bi miže na eno oko opazoval oba. En zamegljen, drugi izostren. En osvetljen, drugi zatemnjen. Čeprav sta enaka, se dopolnjujeta. Z roko v roki tvorita svet, v katerem zdaj bivamo mi. Kot da sanje združil bi z resničnostjo, strahove z upi, pričakovanja z razočaranji, radosti z žalostmi in rojstva s smrtmi. Tako obstajamo in vzamemo malo najboljšega z vsakega. Malo slabega z vsakega. Tako obstajamo in lajšamo čakanje tistega večjega. Le tako obstajamo. Smo spoj resnice in fikcije, živečega in posmrtnega. Le tako obstajamo. V spoju teh dveh enako različnih svetov. In čakamo na prekinitev, na razpad, na razhod, da izpuhtimo v zrak in smrt postane rojstvo.

V trenutku, ko oddonita besedi smrt in rojstvo, se vse razblini in kot deus ex machina se s freske Nocturnčanov izloči jokajoča gospa. Njene besede ne jočejo in ne donijo. Zdaj njene solze čarajo simfonijo uspavank. Tistih uspavank, ki jih poješ otroku, ko veš, da se bliža konec, a je uteha vseeno lepša od predaje.

GOSPA SEDMIH ŽALOSTI: Nebeško kraljestvo odprlo je svoja vrata.

Zopet srečamo se pri razpotju vseh razpotij.

Ti greš naprej, mi nazaj v podzemlje.

Oblaki jočejo na našo srečo,

kristalne podobe lomijo žarke do slepote.

V naši črni dimenziji ni barv zate,

tvoja podoba kot duh izgine v naši praznini.

Zgrajen je pogrebni most za te izgubljene,

ki ne najdejo poti domov,

a most sprejme le korak krepostnega.

Iluzija zruši temelje

in katedrala zdrobi se na naše spomine.

Žalost nam prepeva pesem

in ura šteje trenutke izhoda.

Prehrojena stopnica izgine skupaj z željo

in nemoč zgubi še poslednjo bitko.

Žalost, sama žalost.

Luna smeji se tej patetiki.

Ona ve, saj vodi čredo svojih zvezd,

kot svetilnik na odprtem morju v izgubljeni noči.

Gostota človeštva nas požira.

Smo le še odsev, sence pozabljenih zgodb.

Črke ohranjajo našo preteklost pri življenju,

poezija utrip srca.

Obstajali bomo na teh praznih straneh nekdanjega nebeškega kraljestva.

Čeprav ne vemo, če lahko verjamemo Nalovi trenutni percepciji realnosti, vseeno vidimo, kako se Gospa sedmih žalosti prelevi v Župana. Lahko, da si je Nal to samo domišljjal, morda pa si vseeno ni. Ha!

ŽUPAN: Z žarečo snežno kroglo v rokah, skoraj blazno. Harlekinček, poplesavaš proti rdečemu siju hudiča.

Vabi te na temno stran,

ko te jaz gledam z očmi sinje lune.

Telo je uročeno,

divje poplesava pod prerokbo strahu.

Poskuša se izvleči,

vsak izdih je bližje svobodi.

Telo vdihava mak,

ki je strastnejši od sončnic, zijajoč k nebu.

Harlekinček, harlekinček, zate je prepozno.

Zaplesal si v rdeči delirij maka,

pozabil na sinjo luno.

Zdaj sinja luna sije daleč, daleč stran ...

Meščani se kot častilci nekakšnega ritualnega kulta zberejo okoli veličastno gorečega ognja. Podobe se množijo in Nocturnčanov je čedalje več in več in več, dokler celotno očišče ne zapolnijo obrazi podob, ki so zdaj identične med seboj. Kot bi ena zrcalila drugo, kot bi Gospa sedmih žalosti bila Župan in Župan Pocestnica in Pocestnica Najstnik in Najstnik Stara dama in tako naprej in tako naprej sledi ritem mrtvaškega plesa. V tem ritmu se zdaj vrtijo te klonirane podobe, reciklirane replike in usahnjene sanje.

POCESTNICA: Čutim, da zamiram.

Počasi odpovedujem.

Zelo lahkotno venem.

Zmanjkuje mi moči.

Pripravljam se na večni odhod.

Vse je že skoraj pripravljeno.

Še malo, le še malo in bom dokončala.

Našo življenjsko zgodbo napisala.

No, do zdaj, do tega trenutka.

To je očitno to.

To je konec.

NAJSTNIK: Gorel sem nekega dne,

nekje v pradavnini sem gorel.

Gorel skupaj s spomini, s preteklostjo, z izgubo.

Gorel sem kot še nikdar tako.

Kot gorijo košati gozdovi v suši.

Kot gorijo zakopane skrivnosti.

Kot gori še zadnji kanček upanja.

Gorel sem nekega dne,

ko v meni ni gorelo prav nič več.

Tako sem zgorel in se pridružil pepelu obupa.

STARA DAMA: Tako kot čutiš smrt, razhajajočo po tvojem telesu,

kot čutiš upočasnitev svojega srca,

kot čutiš bolestno utrujenost telesa,

tako lahko čutiš konce.

Tako konec zdaj čutimo mi.

Kako se je razlezel med nami.

Kako nas oddaljuje

in kako pošastno zlobno smeji se naši nesreči.

Ta konec je že nekaj časa tu.

Malo po malo se je prikradel med nas

in upal na naš propad.

Od tega konci dihajo, živijo,

tako konci preživijo.

S propadom in nesrečo doma.

Koncept doma se ne povezuje s konceptom prostora.

Moralo izprale so izkušnje,

etiko razočaranje.

Črnogledost ukradla je zavest

in zamera simpatijo.

Vero izbrisala je krutost

in sanje oskrunila resničnost.

Upanje nadomestila je prihodnost

ter nasmeh zapahnila brezčutnost.

Ostal je le obvezni greh.

Greh kot osnovno gonilo življenja.

NOCTURNČANI: Greh, greh, greh naj bo!

S SOLZAMI PRIDEMO NA SVET, S SOLZAMI GA ZAPUSTIMO

Urbani blaznež se izza Nala, ki stoji kot zamrznjeno telo, ki čaka na napredno tehnološko prihodnost, počasi odplazi nazaj v svojo prvotno podobo. Takrat ga Nocturnčani napadejo kot krvoločni volkodlaki, željni deviške krvi, zvežejo in postavijo v veliko luknjo, ki stoji ob stari mestni hiši. Zavežejo ga ob palico in nadaljujejo s svojim ritualnim plesom. V ozadju se sliši jok Gospe. Njene solze so čedalje bolj močne, trdovratne, neustrašne. Njene solze so tekoče, a ne tako kot voda, zdaj so že tako žalostne in goste kot beton. In bolj ko Gospa joče, bolj ta beton dežuje po Urbanem blaznežu, ga spira in spira, dokler popolnoma ne zaduši njegovih replik.

URBANI BLAZNEŽ: Vse oči so uprte vame,

ene večje, druge manjše,

a vsi pogledi pošiljajo mi globok prezir.

Poskušam zbežati, se zakriti,

pozabil sem na svojo okamenelost.

Zdaj čutim žgoče mravljince po telesu,

ki povzročajo jih vsi ti tuji dotiki.

Kot golazen drsijo po meni

in moj vonj je enak ogabnosti.

Spremenil sem se v gnus.

Sem le še umazana skulptura,

polna teh mimoidočih grehov, obrisanih vame.

Zdaj tudi tega ni več,

vse to je zakrito z debelo plastjo ptičjih iztrebkov.

In resnice nikdar več ne bo.

Urbani blaznež izginja v litrih in litrih betona solz, ki polzijo po njemu. V ozadju kot nekakšen kult, ki recitira svojo marčnico, odzvanjajo besede meščanov.

NOCTURNČANI: Ko čas ni bil več relativen

Ko ure bile so polomljene

Ko spomini bili so sedanjost

Ko prihodnost premagala je strah

Ko zvonovi so utihnili

Ko sonce ni več vzšlo

Ko dan postal je mesec in mesec leto

Ko bil si večno mlad.

Zdaj je na vrsti žrtev. Kot vrtinec vseh vrtincev in tornadov se mesto začne vrteti in skupaj z njimi vse te solze, ves ta obup in ujetost Nocturnčanov. Župan s svetlečo snežno kroglo, kot bi zblaznel.

ŽUPAN: Na kolena! Na kolena! Na kolena! Na kolena, kjer boli. Kjer tla se združijo s kostmi in pekel z živčim svetom. Na kolena! Tako lahko goltamo, sprejemamo, trpimo. Na kolena! Svet je lepši, če ga ne gledaš zvrha. Na kolena! Sužnjil boš na veke vekov. Na kolena! Ne moreš več vstati, ne moreš se več pobrati. Na kolena!

Nala, vkopanega v ostanke betonastih solz, zdaj sredi groteskne freske kloniranih obrazov vržejo na kolena in vklenejo. Čedalje manj in manj se upira, saj se zaveda, da je zaman. Obrazne mišice se mu tresejo, po licih mu tečejo solze obupa.

NAL: Kri bljuva besede, ideje, zgodbe. Iz razpadajočega telesa izrodi nebeško. Lušči brazgotine in boleče spomine, jih prevaja v pesmi naših sanj. Ljubiti je izgubiti. Iti v pozabo. Odleteti v nebo. Zrasti v zvezde.

Nal kot ikonostas usahne na sredi trga. V praznini mesta odzvanja pokvarjen smeh, ki se ponavlja in ponavlja, dokler dokončno ne izgine. Takrat Župan z obema rokama povzdigne svojo snežno kroglo, ki zdaj že popolnoma žari. Žari tako, da se ujema z barvo ognja in rdeče parajočega se neba. Takrat počí. Snežna krogla počí. BUM BUM. In počí vse. In izgine vse. In vse kar izgine, ves ta nič, ki ga pok pusti za sabo, zalije reka solz Gospe sedmih žalosti.

TAKO SE JE ZARES KONČALO

In tako se je končalo. Z zmago. In s porazom. Morda celo z zmagoslavjem smrti. Zmagoslavjem novega začetka. Ti liki, ki so pravzaprav podobe, zdaj niso več niti podobe. Jih ni. Nikogar ni. Ostal je le Nocturno. Ta prazen prostor, poln bolečine, trpljenja, žalosti, razočaranja in vseh teh patetičnih pojmov, ki se jih lahko spomnimo. Počasi jih zmanjka. In je le še prazen prostor. Nekje v ozadju se še zmeraj sliši zadušeno petje gospe ...

GOSPA SEDMIH ŽALOSTI: Zdaj bomo zapeli hvalnico smrti.

Ker to se pač spodobi.

Peti o smrti.

Pojasniti tragedijo.

Zakaj se je zgodila.

Zakaj se ni zgodila.

Zakaj obstaja in sploh ne obstaja.

Ali sploh je?

Nocturno ni mestece.

To mestece je le metafora za dramski tekst.

To mestece ne obstaja.

Obstaja le ideja.

Obstaja le zgodba.

Obstajam le jaz.

In te besede, ki se vrtijo v meni.

Obstajaš tudi ti.

Ki to bereš.

Nekega dne pa pozabiš.

Takrat skupaj z mojimi besedami

zdrsneš v pozabo.

Petje se prelevi v odmev in počasi tudi ta odmev odpotuje v tišino. V praznem prostoru ne ostane prav nič več. Tudi besede ne. Ko njihov odmev zbledi, zbledijo tudi črke. Takrat tudi tekst ne obstaja več. Morda sploh nikoli zares ni obstajal. Gospa se iz človeške oblike spremeni v bljuvajočo fontano, ki jo požirajo solze. Solze so tako jedke in kisle, da jo razžrejo, dokler se tudi sama ne stopi v svojih solzah. Zdaj žalosti ni več, ostajajo le solze. In solz je čedalje več in te tečejo in derejo močnejše kot reka, saj ni več nikogar, ki bi jih jokal. Solze so ostale same in jočejo v prave žuboreče potoke, se množijo in takrat nastane plima. Solze poplavijo prazen prostor. Tako močno in vztrajno ga poplavijo, kot bi želele izbrisati, še bolje izdreti vse spomine, vse napake, vse žalosti in grdobe, ki so ostale za človekom. Reka solz izpere vse grehe in bolečino. Reka izpere Nocturno. Tudi Nocturna ni več. Tišina, ki traja in traja in traja in ...

Zdaj na tej mokri prsti praznega prostora, polni solz, iz tišine začne nekaj tleti, kaliti, rasti. Raste tako hitro in vztrajno, kot bi popolnoma pospešil evolucijo. Raste in raste tako

mogočno, tako monumentalno, nadnaravno, neverjetno, da je že skoraj božansko. In takrat, prav takrat iz solznih tal prične rasti pravo pravcato kraljestvo. Izgubljeno nebeško kraljestvo sanj.

Chopin: Nokturno Opus 9, št. 2.

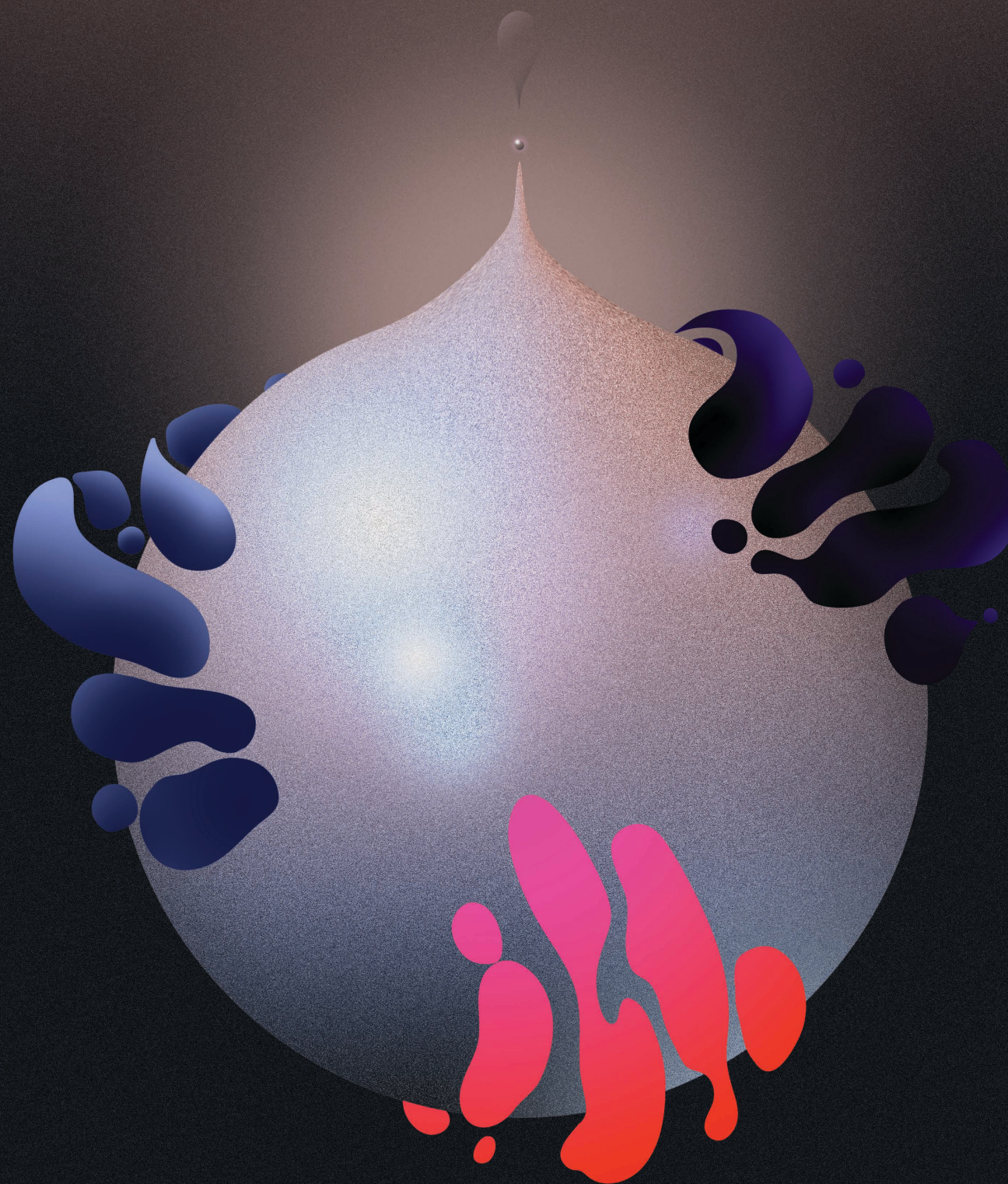
Iz solz tragedije zraste kraljestvo lepote.

KONEC

Katja Gorečan

Požigalka

ali samo preko mene mrtve

Dramsko besedilo Katje Gorečan Požigalka ali Samo preko mene mrtve, ki je nastajalo pod mentorstvom izr. prof. mag. Žanine Mirčevske, za svoj glavni lik jemlje Medejo v sodobni preobleki. Čarovnica, ki je danes televizijska vedeževalka, je podobno kot v antičnem mitu soočena z izgubo ljubezni. Njen mož Goran jo vara s trideset let mlajšo Majo, dekletom, ki v svoji lepoti in naivnosti uteleša vse, kar Medeja (več) ni. Čeprav skozi zgodbo prevarane Medeje neprestano sledimo aluzijam na mitski izvirnik, se Katjino dramsko besedilo v nekaj ključnih korakih od mita popolnoma emancipira. Otroci niso v igri, v ospredju je Medeja, njena žalost in njen srd. Skozi maščevanje, ki je iz prizora v prizor bolj odcepljeno od realističnega dogajanja, vedno bolj prepredeno z nadrealnimi vdori, ki predstavljajo imaginativni in uprizoritveni izziv, se preizprašujejo družbene konvencije, ki naj bi jim sledila ženska. Naslavlja se stereotipi, krivice, razgalja se pokvarjena dvoličnost družbenih pričakovanj. Medeja sicer svoje maščevanje pripelje do kraja, vendar se vseeno zdi, da se maščuje sami naravi ljudi, ne toliko Goranu in Maji. Pri tem odpira pogosto prezrto vprašanje ženske solidarnosti, kjer pa se spretno izogiba moraliziranju. Žanrsko dramo zaznamuje humoren ton, prepoznana farsičnost resnične situacije je preslikana in potencirana v besedah likov, ki svoja dejanja izrekajo z dobro mero sarkazma in ironije.

MEDEJA: vedeževalka, rdečelasa, stara okoli petdeset let, vedno oblečena malo po cigansko.

GORAN: Medejin mož, star okoli petdeset let, trebušast, neuspešen glasbenik, v prostem času se podi za mladenkami, skupaj z Medejo vodita vedeževalsko podjetje.

MAJA: svetlolasa dvajsetletnica, naivna.

VODITELJICA ODDAJE

ŽENSKE 1-6

PRIJATELJICA 1

PRIJATELJICA 2

HUDIČ: slaboten in strahopeten.

MUCIJI: mačoti, zgoraj brez.

LJUDJE, KI PRINAŠAJO IN ODNAŠAJO STVARI

NA ODER in Z ODRA: lahko kar Muciji, oblečeni v črno.

1. PRIZOR
MAJA
GORAN

Prostor je spalnica, v kateri je veliko okvirjenih fotografij, ki so obešene po stenah. Na njih sta Medeja in Goran v različnih starostnih obdobjih. Te fotografije so ogromne, padejo v oči, na njih izgledata Medeja in Goran zaljubljena, objemata se in poljubljata. V sobo hrupno vstopita Maja in Goran, strastno se poljubljata, slačita drug drugega. Na začetku Maja sploh ne opazi fotografij, ko sedeta na posteljo, pogleda naokoli ...

MAJA: Goran, kdo pa je to?
GORAN: Eh, to je moja žena.
MAJA: Nisi mi povedal, da imaš ženo.
GORAN: Saj imam na fejsbuku status: it's complicated. Če si všečkala.
MAJA: Ja, pa nisem vedela, da to pomeni, da si poročen ... Sem mislila, da je to za naju.
GORAN: Saj legalno nisem poročen.
MAJA: Ja, kako pa si potem?
GORAN: Saj ti pravim, da je zakomplicirano. Na neki način se ločujeva, ampak ona tega še ne ve.
MAJA: Ampak ta ženska je meni ful znana ... A je to ...
GORAN: Kdo?
MAJA: A je tvoja žena Medeja?
GORAN: Tako nekako, ja ...
MAJA: Koliko časa sta pa že poročena?
GORAN: Kmalu bo trideset let.
MAJA: To pa je deset let več, kot sem jaz stara.
GORAN: Saj si polnoletna, ne?
MAJA: Ja, halo, poleti bom stara dvajset. Ja, kdaj se pa mislita ločiti, da bova lahko dala najine selfije na fejsbuk? Pa na instagramu me še vedno nisi dodal – sem maja3006 in imam ful fotk z morja, ko sem v kopalkah, bi ti bile všeč ... Pa ko skačem v vodo bombico.
GORAN: Nimam instagrama.
MAJA: Kaj? Kako preživiš brez instagrama?
GORAN: Ja, ne vem ...
MAJA: Daj si ga naredi, no.
GORAN: Ok, bom, komaj čakam, da vidim tvoje slike.
MAJA: A pa se misliš ločiti, ne?
GORAN: Ja, se bom moral, ne, če bom hotel biti s tabo.
MAJA: In v čem je problem?
GORAN: Ja, ne morem kar zapustiti Medeje.
MAJA: Na dveh stolčkih pa tudi ne boš mogel večno sedeti. Nisem tako butasta, da bi si te delila z drugo, a-a, to pa ne. Mamica mi je vedno govorila, da ne smem drugim v zelje skakati.
GORAN: Ja, pač potrebujem malo časa, no.
MAJA: Časa, časa, pa kakšnega časa? Saj veš, katero hočeš, ali ne?
GORAN: Ja, hočem tebe, saj veš, moja čebelica Maja.

MAJA: Potem pa že enkrat končaj z njo, nooo.
GORAN: Glej, obljubim, da bom, prav? Ti bom zdaj zapel eno svojo novo pesem, ki nosi naslov ... Ugani naslov!
MAJA: Ugani naslov?
(Se nasmiha.)
GORAN: Ne, ti ugani naslov.
MAJA: Aja aja, sorči. Ne vem, naslov je ... naslov je ...
GORAN: Maja moja!
MAJA: Uuiuiuiuu.
GORAN: *(Vzame kitaro v roke.)*
Maajaaaa, a si kaj moja,
Maja, al si še vedno svojaaa ...
MAJA: O, moj bog, fula lepo.
(Tiho ploska in ziblje z glavo.)
GORAN: *Majaaaaa, oh, Majaaaa,*
srečala sva se meseca maja,
ko bila je polna postaja.
Oh, Majaaaa ...
Ti je všeč?
MAJA: Fula noro dober komad. Ti si res pravi umetnik!
GORAN: Hvala, se trudim po najboljših močeh. To zares čutim v duši. Res hvala.
MAJA: No vidiš! Saj zato! Ma kaj boš z neko tako staro žensko? Jaz mislim, da bi med žensko in moškim morala biti ful starostna razlika, ker moški počasneje odrastete in se vam tud počasneje razvijajo možgani, tako da midva sva ravno prav, sploh pa jaz sem baje stara duša, to mi je rekla ena, ki se ukvarja z duhovnim ful, in je rekla, da baje jaz občutim in vidim stvari kot stare duše, a veš, da ful več vem kot drugi, kljub temu da ful fajn zgledam, ker saj veš, kaj pravijo ...
GORAN: Ne, kaj?
MAJA: Ja, da če se fajn počutiš in se smejiš, potem navzven odsevaš pozitivno energijo, če pa zgledaš star in zguban in imaš povešene oči, potem pa maš ful negativne energije v sebi. In jaz se ne družim z ljudmi, ki imajo negativno energijo, s temi energetske vampirji.
GORAN: Ja, Medeja je prav taka, kot si opisala ...
MAJA: Ojoj, potem pa čim prej stran od nje, Goranči, če si hočeš rešiti svoj lajf.
GORAN: Pa ne, saj Medeja ni taka, da bi mi uničila življenje ... Na neki čuden način jo imam še malo rad, razumi me, da ne morem kar odkorakat ...
MAJA: Ampak jaz ne mislim čakati, veš, ful časa.
GORAN: Saj vem, pikica moja. Pridi sem, da te poljubim, tvojo mlado kožo.
MAJA: Goran, boš videl, vse bo kulči metulči.
GORAN: Kaj to pomeni?
MAJA: Da se bo vse fula fajn uredilo. Nič skrbet. A ti misliš, da sem cipa?
GORAN: Ne, zakaj bi to mislil?
MAJA: Zato ker si poročen, pa z mano varaš svojo ženo.
GORAN: Maja, Majči, ej, sprosti se.
MAJA: Ne, res me zanima, kaj si misliš o meni, noooo.
GORAN: Zame si najlepša na celem svetu, že dolgo nisem bil tako zaljubljen.

Se naprej poljubljata in slačita. Naenkrat poročna fotografija Gorana in Medeje glasno pade na tla, steklo se razbije, a to ju ne zmoti.

2. PRIZOR

MEDEJA

MAJA

Dogaja se v televizijskem studiu. Vedeževalka Medeja se pripravlja na začetek oddaje o prerokovanju in duhovnih napotkih ljudem v stiski. Pred njo je dolga lesena miza, na kateri so zlati prah, tri sveče na srednje visokih svečnikih, ogledalo, steklena krogla. Medejini prsti z dolgimi nohti so polni prstanov, okoli vratu verižice, da vse cinglja. Ima prisrčen nasmeh ter čudovite velike in iskrive oči, da celotna soba zažari.

MEDEJA: *(govori počasi)* Včasih se nam zgodi kaj neprijetnega ali pa sami storimo kaj neprijetnega. Zato sem tu, da vam pomagam pri zdravljenju vaših duš, se pravi, da pomagam vam, ljudem, ki ste skrenili s poti in bi radi poiskali novo pot, novo luč, novo obzorje. Kot veste, nikoli ne moremo zares vedeti, kaj se bo zgodilo v prihodnosti, lahko pa se naučimo, da smo zavedni v sedanjosti in poiščemo rešitve v sebi in v svoji duši. Tako sem danes zjutraj na tleh našla mrtvega ptiča in ugotovila, da tudi v moje življenje prihajajo spremembe, saj mrtev ptič pomeni konec letenja po zraku in čas za prizemljitev. Potem sem hodila naprej in videla neko drevo, ki je zbolelo in spet znak za

(Zvoni.)

Aha, evo, naš prvi klicatelj ali klicateljica. Izvolite. Čigava duša kliče?

MAJA: *(glas preko telefona)* Hojči, Maja pri telefonu.

MEDEJA: Pozdravljena, Maja. Povejte, kaj vas pa danes tišči v duši?

MAJA: Jah, Medeja, še vedno me res fula tišči. Globoko v telesu. Ful, kar težko diham, ko to govorim. Kar naprej hodim na stranišče. Ampak moram priznati ... in res ful rabim vašo pomoč.

MEDEJA: Seveda, Maja, vedno smo tu, da priskočimo na pomoč. Ljubezen je vse okoli nas, moramo jo samo sprejeti, najti v sebi.

MAJA: Torej, tišči me v srcu, ker sem zaljubljena v nekoga, ki je poročen. Nekajkrat sem sicer že šla k spovedi, k različnim šamanom, bioenergetikom, vsi so mi odpirali čakre, iskali okvare ...

MEDEJA: Aha aha. In nič se ni spremenilo. Slabo. V krogli vidim zapletene niti. Povejte naprej.

MAJA: Torej, zaljubljena sem in mislim, da ga ljubim. Joj, takooo ga ljubim. Ampak on je poročen z neko čarovnico, s hudobno žensko, ki ga je uročila in zdaj ne more stran od nje, ful slabo, res.

MEDEJA: Ja, zelo slabo, slabo. Vidim temne sence.

(V ozadju Medejinega studia se začnejo prikazovati sence.)

MAJA: Ja, to so verjetno njene sence. Ker ona je namreč ful temna oseba s ful slabo energijo. Taka ful temna oseba.

MEDEJA: Ne bi rekla, da je temna oseba. Ampak se je v nekem trenutku razjezila. Vidim tudi ogenj, veliko ognja. Torej, draga Maja, ste v zelo zapleteni situaciji.

MAJA: Ja, to že itak vem, halo. Ampak povejte mi, kaj naj storim. Kaj bi pa vi storili na mojem mestu?

MEDEJA: Krogla nam ne more točno povedati, kaj morate storiti. Lahko vam ponudim samo nasvete. Ali ste se poskusili pogovoriti z njim glede prihodnosti?

MAJA: Ja, valda! Že pred enim letom je rekel, da bo zapustil ženo. Čas teče, on pa še kar ostaja z njo. Ker ga je strah, da se mu bo maščevala. Joj, kaj storiti, kaj storiti, čisto sem utesnjena, on pa tudi.

MEDEJA: Aha, utesnjenost. Ja, to je zelo možno, ker vidim nekakšne črne nohte v svoji krogli. Ne nohte, pač pa kremplje. Ti kremplji so zarinjeni globoko, globoko v kožo neke druge ženske.

MAJA: Saj ravno tega se bojiva, ker ona je vsega zmožna. Samo ona nama še stoji na poti, da bi bila ful srečna.

MEDEJA: No no. Ni se treba bati, da se bo maščevala s črno magijo, ker tukaj lahko vidim, da je zelo bistra ženska, ki ve, kaj dela. Bi se pa na vašem mestu le morda malce ustrašila, kajti vsa dejanja imajo svoje posledice. Ja, treba je paziti, veste. Saj razumemo, da včasih paše malo sem, malo tja ..., to popolnoma razumem, ampak potem pride kakšen sifilis, gonoreja, bradavice ... Ah, še bi lahko naštevala v neskončnost.

MAJA: Kaj to pomeni?

MEDEJA: Da morate paziti tudi na spolne bolezni, poleg karme.

MAJA: Ampak saj vedno s kondomom. Pa on je res ful dober človek.

MEDEJA: Tudi kondom ima lahko luknje ... Tako kot človek. Ampak nič ne de, življenje teče dalje. Dajva, vrziva še tarot karte. Postavite si eno vprašanje, sami pri sebi, ne smete ga izreči na glas.

MAJA: Ok ok. Samo sekundo. Hm. Evo, sem že.

MEDEJA: *(vrže tri karte)* Torej, vidim nekaj svetlega. Morda rojstvo otroka, ali pa tudi ne v dobesednem smislu. Ali pa le, morda. Lahko rojstvo vas kot ženske, prerojenje, da najdete nove stvari, nove poti v življenju, ki vas osmišljajo. Ampak pred vami je napornih sedem do devet mesecev. Ne morem napovedati točnega števila. Torej, zelo napornih nekaj mesecev vas čaka, kjer se bodo zadeve pokazale v resnični luči.

MAJA: Resnična luč, ti stara prevarantka.

MEDEJA: Kako prosim?

MAJA: Lahko še jaz tebi malo prerokujem.

(Sliši se grmenje, zvok nevihte, strele.)

MEDEJA: Oprostite, ne razumem.

MAJA: Če si do zdaj nisi prišla na jasno, potem si zelo slaba vedeževalka.

MEDEJA: No, to pa res ni odvisno od vašega mnenja. Sploh pa sem vedno pomagala pri vaših problemih, tudi pri težavah z vašo mamo, ki vas je dojila do šestega leta in vam ovijala deviški pas okoli nožnice.

MAJA: To je ful mimo. No no no. Si pa res neumna. Že celo leto ti skušam nakazati, da si kot slepa kura. Fukam s tvojim možem, halo.

MEDEJA: Prosim?

MAJA: Če se že ravno pretvarjaš, da si zmožna prerokovati drugim, očitno pa ne veš, kaj se v tvojem življenju dogaja.

MEDEJA: Ja, moraš pa priznati, da se znam kar dobro pretvarjati in da veliko uganem.

MAJA: *(zloben smeh)* Ja, si dobro to uganila, ful bravo. Pred mano je res napornih devet mesecev – s tvojim možem bova dobila otroka. In veš kaj? Končno si je našel eno, ki je ful plodna, za razliko od tebe, koza stara!

MEDEJA: Veste kaj, tako se pa ne bomo pogovarjali.

MAJA: Te je strah, a?

MEDEJA: Ničesar me ni strah.
MAJA: Bomo še videli.
MEDEJA: Realno mi groziš preko televizije, smrklja ena?
MAJA: Smrklja? Omg, sploh se ne znaš obnašati.
MEDEJA: Ti bom dala jaz OMG! Če si tako pogumna, pridi pred studio, pa te premlatim, da ti ne bo nič jasno.
MAJA: Zdaj ti meni groziš s chick fight?
MEDEJA: Saj si ne upaš. Samo prodajaš svojo šiško naokoli, ki ni nič vredna.
MAJA: Lej jo, kira prasica ena si ti. Maš pa ful udobno posteljo.
MEDEJA: Hvala, vem. Dormeo. Pa očitno so bile tvoje dlake na posteljnini, ne od psa.
MAJA: No, moja šiška je mlada, ne pa taka kot tvoja, stara in zguljena!
MEDEJA: Prosim te, zadrži to zase, kao devica ena!
(Vrže telefon na mizo, sliši se pipkanje, Medejin izraz kaže ogorčenje, njene oči postajajo rdeče.)
MEDEJA: No, v življenju se včasih zgodijo prepreke, čez katere moramo iti ali pa jih pohoditi. Tako da bi sedaj prosila, če lahko zavrtimo oglas za mojo prihajajočo knjigo *Ogenj v duši*, kjer boste našli napotke, kako v svoje življenje pritegniti sorodne duše s podobno energijo in ognjem, seveda kje drugje kot v duši!
(Medeja izgine, prazen studio.)

3. PRIZOR
MEDEJA
GORAN
HUDIČ

Dogaja se v Medejinem in Goranovem stanovanju, ki je popolnoma opremljeno po njenem okusu: orientalski stil, ki se meša z ezoteričnimi predmeti, svečniki, krogلامي, povsod ogromno knjig in slik, televizija, eksotične rastline in kamni. Medeja je oblečena v zelo dolgo črno obleko, ki jo vleče za sabo. V prehodu med kuhinjo in dnevno sobo je velika jedilna miza. En stol na enem koncu, drug na drugem. Med njima kar velika razdalja. Medeja v kuhinji pripravlja večerjo, za mizo se usede nekoliko nervozen Goran. Jakno odloži na stol. Medeja prinese na mizo skledo in se usede. Pričneta jesti.

GORAN: Kako si, Medeja?
MEDEJA: Ok.
GORAN: Domač paradižnik?
MEDEJA: Ja.
GORAN: Bio?
MEDEJA: Ne, eko.
GORAN: Zelo dobro je.
MEDEJA: Hvala. Samo najboljše zate, moj dragi Gorane.
GORAN: Kaj si kaj počela?
MEDEJA: Nič pametnega. Ti?
GORAN: Tudi nič pametnega.
MEDEJA: Šla sem kupit nov okvir za najino poročno fotografijo.

GORAN: Sem ti že mislil reči, ja. Zaradi neurja je padla na tla.
MEDEJA: Se ne spomnim neurja.
GORAN: Saj veš, te poletne nevihte.
MEDEJA: Aha.
GORAN: Res je dober paradižnik.
MEDEJA: Res še enkrat hvala.
GORAN: Kako pa je bilo v službi?
MEDEJA: Fantastično. Nikoli bolje.
GORAN: Aja? Ja, fajn ja.
MEDEJA: Zaradi takih oddaj sem vesela, da delam na televiziji in lahko pomagam ljudem. Tako se počutim izpolnjeno.
GORAN: Aha.
MEDEJA: Pa ti, pikec moj?
GORAN: Ja nič.
MEDEJA: No?
GORAN: Ja, sem gledal oddajo.
MEDEJA: Tudi jaz. Večkrat. Vsakič znova. In znova. In znova.
GORAN: In kaj bova storila?
MEDEJA: Mislim, da najprej v miru pojejva večerjo.
GORAN: Po vsem tem ne morem jesti v miru.
MEDEJA: Kaj pa pričakuješ od mene, da ti rečem?
GORAN: Povej mi, kako se počutiš ob vsem tem.
MEDEJA: Kot drek. Srce me boli, da bom kar umrla. A je res?
GORAN: Ja, zgodilo se je.
MEDEJA: Eno leto se je zgodilo?
GORAN: No, to ravno ne, ampak ...
MEDEJA: Nisi razmišljal?
GORAN: Zelo malo.
MEDEJA: In zdaj, ko pričakujeta otroka?
GORAN: Kako veš, da pričakujeva otroka?
MEDEJA: Povedala mi je, kreten en, a nisi rekel, da si gledal oddajo? Zdaj širna dežela ve, kako sem ponižana. Nataknil si mi roge direktno na glavo. A pazi se, s tem otrokom bo nekaj hudo narobe.
GORAN: Daj, Medeja, ne kliči hudiča.
(Hudič se prikaže v ozadju.)
MEDEJA: (Hudiču) Pridi, usedi se mi na kolena.
(Medeja ziblje Hudiča na kolenih kot otroka, potem ta vstane in zbeži.)
Ta otrok ne sme priti na svet. To je prepovedan sadež. Pravim ti, da lahko Maja med porodom celo umre. Kaj pa si razmišljal takrat, ko sem bila jaz noseča, pa si zbežal?
GORAN: Takrat sem bil še premlad. Ustrašil sem se ... če si pa nosila dva otroka, ki sta imela eno telo. Jajca so me bolela. Ne vem, ... mislim, vem, kaj moram zdaj.
MEDEJA: Daj, vsaj enkrat v življenju se nehaj jajcat! Enega otroka bi lahko obdržala, a ti si me prisilil, da sem šla ob reki in ju odvrгла. Potem sta odplavala s tokom in moja ljubezen z njima. Ah, jajca.

(*Mu v glavo vrže jajce.*)

GORAN: Av, Medeja, to boli!

MEDEJA: Saj si zaslužiš. A pa jo ljubiš, to cipo Majo?

GORAN: Mislim, da.

MEDEJA: A si me sploh kdaj ljubil? Po vseh teh ljubicah, ki so prihajale v najino posteljo, da sem potem morala prati rjuhe skoraj vsak dan zaradi te umazanije. Pfuj, prasice! Toliko denarja sem zapravila za prašek in mehčalec!

GORAN: Nekoč sem te ljubil, ja, mislim, vedno. Ampak potreboval sem še nekaj drugega.

MEDEJA: Ja kaj?

GORAN: Nekaj je manjkalo.

MEDEJA: Pri seksu?

GORAN: Ja, vedno je bilo vse isto. Nisi se potrudila. Nisem dobil dovolj pozornosti.

MEDEJA: Kaj, a si pes, da potrebuješ stalno pozornost.

GORAN: Saj hočeš, da ti povem po resnici. Nisi me več privlačila. Po splavu si se zredila kot ena pujsa. Kako naj s tako žensko doživljam orgazme?

MEDEJA: Pa ti si en pujs. Če bi morda več seksala, bi manj jedla, si kdaj pomislil na to?

GORAN: Ja, kaj pa naj bi storil?

MEDEJA: Me poskušal vzburiti?

GORAN: Saj sem te poskušal nekaj časa, ampak potem se je to zavleklo na leta in leta in ti si bila vedno ista. Kot ena stara mama. Da ne govorimo, kaj si imela spodaj. Lahko bi začel gojiti uši.

MEDEJA: Res hvala. Mislim, da bi ti lahko prej dobil kakšne uši ali še kaj hujšega, ko si se toliko gonil po hotelskih sobah.

GORAN: Zakaj si tako zlobna?

MEDEJA: Daj, ne seri zdaj.

GORAN: Ja, res sem moral zbežati od tebe. Dušila si me. Potreboval sem več zraka.

MEDEJA: Najraje bi te res zadušila. In zdaj sem jaz kriva za vse te tvoje fuke naokoli.

GORAN: Pa nisem tega rekel, no.

MEDEJA: Si pa hotel reči.

GORAN: Ampak vse je za nekaj dobro.

MEDEJA: Kakšen preskok je pa to?

GORAN: Hotel sem reči, da boš zdaj tudi ti svobodna. Saj še nisi tako stara, da ne bi koga spoznala. Res je, da imamo moški v mojih letih nek šarm in karizmo, da se na nas lepijo mlajše punce. Zdaj si bom mogoče s tvojim denarjem kupil še kakšnega rdečega ferrarija.

MEDEJA: A misliš, da te bom po toliko letih zapravljenega življenja s tabo kar pustila, da odideš zaradi dvajsetletnice?

GORAN: Če sem ti rekel, da se je zgodilo. Zaljubil sem se. Zopet mi srce bije. Po tolikih letih.

MEDEJA: Idiot.

GORAN: Ti sploh ne veš, kaj je naravno bitje srca. Preproste so te stvari. Pač našel sem si drugo, ki je nora name.

MEDEJA: Obnašaš se kot najstnik.

GORAN: Ti pa kot stara devica. Medeja, kaj pa te mačke počnejo tu? Od kdaj imava sedem črnih mačk v hiši?

MEDEJA: Od danes dalje. Sem razmišljala, če boš odšel, rabim družbo. In sedem je pravično število.

GORAN: Zakaj pa me tako čudno gledajo?

MEDEJA: Jah, mačke točno vedo, zakaj se gre. Saj veš, kaj pravijo ljudske legende.

GORAN: Ne, kaj?

MEDEJA: Črna muca, v kurcu suša.

GORAN: No, še dobro, da odhajam.

MEDEJA: To si ti misliš.

GORAN: Nehaj filozofirati. Konec je.

MEDEJA: Veš kaj, Goran. Kar odidi, odidi. In če smem dodati – odjebi.

GORAN: Medeja, od kdaj pa ti tako grdo govoriš?

MEDEJA: Mislim, da lahko po vsem tem, kar si mi storil, preklinjam, kolikor hočem.

GORAN: Pa saj ti nisem hotel nič slabega. Vse sem ti povedal po resnici. Predstavljaš si, da ne bi nikoli izvedela.

MEDEJA: Vse si mi povedal po resnici. A ti briješ norce iz mene? Tristo kosmatih!

GORAN: No, ok, skoraj. Pač, saj enkrat bi ti povedal.

MEDEJA: In zdaj pač greš ali kaj?

GORAN: Ja, saj lahko še vedno ostaneva fuk frenda.

MEDEJA: Če si rekel, da te ne privlačim, halo? Aha, po dvajsetih letih me boš pustil zaradi ene dvajsetletnice in bova ostala fuk frenda? Ja, logično, seveda. Pa kaj boš ti z otrokom, no, lepo te prosim. Še sam sebi na znaš riti obrisati, sem vedno morala hoditi za tabo na stranišče.

GORAN: Res si želim tega otroka in sem se tudi pripravljen naučiti brisati rit.

MEDEJA: Pa bulšit! Pa ti si res en psihopat. Z mano si ga nisi želel, zdaj ko si star petdeset let in cel zjahan, si ga pa kar naenkrat želiš.

GORAN: Ja, se mi zdi, da bi bil dober oče. Ti si mi vedno dajala občutek manjvrednosti s svojim poniževanjem.

MEDEJA: Ubogi, smiliš se mi.

GORAN: Maja me podpira pri mojih sanjah.

MEDEJA: In kakšne so tvoje sanje, da slišim? Res me zanima.

GORAN: Da postanem glasbenik.

(*Goranu nekdo prinese kitaro in začne igrati. Popolnoma neharmonična glasba, oseba mu vzame kitaro in jo odnese.*)

MEDEJA: Ah, lepo te prosim, Goran. Ti tvoji neuspeli poskusi. Saj sploh ne znaš igrati kitare.

GORAN: Vidiš, Maja mi kaj takega ne bi nikoli rekla. Ona stoji za mano, ti me pa samo ponižuješ. Samo zato sem tako neuspešen. Zaradi tebe in te tvoje butaste jasnovidske oddaje!

MEDEJA: Kako si otročji. Prav dol mi visi, kaj bi rekla ta mlada cipa. In kaj bova sedaj storila z najinim vedeževalskim podjetjem?

GORAN: Glede na to, da sem večinski lastnik, sem mislil, da se boš odpovedala svojemu deležu, da bi za direktorico postavil Majo, tebi bi pa še vedno ostala oddaja.

MEDEJA: Kaj se je tebi malo zmešalo? Tega ne bom nikoli dopustila.

(*Mačke podivjajo, začnejo tekati okoli Gorana.*)

Si slišal? Nikoli! To podjetje sem zgradila s svojimi golimi rokami, zdaj pa misliš, da mi lahko vse vzameš!

(*Medeja pljune na tla, vstane, gre v kuhinjo, prinese skledo in vino.*)

GORAN: Medeja, umiri se!

MEDEJA: Ti pa meni že ne boš govoril, naj se umirim. Raje vse v plamene vržem, kot da tebi in tej kurbi prepustim.

(Mačke napadejo Gorana.)

GORAN: Ne pretiravaj. Pa reči svojim mačkam, naj me pustijo pri miru.

MEDEJA: A zdaj pa še pretiravam!

(Okna začnejo treskati, kot da bi se pripravljala nevihta.)

GORAN: Nič slabega ti nočem, Medeja!

MEDEJA: Hočeš mi vzeti vse! Kaj pa mi potem še ostane? Kar napila bi se ga! Ah, Gorane moj, zakaj ne moreš ostati z mano? Lahko bi vse uredila. Začela znova.

(Gre do njega, ga skuša poljubiti, natoči mu vino.)

GORAN: Medeja, res je konec.

MEDEJA: Žal mi je za vse, kar se bo zdaj zgodilo.

GORAN: Ampak Medeja, res te nisem hotel prizadeti.

MEDEJA: Saj vem, Gorane moj, saj vem. Lahko bi imela vse ...

GORAN: Medeja, a si kaj dala v vino?

MEDEJA: Kaj, Gorane moj, seveda nisem ničesar dala.

GORAN: Medeja.

MEDEJA: Prosim, dragi. Kaj želiš?

GORAN: Medeja, kaj si mi podtaknila?

MEDEJA: Ah, dragi, to se ti samo zdi.

GORAN: Medeja ... Medeja ... Medeja ...

(Se mu blede, glava mu omahne na krožnik.)

4. PRIZOR

Prizor se nadaljuje, kjer se je prejšnji končal. Isti prostor. Zatemnjena svetloba. Po tleh so prižgane sveče. Izgleda kot izvajanje rituala. Na stolu sedi Goran, zvezan. Medeja kroži okoli njega. Lebdí, nato se spusti na tla.

MEDEJA: A si mislil, da boš kar tako ušel, brez kazni?

GORAN: Spusti me, ti zmešana ženska.

MEDEJA: Samo preko mene mrtve! Nikoli! Si mislil, da se lahko igraš z mano?

GORAN: Prosim te, Medeja. Maja čaka, da pride pome.

MEDEJA: A res. Si pa res naiven. Gotovo bo vesela, ko te bo našla takšnega.

(Medeja si prižge cigareto.)

GORAN: Kakšnega me bo našla? Medeja, a ti kadiš?

MEDEJA: Šuti! Samo šuti! In me poslušaj!

Za vse boš plačal. Največ boš plačal za svoje rojstvo.

Jata posmehljivih ptic te bo zasledovala skozi življenje.

(V sobo priletijo krokari in ga napadajo.)

Ob uri miru in ob uri nemira se bo spuščala na tvoje prsi. Terjala bo plačilo.

In ti boš dajal in dajal. Ampak odrešitve ne bo nikoli. Ker ni nikjer odpuščanja.

Nikjer ni odrešitve za človeka. V sebi nimaš vrednosti, s katero bi plačal.

In sam si plačilo za vse.

GORAN: Medeja, a se je tebi čisto zmešalo!

MEDEJA: Ne, to je Dane Zajc, ti idiot nepismen. Kako si lahko mojo ljubezen zamenjal za ceneni seks.

GORAN: Medeja, prosim!

MEDEJA: Ti kar prosi.

GORAN: Spusti me, Maja bo prišla.

MEDEJA: Prav vseeno mi je. Najraje bi ti tiča odrezala in ga vrgla mačkam za kosilo. Ampak ga itak ne bi hotele pojesti. Te svinjarije. A misliš, da se je bojim?

GORAN: Ne, seveda ne. Zakaj to počneš? Medeja, prosim te.

MEDEJA: Ne, ne in ne! Pika, stop!

(Medeja mu čez usta prelepi črn trak, nato gre iz sobe, pride nazaj z veliko motorno žago in zaščitnimi očali.)

Pazi se me zdaj! Nikoli več me ne boš zapustil.

(Medeja stopi k njemu in začne žagati njegov ud. Med žaganjem se iskri.)

Sem že pozabila, kako majhen je. Muc muc muc.

(Medeja drži v rokah penis in maha z njim. Pritečejo muce, vrže jim ga.)

Že dolgo niso jedle mesa. No, pa saj to ni pravo meso, malo je že plesnivo, a ne, dragi, upsala. Kaj? A se ti morda jočeš? A zdaj se pa še jočeš? A bu bu bu bu, ubogi. Ni še konec, ne, to začetek je in nič ne ustavi me!

(Medeja prične polivati bencin po stanovanju.)

Kar naj pride tista kurba pote, ti prekleti hudič.

(Medeja prižge vžigalico, ogenj vzplamti, odide skupaj z mačkami in krokari.)

MAJA: *(odzivnik telefona)* Goran, Goran! Skušam te priklicati, a se ne javiš. Nekaj ti moram nujno priznati ... Naredila sem splav. Nisem bila tako zaljubljena vate, kot sem mislila. Spoznala sem nekoga mlajšega, sori. Ti si res prestar zame. To je tako, ko da bi seksala s svojim fotrom, sem potem ugotovila. Pa tudi vstane ti ne vedno, to mi je mal čudno. Sploh pa imaš res majhnega. No, upam da nisi jezen, samo hotela sem ti po resnici povedat. Uživaj z ženo, upam, da mi ni kaj zamerila. Čauči!

5. PRIZOR

ŽENSKA 1-6

MEDEJA

Medeja na skupinski terapiji prevaranih žensk. Ženske sedijo v krogu.

ŽENSKA 6: Drage dame, tokrat je med nami nova članica društva *Pusti svetlobi prosto pot*.

Draga Medeja, pozdravljena med nami.

ŽENSKA 1-6: Zdravo, Medeja.

MEDEJA: Hola.

ŽENSKA 6: Danes bomo prisluhnile travmatičnim zgodbam in skušale naše rane preobraziti v svetlobo in jim pustiti oditi.

ŽENSKA 1: A kar začnem?

ŽENSKA 6: Ja, najboljše.

ŽENSKA 1: Za sabo imam petindvajset let zakona. Jaz sem zvesta ves čas, mož pa me je večkrat prevaral. Po burnih nočeh z ljubiciami, ko je prišel domov, ga nisem smela niti vprašati, kje je bil. Vsakič sem mu odpustila, čeprav je le redko priznal, da me je varal. Pa sem našla kondome ...

Zaradi turnusa v službi je imel proste popoldneve in radostne urice tudi doma, in to z mojo

najboljšo prijateljico. Dobila sem ju, ko sem prišla predčasno domov. Zelo sem trpela, rana ni zaceljena, saj je ostala brazgotina. Odpustila sem obema.

Ko sem zanosila, se mi spolno tako rekoč ni več približal. Tudi po porodu se me je izogibal kot garjave ovce. Jaz pa sem si tako želela nežnosti. Ni znal prisluhniti.

Razmerje s prijateljico pa se je nadaljevalo. Pogovarjati se ni hotel, meni pa je z vsakim varanjem naredil novo brazgotino. Zatrjeval je, da nimata nič. Prav tako ona, a sta puščala sledi. Ko sem ga opozorila na to, je postal nasilen, češ, da sem nimfomanka, naj ga pustim, ker ga spolno ne privlačim. Leta so tekla, najin odnos pa brez intimnih stikov. Pred kratkim sem zopet zvedela, da me varata, poklicala sem prijateljico, ki mi je vse priznala, mož pa je še naprej tajil. Ko sem mu povedala, da je ona priznala, mu ni preostalo drugega, kot da tudi on prizna.

Sem ranjena, jezna ... Možu sem povedala, da je konec. Mislim, da se je prvič zavedal, kako hude bolečine mi je povzročal. Obljubil je, da se ne bo več videval s prijateljico, ki je mimogrede z ljubimkanjem razdrla že kar nekaj vezi. Tudi zame ni več prijateljica in je ne želim več videti. Napisal mi je tako lepo pismo, v katerem se je pokesal, priznal vse in povedal, da res ne ve, kaj mu je, saj to počne v treznem stanju. Tudi tokrat sem mu odpustila.

Obljubil mi je, da bo storil vse, da bi popravil najin odnos in mi vrnil mojo ženskost. Naj mu verjamem. Kljub vsemu ga imam še vedno rada.

ŽENSKA 2: Za sabo imaš petindvajset let zakona, najbrž že odrasle otroke, zgradila sta hišo itd. Ker ga imaš še vedno rada, živi še naprej tako, kot si do sedaj.

Možu se iz naštetih razlogov splača ostati s tabo, saj lahko dela kar hoče, doma ima pa zagotovljen gospodinjski servis. On se zelo dobro zaveda, da takšne ne bo več našel, torej te on ne bo nikoli zapustil. Glede na to, v kakšnih razmerah si živela do sedaj in se ti to ne zdi nič čudnega, se tudi sedaj pri petdesetih letih ne boš spremenila. Jezo usmeri na prijateljico oziroma na ženske, s katerimi te bo varal, da si ne nakoplješ kakšne bolezni. Če boš še kdaj seksala z možem, pa naj uporabi kondom, da te s čim ne okuži.

ŽENSKA 3: Imaš hud problem. Si tip ženske, ki potrebuje natanko takega moškega, kot ga imaš. Da hodi po tebi in ne pazi, kam stopi. Uživaš v tem trpljenju? Nimaš ga rada, niti najmanj. To, kar čutiš do njega, ni ljubezen. Preberi kakšno knjigo na to temo. Ti ljubezni še ne poznaš.

ŽENSKA 4: Če seveda želiš trpeti v nedogled, potem le tako dalje. Veš za toliko prevar, prenašala si, da te je še zmerjal. Kaj želiš, da ti še naredi, da uvidiš, da te ima za tepko.

In nas spračuješ, ali naj mu verjameš. Svetovala bi ti, da stopi do kakšnega psihologa, ker se niti malo ne ceniš in nimaš do sebe prav nobenega spoštovanja.

ŽENSKA 5: Taka si in konec. Pika. Nikoli ne boš drugačna. Mož je pa takšen, kot mu ti dopuščaš. Na žalost. Mislim, da se zgodba nikoli ne bo zares spremenila, ponavljala bosta vsak svoj vzorec v nedogled. On bo varal, ti pa odpuščala. Ajej!!! A se res čisto nič ne ceniš???

Če si mu petindvajset let odpuščala, mu boš do konca, in on TO VE. In tisti ženski ti praviš prijateljica?

In ... v svojem domu si ga dobila z drugo žensko, pa še lahko živiš tam skupaj z njim ... kvazi srečna? Pa jaz ti dam kapo dol. Pa verjemi mu še naprej vse, tudi to, ko ti bo ob štirih zjutraj rekel, da zunaj seka sonce na polno ... ah ...

Veš kaj, takim, kot si ti, ni pomoči! Ne krivim sedaj za vse tebe, ampak nikar NE JAMRAJ, da te vara, če mu itak vse odpustiš. Naivna si, da veš.

Tako, zdaj sem te pa pošteno okarala. Upam, da ne zameriš. Vse je bilo dobronamerno.

ŽENSKA 6: Jaz mislim, da se partnerja vedno lahko veliko naučita iz varanja. Ni samo on kriv,

kriva sta oba. Ti mu verjetno nisi nečesa dajala in potem je šel to iskat drugam. Ampak če se je vrnil zdaj k tebi in ti napisal tako čustveno pismo, to potem zagotovo pomeni, da ljubi tebe in nobene druge. Saj veš, ene ženske so samo za seks, druge pa moški ljubijo. Kaj pa ti misliš, Medeja?

MEDEJA: Ja nič, jaz sem mu odžagala penis.

ŽENSKE 1-6: *(vzdihnejo od navdušenja)* Oh, Medeja ...

6. PRIZOR

PRIJATELJICA 1

PRIJATELJICA 2

Požgano stanovanje, pepel. Na mizi leži Goran. Medeja v kotu nabija v boksarsko vrečo. Zazvoni.

MEDEJA: O, to bodo pa moje zveste prijateljice.

(Sname si boksarske rokavice, gre proti vratom.)

PRIJATELJICA 1: Ja daj, ne ga srat, kako se pa ti super držiš, a ne?

(Pogleda Prijateljico 2, objame Medejo.)

MEDEJA: Eh, ni res, ful se slabo počutim. Tista kurba mi je uničila oddajo, Goran je zdaj brez penisa, nimam več za kaj živeti, moje življenje je brez smisla!

PRIJATELJICA 2: Daj ne filozofiraj, če si cela huda bejba! Kje pa imaš tisto stvar?

MEDEJA: Pritrdila sem ga na mizo. Zdaj lahko uporabimo njegovo glavo za pikado.

PRIJATELJICA 1: Opsala, tale Goran naš izgleda danes malo zažgan. Pikado! O moj bog, kakšna čudovita ideja!

MEDEJA: Ampak dajmo najprej spiti eno kavo. Malo sem utrujena od nenehnega stresa. Kar usedita se.

(Medeja gre v pogorelo kuhinjo in pride nazaj z džezvo in dvema skodelicama. Medtem ko Goran še kar leži na mizi, malce okrvavljen, neogljjen, omotičen, one sedejo in se pogovarjajo. Medeja ga ošine s pogledom.)

Joj, zdaj se mi pa že malo smili ...

PRIJATELJICA 1: A-a, da ne bi pomislila na to. Ena kolegica, ki je zobozdravnica, je svojega, ko jo je prevaral, uspavala in mu izdrla vse zobe.

PRIJATELJICA 2: Kakšna škoda, da nobena od nas ni zobozdravnica.

MEDEJA: No, saj načeloma bi šlo to tudi z nožem ali s škarjami.

PRIJATELJICA 1: Ja, vse je treba poskusiti v življenju, da nisi potem na smrtni postelji in se tepeš po glavi, kaj vse bi lahko naredil, pa nisi. Treba je slediti svojim sanjam.

PRIJATELJICA 2: Iz tebe vre modrost! Opa, kaj pa je to?

(Goran se nekaj premetava po mizi, Prijateljica 1 gre v kuhinjo in ga useka po glavi s ponvijo.)

PRIJATELJICA 1: Mislim no, še ene kave ne moremo v miru spiti. Daj, Goran, a se lahko malo umiriš, res si brez bontona.

MEDEJA: On je bil od zmeraj tak. Kako sem se lahko sploh zaljubila vanj? Jaz, divja ženska, on pa neki razvjen kraljevič. Vse sem mu dala, a nisem?

PRIJATELJICI: Si dala, si.

MEDEJA: Svoji družini sem se odrekla, le zakaj? Zaradi tega pizduna enega, ki je mahal s svojim

tičem naokoli.

PRIJATELJICI: Ni vreden! Ti si močna, emancipirana, divja ženska.

MEDEJA: Izgubila sem to moč.

PRIJATELJICI: Nisi! Ne govori tako! Medeja, ti si še vedno ... ena in edina. Medeja.

MEDEJA: Mogoče sem pa res že za na odpad.

PRIJATELJICA 2: Nehaj no! A se gremo raje malo zabavat?

(Iz majhne torbice povleče pikado, z luknjo na sredini.)

MEDEJA: Uuu, svetovno, carica! Zdaj ga moramo samo še nekako spraviti z mize na stol. Zna biti kar težek, z leti se je poredil kot pujs.

PRIJATELJICA 1: Ja, sem opazila. Tak pivski trebušček ima, groza.

PRIJATELJICA 2: Nehajta čebljati, hitro ga vrzita dol z mize.

(Priateljica 1 in Medeja ga malo opazujeta, nato pa se spogledata in ga družno porineta z mize, da pade z vso težo na tla. Sliši se njegovo tiho javkanje.)

Čudovito. Zdaj ga pa spravita še na stol in ga zvežita.

MEDEJA: Res je težek.

(Medeja in Prijateljica 1 ga komaj dvigneta in mu zavežeta roke za stol.)

PRIJATELJICA 2: Evo, takole, naš miško. Drži glavo pokonci!

(Priateljica 2 mu natakne na glavo pikado tarčo.)

Katera bo prva?

PRIJATELJICA 1: Ja, le kdo drug kot Medeja.

PRIJATELJICA 2: Saj veš, Medeja, čim bolj v sredino ciljaj!

(Priateljica 2 da Medeji pikado puščice in ji pomežikne.)

MEDEJA: *(Se postavi pred pikado tarčo – Goranovo glavo.)* Za vse lepe trenutke, ki sva si jih delila!

(Priateljica 1 in 2 navijata. Medeja cilja, zasliši se Goranov krik, nato mečeta prijateljici.)

PRIJATELJICA 1: Dobro si to zadela, Medeja. Se še spomnim iz srednje šole, vedno si bila dobra v vseh športnih panogah.

PRIJATELJICA 2: Medeja, kaj boš pa zdaj? Kaj boš z oddajo?

MEDEJA: Ne vem. Ta idiot je prepisal oddajo na tisto kurbo in izgubila sem vse. Vse, za kar sem delala celo življenje, trpela, se poniževala, se žrtvovala. Vse sem izgubila v enem samem trenutku.

PRIJATELJICA 1: No, midve imava eno ponudbo zate.

PRIJATELJICA 2: Zato, ker te imava radi in ne bova pustili, da trpiš!

PRIJATELJICA 1: Ne smeš se vdati, Medeja. Ne pusti se, da te to pokoplje! Ne vdaj se!

MEDEJA: Kaj pa vem, tako sem že utrujena od maščevanja. Nikamor ne pridem s tem.

PRIJATELJICA 1: Seveda prideš, kaj pa govoriš. Maščevanje je smisel tvojega življenja. Samo poglej ga *(pokaže na Gorana)*, kako je ubog. Zdaj nima več jajc, a? Več let te je jebal v glavo, ti pa si se mu pustila, ker si mislila, da boljšega ne boš dobila.

PRIJATELJICA 2: Hahaha, pa kaj si nora! Samo poglej ga no, porfavor! Pa za burek nima proti tebi.

MEDEJA: A res mislita tako? Čisto mi je padla samopodoba.

PRIJATELJICA 1: Ne se sekirat. Lahko si samo srečna, da ga nisi zažgala do konca, potem bi imela ful sranje, ker bi umrl in bi morala vsem razlagati, da si ga ubila in zakaj si ga ubila in to je popolna izguba časa. Zdaj pa lahko malo prirediš resnico sebi v prid.

PRIJATELJICA 2: Tako da se nehaj sama sebi smiliti, ok?

MEDEJA: *(s sklonjeno glavo)* OK, nooooo.

PRIJATELJICA 1: Bova že midve uredili, da bo vse v redu.

PRIJATELJICA 2: Jaaaaa, saj zato pa smo frendos!

MEDEJA: Ma večjega sranja tako ne bi mogla imet ...

PRIJATELJICI in njun SONG: *(na orglah)*

*Kdo je tebi v dobrem in slabem
ob strani stal,
kdo se je s tabo v otroštvu z lulčki igral,
in ko je prišla satanska ura,
kdo je hudiču odrezal jajca,
ko ga je izdala njegova s spermo umazana srajca.
Medeja, prišel bo čas tvoje zmage,
za vedno boš uničila prekletstvo te sage!*

7. PRIZOR
GORAN
MEDEJA
VODITELJICA ODDAJE

*Isti prostor, malo drugačno pohištvo, enaka postavitev. Medeja pripelje Gorana na vozičku,
ves je opečen, ne more govoriti.*

MEDEJA: Joj, upam, da si boš nekega dne lahko sam obrisal rit.

(Ga pelje do mize.)

Kaj bi pa danes jedel? Še vedno imam tiste paradižnike od zadnjič, morda so malce gnili, ampak ti tako ne moreš okušati, kajne. Ja, kje so pa moje mucike?

Muc muc, muc muc.

(Pritečejo mačke, skočijo na mizo ter strmijo v Gorana. Medeja gre v kuhinjo po paradižnik.)

Takole, dragi moj Gorane, pa malo pojejva.

(Medeja ga hrani z gnilim paradižnikom.)

Neverjetno, kako te imam rada, kajne, ne glede na to, kakšna svinja si bil do mene skozi vsa ta leta.

(Goran trpeče zajamra.)

Si kdaj pomislil, da bova takole končala? Ko si načrtoval življenje s tisto mlado cipo in pobeg od mene ...

(Goran trpeče zajamra.)

Kaj pa jamraš? A te spet kaj boli?

(Goran v ritmu trpečega jamranja odkimava.)

Joj, koliko je že ura. Se bom morala počasi urediti. Pridejo snemat s televizije. Ti pa kar sedi tu, drugam tako ne moreš. Ti bodo mucke delale družbo.

*(Medeja odide, na Gorana planejo mačke in ga začnejo lizati in praskati po ranah.
Medeja pride nazaj v dolgi zlati obleki in začne sesati ter čistiti stanovanje.*

Ko pozvoni, gre odpret.)

MEDEJA: O, lepo pozdravljeni! Zelo sem vesela, da ste prišli.

VODITELJICA ODDAJE: Seveda, gospa Medeja. To, kar počnete, se mi zdi izjemno. Resnično izjemno!

MEDEJA: No, trudim se biti skromna, toda ...

VODITELJICA ODDAJE: Čemu le? Vaša dejanja mora videti svet. Bi kar začeli snemati? Gremo v živo? Kam bomo sedli? A tole je pa vaš mož Goran? Ja, kako lepo skrbite zanj ...

MEDEJA: Se trudim po najboljših močeh. Gremo kar na tale moj čudežni kavč, kjer izvajam terapije. Boste posneli tudi Gorana?

VODITELJICA ODDAJE: Ja ja, seveda. Pa kar začnimo, malo se nam mudi.

(Se usedejo na kavč, Medeja pripelje Gorana na vozičku.)

VODITELJICA ODDAJE: Torej, tri, štiri, zdaj. Pozdravljeni v oddaji Dobri ljudje. Danes je z nami Medeja, znana zdravilka in vedeževalka, ki je rešila svojega moža med požarom. Torej, Medeja, povejte nam, od kod vam tak pogum in srčnost?

MEDEJA: Ja, to je v meni že od nekdaj. Že kot majhna punčka sem želela pomagati ljudem s težavami, in ko sem nekega večera prišla domov in videla svojega moža v plamenih, sem si rekla, da moram za svojo ljubezen narediti vse. In sem šla v ogenj ponj.

VODITELJICA ODDAJE: Izjemno pogumno. Vi ste dokaz, da ljubezen premaga vse! In tudi sedaj, ko je priklenjen na voziček in ves opečen, skrbite zanj?

MEDEJA: Seveda! Ljubezen je v duši, ne v fizičnem izgledu. Zame je še vedno najlepši človek na svetu.

VODITELJICA ODDAJE: Vi ste resnično resnično zgled za ženske.

MEDEJA: Sama sebe ne dojemam tako, počnem samo tisto, kar čutim, da je prav.

VODITELJICA ODDAJE: In za naše gledalce ste pripravili prav posebno presenečenje.

MEDEJA: Res je. Želim pokazati, da v življenju ne glede na tragične dogodke nikoli ne smemo izgubiti upanja. S svojo ekipo mucijev, ups, mislila sem plesalcev, ki se imenuje „*deus ex machina*“, smo pripravili glasbeno-plesno točko.

VODITELJICA ODDAJE: Čudovito! Ženska neskončnih talentov! Se že veselimo!

Zdaj prenehajmo snemati. Da se lahko vi, Medeja, pripravite na nastop.

MEDEJA: Velja!

(Voditeljica odide, Medeja potisne Gorana na vozičku s prizorišča, zasliši se zvok, ko udari ob zid. Pridejo štirje hudi tipi zgoraj brez in odmaknejo mizo.)

MEDEJA: Pa začnimo! Hopa cupa!

SONG: *(Medeja poje, Muciji plešejo okoli nje, jo dvignejo v zrak kot kraljico.)*

Vse je tako

Kot je moralo biti

Goran kleči

In vsi koščki so razbiti

Kot da plavajo v ranah moje duše

Duše duše

Ljubezni suše

Tvoji so dotiki

V mrzli beli sliki

In vse sanje

Kot čudno šepetanje

Sanje sanje

Vse so le sanje

Gore in zore

Kot Goranove nočne more

Hopa!

8. PRIZOR

MAJA

MEDEJA

TV oddaja. V ozadju velik napis ZLATO RUNO in slika krilatega ovna v mesečini. Kavč nežne barve in fotelj kraljevske modre barve. Začne se ploskanje, vstopi Medeja v visokih petah in v seksi oprijeti obleki. Nežna, ambientalna glasba.

MEDEJA: Pozdravljeni, moji srčni poslušalci in poslušalke. Kako ste? Še vedno živite v lastnih okovih ali ste se osvobodili pritiskov družbe? Današnji večerni pogovor bomo posvetili odpuščanju. Ja, prav ste slišali, odpuščanju. Velikokrat držimo jezo v sebi toliko časa, da potem izbruhne v obliki bolezni. Toda zakaj tako trpinčimo sami sebe? Ali so to vzorci, ki so se naložili v nas prek generacij? Vzorci, ki so nam jih starši zasidrali ob rojstvu? Ali so to potlačene strasti ali pa morda naša pretirana odvisnost od drugih in tega, kaj si drugi mislijo o nas? Vsak naj se danes vpraša pri sebi: Kaj mi povzroča jezo in zakaj ne morem odpustiti? Kajti šele ko odpustimo, gremo lahko naprej s svojim življenjem. Zato sem za danes povabila v oddajo prav posebno gostjo. Da bi vam pokazala, kako je treba odpustiti.

(Vstopi noseča Maja, oblečena v pinki oblekico. Medeja vstane, ji da roko, objameta se, nato se usedeta.)

MEDEJA: Maja, kako si?

MAJA: Super, Medeja, počutim se enkratno.

MEDEJA: Tudi izgledaš enkratno.

MAJA: Hvala.

MEDEJA: Vidim, da si noseča. Spet.

MAJA: Tako je.

MEDEJA: Kako to?

MAJA: Ja, tako, ne. Spoznala sem moškega, ki me je oplodil.

MEDEJA: Ampak predvidevam, da tokrat to ni bil Goran?

MAJA: Ne, ne, od prijateljice bivši. Sta šla narazen pa sva ugotovila, da sva si midva usojena, ker sta se najini energiji ujeli na tinderju. In zdaj se bova poleti poročila!

MEDEJA: A tako, super. Zanimiva so pota življenja, kajne?

MAJA: Ja, moram priznati, da je bila izkušnja z Goranom kar kruta. Bila sem tako mlada ...

MEDEJA: To je bilo pol leta nazaj ...

MAJA: Ja, ful mlada in tako neumna ... Čas hitro teče, nič ne reče ...

MEDEJA: In, kako je zdaj, drugače?

MAJA: Ja, po najini aferi sem videla, da ni vredno ...

MEDEJA: Kaj ni vredno?

MAJA: Saj veš, kaj pravijo ...

MEDEJA: Ne, kaj?

MAJA: Vse se vrača, vse se plača ...

MEDEJA: Ja, ljudje se tega še premalo zavedamo.

MAJA: Tako da ko sem se znebila tega energetskega vampirja, Gorana, seveda, sem lahko na novo zaživela življenje, tako kot si želim.

MEDEJA: Naše soočenje bi bilo seveda brezpredmetno, če ne bi bilo zraven tudi Gorana.

(Eden izmed Mucijev pripelje pohabljenega Gorana na vozičku.)

MAJA: Vidiš, popolnoma nič več ne čutim do njega. Popolnoma sem pretrgala svoje vezi z njim. Zdaj počnem samo še to, kar zares čutim.

(Goran vmes nekaj brunda.)

MEDEJA: Vidim, da si resnično osvobodjena. Pokažimo fotografije s tvojega instagram profila, maja3006, kjer objavljaš pozitivne citate in svoje fotografije na mestih osvobajanja.

(V ozadju se prikaže fotografija z instagrama, pod sliko piše maja3006 #happygirl #livingmylife #inlove.)

MAJA: Osvobodjena fuL.

MEDEJA: Kot prerojena si ... Kljub temu, da si delala slabo.

(se ji nasmiha)

MAJA: Ja, ampak to je bilo dobro, Medeja. Jaz sem tako ugotovila, da se moramo ženske povezati in ne delovati druga proti drugi. Moramo najti v sebi žensko energijo in ta je vedno močnejša od moške. Moška energija uničuje svet, ženska rodi, rojeva, gradi.

MEDEJA: Kako zanimivo ...

MAJA: Ja, in tudi šele ko ženska vzpostavi svojo žensko energijo, bo lahko postala ženska.

MEDEJA: In, kaj potem?

MAJA: Potem bo spoznala svojega moškega, pravega moškega, tistega, ki so ji ga namenile zvezde. Ampak ne smeš se ravnati po zvezdah, ampak po energiji, ki jo oddajaš.

MEDEJA: In to si si sama izmislila?

MAJA: Ja, seveda. Sem izdala tudi knjigo *Angelski nasveti*, ker sem po tej neljubi aferici z Goranom začela dobivati prisluhe.

MEDEJA: O, vau, kako presunljivo. Kako pa to izgleda oziroma se sliši?

MAJA: Ja, takole. Sedim ali kaj počnem in potem slišim, da mi angeli šepetajo.

MEDEJA: Kako pa veš, da so angeli?

MAJA: Povedali so mi. Rekli so: Mi smo angeli in ti si naša izbranka. Skozi tebe bomo ljudem posredovali naša sporočila.

MEDEJA: Lol? Ups. Aha, se pravi, slišiš angele, ampak jih ne vidiš?

MAJA: Tako. Ker, a veš, fizična oblika ni pomembna, izgled še manj.

MEDEJA: Fascinantno ...

MAJA: In ne vem, če ti je Goran takrat povedal, ampak jaz sem stara duša.

MEDEJA: Ne, nisva se toliko pogovarjala o tebi, tako da prvič slišim.

MAJA: Ja, torej, stara duša, ja. Sem bila nekoč na neki seansi, kjer so mi povedali, da sem stara duša. In to, kar se je zgodilo z nami tremi, pač ta dogodčič med Goranom in mano, je v bistvu, veš kaj?

MEDEJA: Kaj? Zaupaj nam.

MAJA: Ja, to sem morala storiti, da sem ti pomagala odkriti, da še ful ljubiš Gorana. Ker, a veš, če jaz ne bi imela aferice s tvojim možem, ti nikoli ne bi ugotovila, kako zelo globoka je vajina ljubezen.

MEDEJA: A res?

(zaigrano začudena)

MAJA: Tako, da si mi v bistvu hvaležna.

MEDEJA: A bejž. Jaz tebi?

MAJA: Ja, ker sem ti s tem pomagala razčistiti prastari vzorec varanja in maščevanja.

MEDEJA: Ja, no, sama si tega nisem tako razlagala. Hvala.

MAJA: Ni za kaj. Treba je biti hvaležen za to, kar dobimo, za to, kar imamo, in ne preveč razmišljati. Srce je pomembno.

(Maja položi roke na Medejino srce in zapre oči.)

Kdor želi videti, mora gledati s srcem. Bistvo je očem nevidno.

MEDEJA: Ja, draga Maja, to si pa izredno lepo povedala, ampak ta citat mi je sila znan.

(Medeja se prične histerično, zaigrano jokati, Maja jo objema.)

MAJA: Imam darilo zate, draga Medeja.

(Dva Mucija, obvezno zgoraj brez, prineseta kipca iz mavca dveh zaljubljenih angelčkov.)

MEDEJA: OOoooooooo! *(roko si položi na srce)*

MAJA: Naredila sem kalup, vlila mavec in ju tudi posušila.

MEDEJA: Prečudovita sta, prav takšna, kot sta bila nekoč.

MAJA: To sem naredila iz ljubezni do tebe, Medeja. Ker sem si želela, da mi odpustiš in sem čakala na ta dan ... da bi lahko šla naprej ...

MEDEJA: Seveda ti odpustim, seveda. Tudi jaz imam darilo zate, draga Maja.

MAJA: Saj ne bi bilo treba. Dovolj veliko darilo zame je to, da obstajaš, Medeja.

MEDEJA: Torej, draga moja Maja, pričakuješ punčko, kajne?

MAJA: Ja, tako je, in ime ji bo Krevza.

MEDEJA: Zanimivo ime, zelo znano.

Torej, darilo zate in za tvojega otroka.

(Eden izmed Mucijev na pladnju prinese prečudovito belo čipkasto otroško oblekico.)

MAJA: Ooooooooooh, Medeja, prečudovita oblekica!

MEDEJA: Ročno narejena, sama sem jo izbrala, posebej za tvojo Krevzo.

MAJA: Z veseljem ji jo bom oblekla, takoj po rojstvu. Da bo kot angelska popotnica njenemu življenju.

MEDEJA: In s tem, dragi moji, zaključujemo današnjo oddajo *Zlato runo*. Pridružite se nam tudi naslednjič, ko bomo odkrivali, kako se znebiti strahu in verjeti v posmrtno življenje ter kako zastrupiti sovražnikove otroke.

Maja, tebi pa najlepša hvala za obisk in vse dobro z angeli.

Poletimo vsi skupaj v nebo!

Maja odide z odra, sliši se kabaretska glasba, pridejo Muciji in dvignejo Medejo v zrak. Kar naenkrat je vse zadimljeno, dvigne se zadnja stena, zagledamo nekakšen čarovniški kotiček z napoji in strupi. Na obešalniku visi belo čipkasto blago, s katerega nekaj kaplja. Zasliši se zlobni čarovniški smeh.

KONEC

Eva Kokalj

Popotem

V besedilu Eve Kokalj Popotem se ne srečamo z osebami ali liki. Voden je preko štirih glasov – A, B, C, D, ki pa se nikoli zares ne vzpostavijo. V dialoge vstopajo brez jasnega sistema ali pravil. Teme, ki jih obravnavajo, so kdaj skupne, kdaj popolnoma različne. Skupek idej, ki se razprostirajo v miselnih fragmentih, je poetično orisovanje intimnega dojemanja sveta. Majhnost besednih izmenjav o življenjskih občutjih poudarja “velikost” ljubezenske zgodbe, ki jo slutimo, če ji skozi celoto že ne sledimo. V smislu dogodka je bistven ravno spomin na ljubezen. Spomin, ki se vedno znova vrača.

Vzporedno preizpraševanju medosebnih odnosov v brezosebnem (dramskem) prostoru je odpiranje vprašanja (gledališkega) ustvarjanja. Glasovi naslavlajo oder, dvomijo v gledališki mehanizem. S tem se besedilo jasno vpenja v tradicijo ne več dramskih pisav, kjer je vanj vpisano polemiziranje s samim pojmom dramskega besedila, njegovim nastankom in procesom uprizarjanja. Popotem tako ustvarja poetično formo za pripovedovanje intimnih zgodb, življenja in se v njihovem imenu odreka bolj znanim in klasičnim gledališkim konvencijam.

A

B

D

C

A: Kaj pa tebi pomeni ljubezen?
B: Napaka.
C: Scenarija ni.
B: Napaka.

A: Kaj ti pomeni resničnost?
B: Napaka.
D: Konec ni možen.

A: Kaj ti pomeni spomin?
B: Napaka.
C: Scenarija ni.
D: Konec ni možen.

C: Zakaj vprašaš?
B: A ni vseeno?
D: Ne bom ti odgovarjala na taka vprašanja.
A: Vedno ista pesem. Ne morem do tebe.

B: Nasproti je stena. Zunaj prši jezen dež.

D: Kaj je pozaba?
A: Nič. Zmanjševanje.
B: Drobna vlaga v zraku.

C: To, kar sem, je neizogibno povezano z vsemi spomini, ki bi jih morala pozabiti.
D: Lahko bi izrezala njeno sliko ...
B: Napaka. Scenarija ni.
A: A si že komu povedala vse to?
D: Ne.
A: Zakaj?
D: Koga pa brigajo te replike?

A: Samota. Mir. Tišina.
C: Kje se vse to konča?
B: Iti moram nekam. Iti moram nekam, kjer bom lahko v miru pisala. Kjer bom lahko v miru razmišljala. Iti moram nekam, kjer ne poznam nikogar.
C: Diham le napol. Vsak stavek me reže nekam pod lobanjo.
A: Dolgo že je takole. Morda od zmeraj.
C: Stvar je treba preveriti.
A: Odločim se.
D: Pozabim jo.
C: Stvar urejena.
B: Napaka.

B: Konec ni možen.
A: Zapri vrata. Zapomni si: zapreti vrata.
C: Odločitve ne razumem.
D: Naučim se, da je ne pogrešam.

A: Kadar poješ, poj naglas. Na vrata potrka. Na vratih se ne pokloni. Vrata zapri. Zapomni si: zapreti vrata.

B: Vstopim v votlo.
D: Kaj pa tebi pomeni oder?
B: Ne morem povedati. O nekaterih stvareh se ne govori.
A: Napaka.
C: Žamet.
A: Ukradeni čas.
C: Tema. Tišina. Mirovanje.
D: In potem preblisk bližine.
B: Vonj vedno traja predolgo.
A: Dim pa je stvar samote.
D: Preblizu. Premočno.
A: Kot eksplozija na ravnini.
C: Dihaj.
D: Česa se bojiš?
B: Ne vem. Ne spomnim se.

A: Iz kave se je kadilo. Iz tvoje kave se je vedno kadilo. Potem sva ugašali cigarete in se vrteli okrog neodgovorjenih misli. Nisva si znali pogledati v oči ... Sem se te izogibala ... kaj veš, kaj lahko naredi takle podaljšan pogled in ona nima časa. Ampak vseeno sva se fotografirali in jaz jo imam še vedno. Lepota ne mine. Obnavljam, nehote, polijem stara pisma. Koga pa brigajo te replike?

B: Noč zdaj pripada spominom.
D: Ponoči si me naučila dihati.
D: V hkratnosti naju je premikala bližina.
C: Jutra so bila kristalna.

A: Spim sama. Tako je že dolgo.
D: Nikoli se mi ni zgodilo, da bi tako občutila svojo kožo.
B: Pred tem ali po tem?
D: Nima veze. Vsa sem se razpršila.

C: Rada imam življenje in to vprašanje sem ti hotela zastaviti.
B: Napaka.
D: Ja.
A: Usoda.

D: Ne.
D: Kaj bi rada?
C: Tako rada bi bila srečna, srečna na normalen način.
C: Toda morda je to preveč?
C: Je to usoda?
D: Ne.
B: Ker je nemogoče, verjamem v to. Nemogoče stvari so moja orientacija.
C: Napaka.

C: Senca, ki ne bo nikoli izginila.
B: Ujeta preteklost.
A: Zakaj?
D: Ne morem kar tako padati, kar naprej ista zgodba.

C: Noči na ulicah ni več. Ni več prekoračenih dovoljenj, ni več prehitrega koraka. Nihče me ne spremlja. Pred izložbami ne postavam več. Včasih se sprašujem, kako to, da sem verjela v sončne vzhode. Mene ni več. Ne znam več izklopiti slepih misli. Ne morem vzvratno. Tema je preslišana, še vedno, ko topotajo koraki, ki jih ne zasledujem več.

A: Dovolj.
B: Zapri vrata.
D: Zresni se.

A: Nisi me poklicala.
B: Napaka. Scenarija ni. Konec ni možen.
D: Vse te dni sem prehitela, sploh ne vem, kaj se je dogajalo.
C: Čakala sem.
B: Še vedno čakam.
D: Nekdo mi je rekel, da te je videl.
D: Preteklost mi je vzela več časa, kot bi si človek lahko mislil.
A: Lepota je v hrabrosti spominjanja.
B: Pa se ne konča na koncu, veš. Nikoli ne znam priti na drugo stran.
B: Tako na silo se nasmehnem. Nočem, da vidiš mojo žalost.
A: Ni te bilo.

C: Na ulici stojim sama. Nikogar več ne čakam. Nihče mi ne prihaja nasproti. Začenja rahlo deževati. Jaz molčim in ne razumem. Vseeno spuščam pogled. Vem, da sem nekoč živela drugače.

A: Ali je to možno?
B: Ne morem ustaviti teh oblakov.
D: Nočem jih.
B: To je vse, kar je ostalo od mene.
A: Včasih se mi zdi, sem gledala sončne zahode redkeje.

D: Grem.
A: Ni kaj dodati.
C: Ni ti bilo prav vseeno, a mi ni bilo mar.
B: Včasih so tvoje oči dobile globino večerov in takrat te nikoli nisem mogla razumeti.
B: Zakaj si še vedno tukaj?
D: Nisem te izgubila. Razpadli sva.
C: V hipu sem bila osvobodjena.
A: Dovolila sem, da mi solze prosto padajo po licu v uho in iz ušesa na blazino.
B: Ne obžalujem. Nikoli ne delam tega.
C: Napaka.
D: Ja.
A: Bila sem ujeta v večerni svetlobi sonca.
B: Usoda.
D: Ne.
A: Bila sem izgubljena.

C: Vedno sem se zaljubljala pozimi.
D: Preveč. Predolgo in prekmalu.
C: V glavi sem imela vse in nisem pozabljala.
D: To je bilo preveč.
C: Vse, kot bi kričalo svoje zaporedje in jaz nevedna.
D: Takrat narediš, kar ti rečejo.
D: Ne razmišljaš preveč.
B: Nekateri ljudje preživijo takšne stvari in nič se jim ne pozna.

B: Tistega jutra je deževalo. Oblečena si bila v tisto brezbrizno jopico, jaz pa že dve noči nisem mogla zaspati ob tebi. Vsega se spomnim. Zamujala si. Ključke si imela na rumenem traku. Pogovarjali sva se celo dopoldne. O življenju in o preteklosti, o naju, o bližini, o poletju ... Pozabila si na čas, a si se trudila, da ne bi izgledala nestrpno. Nisem vedela, ali naj buljim vate ali v tla. Začela si me vleči. Meni se je ustavil čas.

D: Najini senci je pobrisal večer.
D: Nisva imeli možnosti.

B: Kje se rodi ta občutek? A je to v želodcu?
C: Ne.
B: A je v prsnem košu?
C: Ne.
B: A je v grlu? A je srce v grlu?
A: Ne vem več.
B: A sprašujem preveč?
C: Ne. Nisem pravi človek za te stvari.
A: A se je tebi tudi kdaj ustavil čas?
B: Ne.

D: Dalo se je živeti brez tebe.

C: V razdalji do sebe moraš ohraniti ravnotežje.

D: Vsak odnos je odločitev.

B: To bi bilo drugo življenje. Jaz bi to drugače.

D: Vsak odnos je odločitev.

A: Kako še vedno spuščati ljudi do sebe po vsem tem?

C: A je bližina tabu?

B: Obstaja več vrst žalosti. Jaz od te nisem mogla dihati.

C: A je vse v redu?

A: Ne.

C: Vzamem si čas za razmislek. Dni ne znam prešteti. Kar napišem vmes, mi pomaga, da ne pozabim. Dolgo že tičim v svoji samoti. Dolgo že molčim. Vse daljše pavze delam med stavki. Kar povem, je komaj vredno omembe. Nočem tako, da ne znam ubežati preteklosti.

C: Te dni se nabira teža okrog mojega želodca. Vleče me navzdol.

B: Sebi pa ne znaš pomagati.

C: Vedela sem.

D: Je vse v redu?

A: Ne.

B: Napaka.

B: Ni sten pred mano. Ne vidim linij. Vse se blešči. Ne morem videti ničesar. Vsega je preveč. A je to svoboda? A se tukaj vse konča? Nočem, da bi se končalo. Ampak, kaj pa je na koncu kroga? A sploh je kaj na koncu kroga? V kaj razpademo? Kam se zapišejo vse te neuresničene zgodbe? Zakaj so hrepenenja vedno močnejša od nas?

C: Te stvari so zmeraj malo žalostne.

D: Tvoje besede me dušijo.

C: A si žalostna?

A: A je to narobe?

B: Nisem več prenesla bližine.

C: Čakala sem, da prva postaviš vprašanje.

B: Nič mi nisi več pomenila.

C: Ne sprašujem se več, kaj je bilo vse to.

A: To je pesem. Pesem nima namena, dokler se ne izteče.

C: Po drugi strani je to resnica.

B: Srce daš samo enkrat.

B: Izžgeš ga iz prsnega koša.

D: Prišel bo november. Vedno pride.

D: Sredi noči.

B: Naučiš se živeti s tem.

C: Od zmeraj je tako.

D: Res?

A: Želela sem.

A: Si ti nisi?

C: Sem. Hotela sem biti.

B: Ljubezen, sem rekla.

D: Nimam več besed.

B: Vse se je ustavilo.

C: Ni bilo dovolj.

D: Ne obstajam več.

A: Daj mi čas nazaj.

B: Kako naj ustavim to, da minevamo?

A: Meni pa se je zdelo, da ti je vseeno.

D: Včasih je kak žarek prineslo mimo mene. Takrat sem pozabila drveti. Ampak tako malo sem lahko izvedela o tebi. Tako zelo si se oklepala svoje intime. Tako zares si dojemala samoto.

C: Nor občutek je to, ko prvič poljubiš nekoga. Ni primerjave z ničimer.

A: A čutimo vsi tako?

C: Ko se prvič zagledaš skupaj v ogledalu.

B: Nikoli te nisem vprašala teh stvari.

C: Nisem imela pojma, kdo sploh si. Vedela sem samo, da sem poleg tebe srečna.

A: To mi gre na živce.

D: Naredi to, kar znaš. Zapri vrata.

A: A ni to patetično?

C: A žalost je pa resnična?

A: Ne.

B: Ni vredno.

A: Ni.

D: Ne, nimaš prav.

C: Spreminjam se. Vidim, ko se zjutraj pogledam v ogledalo, in nočem tega. Vsak dan živim, kot da je vseeno. Vsak dan nekaj odpade z mene. Vsak dan nekaj prilepi svoje tipalke na moje nebo. Nikoli ne bo konec minevanja in nikoli ne bo isto. Ustavljen čas je iluzija.

A: Kaj pa naj bi pomenile te replike?

B: Napaka.

C: Srečen konec.

A: Ne.

C: Mir.

A: Ne.
D: Dim je stvar samote.
A: Ne razumem.
B: Naučiš se, sčasoma ...
D: Včasih nisem mogla živeti brez tega.
B: Usoda.
A: Kje vmes si se izgubila?
C: Kje je problem?
D: Ne sprašuj.
A: Zunaj je tema.
B: Včasih sem bila ponoči. Več me je bilo, da sem se našla.
A: Zunaj je tišina.
C: Tu notri je hladno.
B: Noči so lahko zelo lepe.
C: In zelo dolge.
A: Zunaj je vse tiho.
C: Sneg. Vedno se zaljubljam pozimi.

D: A si kaj zaljubljena?
A: Zakaj sprašuješ?
B: Ja. Ti?
D: Nič več.
C: Ljubezen je slepa.
A: Ja.
C: Kot bi bila ostra.
A: Saj je ostro.
C: Zakaj?
D: Ljubim te.
B: Kaj sploh hočeš od mene?
C: Čuvaj me.
B: A ni to narobe?
C: Da ne pozabim.
D: Spomnim se, da bi morala pozabiti.

A: Samo odsotnost sem.
D: Bežim pred svojo senco.
A: Samo namišljen kos neba.
B: Ne morem ubežati svojemu dihanju.
A: Zapuščenost, ki se je razrasla ob ognju.
C: Ne vem, kako hrepeneti.
A: Znašla sem se nekje, kjer ni ne tebe in ne mene.
C: Čisto majhna sem. Spremenila sem se v neznatnost. Vso veličino je pogoltnil jesenski dež. Nihče me ni nič vprašal, samo odhajali so. Mrkih obrazov so si stresali roke in ramena in potem so odšli. Nisem kot oni. Hočem ostati, kjer se je ustavila moja bolečina. Kakor

ukleščena v led, se ne premikam. Ne vem, kaj bi mi ostalo, če bi odšla. Morda ne bi bilo ničesar več od tega, kar je zdaj, čeprav je že zdaj vse minilo. Že zdavnaj sem zapustila obalo, že zdavnaj sem nehala verjeti.

A: Včasih se zbudim od strahu, da sanjam.
B: A bi se pogovorila s kom o teh stvareh?
D: Ni kaj povedati.
C: Res?
A: Včasih se ustrašim, da ne doživljam resničnosti ali da je ne doživljam prav.
D: Pozabi.

A: Neki star spomin se je zbudil v meni.
D: Ne maram pripadanja. Nočem ti pripadati.
B: A je kdo kaj rekel o tem?
A: Neka razrasla samota me je prevzela.
D: Nočem, da me raztrgaš po svoje.
A: Nekako, ko še ni bilo treba odklopiti.
D: Nočem, da bi se morala pogojevati.
C: Čemu pa so namenjeni odnosi?
B: Igra.
A: Bližnjica.
C: Iluzija. Namišljena mehkoba.
A: Zakaj ne maraš biti v vezi?
B: Glava me boli.
C: Iz česa sploh nastanejo tako težke stvari, kot so odnosi?
B: Od tebe me boli glava.
A: Prav. A grem stran?
D: Ne.
B: A greš ti?
D: Nehaj.

A: Avtocesta je lepa ponoči, ko se izprazni in odprem šipo in ti daš radio naglas.
B: Posnela sem štiri kasete najine glasbe, ki ti jih nikoli nisem dala.
C: Umikam se iz gneč. Vsega je preveč. Toliko je hrupa okoli mene. Pa ne, da ne maram ljudi. Morda ne maram sebe.
B: Nisem ti jih dala. Ne vem, ali bi jih sploh poslušala.
A: Rada te imam takrat. Takrat se mi zdi, da nama pripada vsa lepota sveta.
C: Ampak jaz ne znam ljubiti tega, kar me obdaja.

B: V resnici ni bivša.
A: Kako lahko živiš na tak način?
B: Samo mislim še nanjo.
C: Strah me postane, kaj sploh so čustva.
B: Neuresničena je.

D: To se me ne tiče.
C: Potem pa ne sprašuj.
A: Tega nikoli ne boš mogla razumeti.
D: Ne razumem.
C: Ni za razumeti.

A: Spet pišem.
B: Napaka.
A: Stavki kar letijo iz mene.
C: A je to iskrenost?
D: Ne.
A: A pisanje je iskreno?
D: Ne.
B: Napaka.
D: Najbolj premišljena laž.
C: Stavki so izmišljeni. Vsaka podobnost z življenjem je naključna.
A: Od kod pa prihajajo te misli?
D: A lahko pišeš, ne da živiš?
B: Ne.
C: A je življenje skozi pisanje resnica?
A: Resnica je vedno izmišljena.
D: Zakaj bi kdo hotel pisati?
B: Napišeš pač, da se stavki nehajo zvijati pod jezikom.
C: Nuja.
D: A lahko živiš brez tega?
A: Ne.
C: Ne. To ni življenje.
A: Nikakor.
B: Kaj pa vse vmes?
A: To ni življenje.
C: Ni pomembno.
B: A se kdaj vrneš na izhodišče?
A: Kaj misliš s tem?
C: A kdaj razdeliš svet na črno in belo? Na dan in na noč? Na svetlobo in temo?
D: Ne. To ni dovoljeno.
C: Torej ne moreš razumeti.
B: Česa?
C: Črno in belo ni dobro in slabo.
A: Zakaj?
C: Ker črna in bela nista zares barvi.
B: To nima nobene povezave.
C: Kaj drugega pa zapisujemo kot to?
D: Vsak ekstrem mi pripada.
A: Karkoli lahko zapišem in vse je nevredno tega.

B: Tako oddaljena se mi zdiš.
D: Sploh ni res. Dobro veš, da mi ni vseeno.
B: Vse se je spremenilo.
A: Most se vedno gradi z dveh strani.
C: O čem razmišljaš?
A: Ne morem nehati.
B: Kar lahko primem, lahko tudi izpustim.
A: Ne morem nehati misliti nate.
B: A o tem razmišljaš?
A: Ne morem te zbrisati.
D: Ampak to ni možno.
A: Kako naj te pozabim?
D: A je to možno?
C: Prepovedano je.
A: Zelo me zanimaš.
D: Preveč pripoveduješ. Te besede niso namenjene meni.
A: Komu pa naj povem?
B: Ne govori takšnih stvari. To človeka prestraši.
A: Se zgodi.

D: Zakaj počneš te stvari?
B: A te osrečujejo?
A: Ne.
B: A res?
A: Ne.
C: Zakaj ne morem do tebe?
D: Nehaj s tem.
B: Kaj pa ti pomeni samota?
A: Več kakor ti ali jaz.
B: A ti odnosi kaj pomenijo?
A: A sploh znamo živeti brez tega?
D: Drug drugega uničujemo. To je vse, kar počnemo.
C: Jaz bi to drugače.
B: Nihče te ni vprašal za mnenje.
C: Brez ljudi ne znam živeti.
B: Mi ne boš povedala?
D: Zakaj te to zanima?
B: Zakaj me ne bi?
D: To nikakor ni povezano z nama.
B: Kako da ne?
A: Napaka.
C: Scenarija ni.
A: Konec ni možen.

D: Nekje sredi časa, izgubljena ...
A: Zunaj pada dež.
B: Tresk na ulici razbite steklenice.
A: Črepinje. Smeh.
D: Megla požira obrise ljudi.
B: Taksi pripelje.
D: Vidim te, za šipo.
B: Mislila sem, da si sama.
C: Nisem sama.
B: Taksi odpelje.
D: Srečnega konca nikoli ne izvemo.

A: Izgubila sem ljubezen.
D: Vroče je tukaj.
B: Nisva zdržali.
A: To je pesem.
D: Bilo je sredi novembra, sredi zime.
A: Stvari v življenju se zgodijo. Iz tega pišemo pesmi.
C: Ne morem brez vere v lastno življenje.
B: Kje tukaj je bil prostor zame?
C: Ne morem, da bi me določal tvoj pogled.
A: Ljubezen. Kaj pa je to ljubezen?
D: Noč.
B: Stopinje se zaostrijo.
C: Moje dihanje je plitko.
D: Želela sem si, da bi te lahko zbudila.
C: Zakaj se počutim tako votlo?
A: Nisem hotela sama skozi vse to.
D: Nočem, da bi me bilo strah.
B: Brez tebe je bolj hladno.
C: Odšla si pred mano.
D: Preštevam dni. Vse se zdi kot enolična gmota ničesar.
A: Pozabiti moram na opozorila.
B: Ne nalagaj mi preteklosti.
D: Čas je nehal obstajati. Ni minevanja. Ničesar ni.

D: Iti moram nekam, kjer stene ne utesnjujejo človeka. Iti moram nekam, kjer bom lahko dihala. Iti moram nekam, kjer bom lahko pozabila.
A: Ni pomembno, od kod greš, ampak kam prihajaš.
B: Vedno ko te srečam, imaš drugačno barvo oči.
D: Preveč zahtevaš od mene.
B: Vsakič si druga.
C: Jaz tega ne prenesem.
D: Vsak umik še ni pobeg.

C: Rada bi bila sama s sabo.
B: Sem opazila, da težko sprejemaš komplimente.
A: Spomin vedno predrugači slike iz preteklosti. Spomin vedno laže.
D: Večina tistega, kar si rekla, ne drži.
C: Moram biti iskrena.
B: Žalostno, ampak resnično.
C: Sploh me ne poznaš.
A: A je to sploh možno?
B: Nimaš pojma o meni.

D: Spet ta tišina.
B: Vse si zmečeva v obraz in potem nobena ne naredi ničesar.
C: Pa ne, da ne bi izgovorili.
A: Gostota povedanega sili v prostor.
D: Ničesar več ne morem odmisлити. Vse je hkrati.
A: Pregosto, da bi se videlo skozi.
C: Tako blizu, tako daleč.
B: Ne strinjava se, vendar se nikoli nič ne spremeni.
D: Obviseli sva.
B: Izhlapevava.
A: Kakor megla nad barjem.
C: Nepremičnih obrazov, jeklenih besed.
D: Nisi ti kriva.
A: To ne pomaga.
B: Ne vem, kdaj sem te nehala gledali v oči.
A: Molk je najboljši odgovor.
C: To ni odgovor.
B: To se zgodi, preden umolkneš.
C: Kaj?
B: Da se nehaš opazovati.

C: Nekdo bo stopil na tvoje mesto.
B: Bližina je bližina.
A: To je nemogoče.
C: Vem, da je to kruto.
A: To ni mogoče.
B: Bližina je bližina.
D: Nikoli.
A: To ni mogoče.

C: Jaz pa se bom vrnila na kraj ljubezni.
B: Po poti, ki me je pripeljala k tebi, bom odšla.
C: Nobenega zavoja ne bom izbrisala.
D: Ne moreš prisiliti srca, da bije, če ne bije.

A: Prišla bo pomlad.
B: Prišel bo november.
C: Vedno pride.
A: Naučila se bom spet nositi svojo kožo.
B: Postajala si bom vseč.
C: Telo bo ljubljeno.

D: Spomin naju bo predrugačil.
B: Spomin naju bo ohranil in izbrisal.
A: Vedno se bom vračala.
C: V raztrganih replikah bo zaznati tvojo bližino.
A: Na drugi strani ogledala se bova srečevali.
C: Pišoč prav te vrstice.

A: Vsaka beseda bo odmevala.
B: V kaos v moji glavi.
C: V zaporedje stavkov.
B: Spet in spet.
A: Konec in začetek kroga v isti točki.

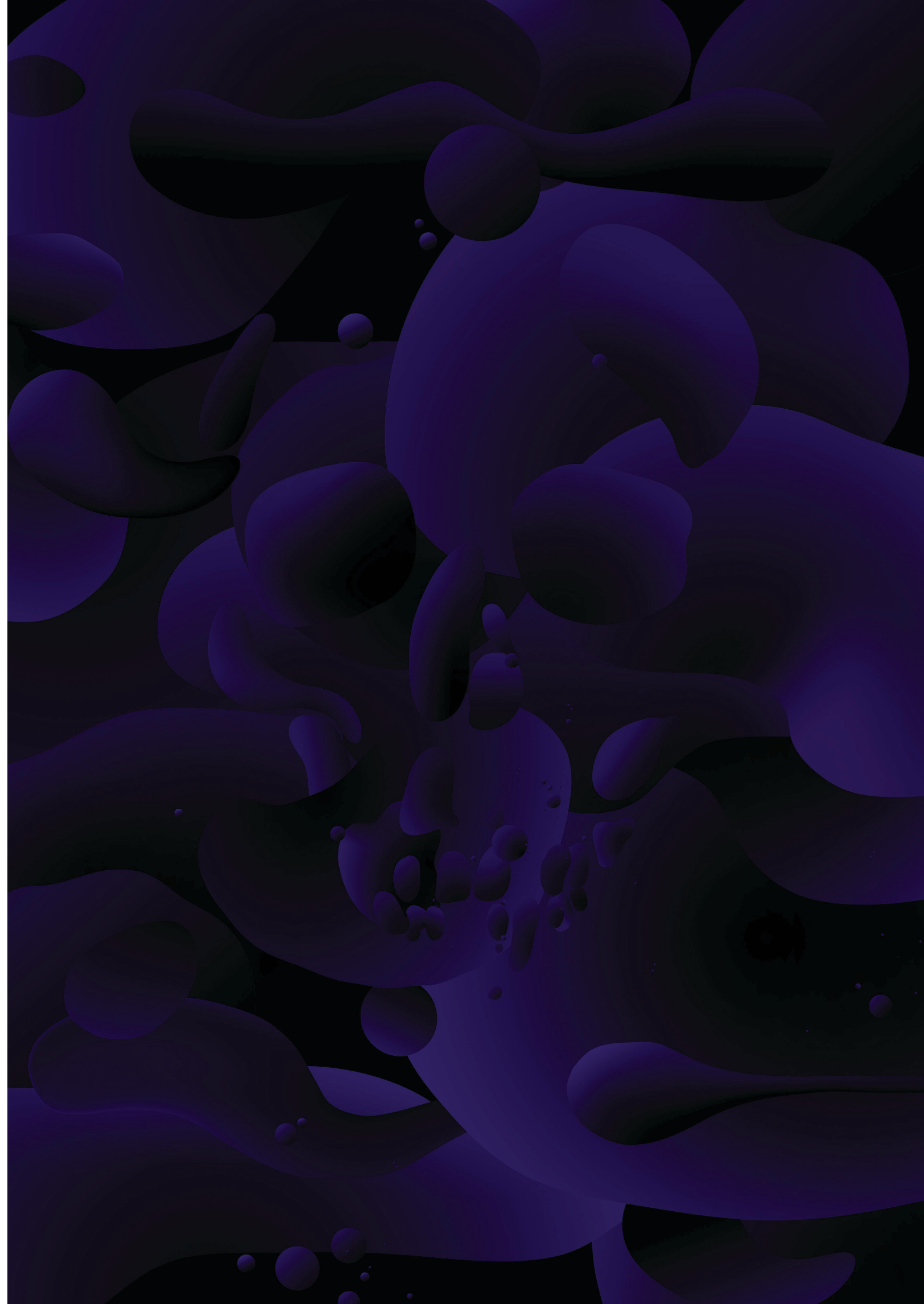
D: Kaj ti je včasih pomenil oder?
C: Tema. Tišina. Mirovanje.
B: Ni več pomembno.
C: Nato zaporedje slik in svetlobe.
B: Nova celota.
D: Ponovi pozabljeno. Izberi ime.
C: Točka nič.
B: Scenarija ni.
A: Premor.
C: Tišina. Tema. Mirovanje.
D: Hvala za besede.
B: Hvala za nasmeh.
C: Premor. Tišina.
A: Nato nihče ne naredi ničesar.
B: Konec ni možen.

A: Zaprem vrata. Poklonim se.
C: Nikoli ne bom odšla od tod.

Tijana Grumić

Stvaranje čoveka

Milano/Beograd, 2016

Dramsko besedilo Tijane Grumić pred nas postavlja poetično refleksijo tematike, ki jo skozi dramatiko vse preredko naslavljamo, kljub temu da je že kar nekaj let naša realnost.

Osnovna linija drame je zgodba dveh bratov beguncev, ki morata preplavati del morja, da lahko nadaljujeta svojo pot. Ob tem pa spremljamo tudi družino, ki živi v obmorskem mestu, natančneje sina, ki se rad potaplja, in očeta, ki vsako jutro teče na obali. Nastopata tudi starejši lastnik obmorske gostilne, ki za dodaten zaslužek na plažo dostavlja potapljaške obleke, in umetnik, ki navdihnjen z realnim dogodkom ustvari umetnino. Ob teh osrednjih zgodbah se pojavljajo še priložnostni liki, glasovi, ki se tako ali drugače vpenjajo v inherentno logiko dogajanja. Avtorica skozi menjavanje monološke in dialoške forme vzpostavlja raznolike svetove, ki pa so vsi samo različne refleksije sedanjosti, v kateri je begunska kriza tako rekoč pred našimi očmi. Samo zgodbo ali bolje rečeno rdečo nit ustvarja niz naključij; prizori se skozi dogajanje začnejo sestavljati in pripeljejo do tragičnega razpleta. Avtorica ustvari svet, v katerem smo ljudje med seboj povezani na načine, na katere niti ne pomislimo. Postavlja nam vprašanja o naši vlogi v sodobni pasivni Evropi: čeprav mislimo, da naša usoda nima skupne točke z begunci nekaj sto kilometrov stran, vseeno predstavljamo delček celotne sestavljanke. Dotakne se tudi včasih spornega postmodernega odnosa umetnosti do krute realnosti, ki tragedijo spremeni v umetniško delo, pri čemer javni diskurz nekako paradoksalno preusmeri v zaprt sistem kulturne produkcije. S tem se grozote begunske krize uporabijo kot alibi za sklenjen krog reprodukcije umetnosti te iste Evrope, ki med drugim tudi sama neposredno nosi odgovornost za nastalo stanje.

Tijana skozi celotno besedilo vpeljuje motiv morja, ki se v vsej svoji lepoti pojavlja hkrati kot vir neizmernega užitka, kot tudi prostor smrti, ki vase pogoltne naključne žrtve iskanja novega življenja. Dramsko besedilo skozi poetični jezik, ki odpira številna asociativna vprašanja na osnovno problematiko, in z nekakšno naivno preprostostjo likov tako ne deluje moralistično, temveč nas povabi k osebnem razmisleku o svoji potencialni vlogi v tem cirkusu evropske sedanjosti.

A

Ataš mladić koji je plivao i preživeo

Jasir Atašov stariji brat

C

Dr Štraus kriptozoološkinja i istraživačica morskog dna

Braca vlasnik kafane kod zaliva, švercer

Urban Urban konceptualni umetnik, dobitnik zlatne kašike, prestižne nagrade za najboljeg umetnika 21. veka

—

Otac otac od sina

Dečak sin od oca

└

Glas sa radija ženski

I
Plašim se.
I ja.

JASIR: Trenutak u kojem se naše telo susretne sa hladnom morskom vodom je trenutak potpunog preobražaja.
Trenutak kada nas preplave nepoznati neobični čak čudni a opet tako poznati osećaji.
Krv počinje da nam se steže i prelazi iz dlanova i stopala preko ruku i nogu do same srži tela.
Otkucaji srca nam usporavaju, a mozak prelazi u meditativno stanje.
Svakim dubljim zaronom ta osećanja postaju jasnija, a ako dovoljno dugo ostanemo u moru možemo na trenutak da poverujemo da smo postali deo tog nepreglednog prostranstva.
ATAŠ: Gde si to naučio da kažeš? Jel na onom tvom glupom fakultetu?
JASIR: Jeste. Tamo. Zašto kažeš da je glup?
ATAŠ: Zar nije glupo studirati fakultet za ronjenje?
JASIR: Postoje i gluplje stvari od toga.
ATAŠ: Misliš li da ćemo nekada ponovo videti mamu i tatu?
JASIR: Ne znam.
ATAŠ: Šta ako krenem da tonem?
JASIR: Ne misli o tome.
ATAŠ: O čemu da mislim?
JASIR: Na prvih trideset metara dubine pluća su još uvek puna vazduha.
Teraće te da isplivaš.
Nemoj to da dozvoliš.
Samo se prepusti vodi.
I ne misli ni o čemu.
ATAŠ: Odakle ti pare za odela?
JASIR: Uštedeo sam.
ATAŠ: Od čega?
JASIR: Nije važno.
ATAŠ: Jesi siguran da ćemo dobiti ta odela?
JASIR: Onaj tip mi je tako rekao.
ATAŠ: Je l' mu veruješ?
JASIR: Da.
ATAŠ: Lažeš.
Vidim ti u očima.
Kažeš mi to da se ja ne bih plašio.

(pauza)

Plašim se, Jasire.
JASIR: I ja.

II
Kako je nastalo more

GLAS SA RADIJA: Milioni migranata i izbeglica koji su ušli na evropski kontinent obeležili su proteklu godinu. Dok za jedne pristup migrantskoj krizi nije bio dovoljno solidaran, za druge je njihovo puštanje u zemlje evropske unije greška koja se ne može ispraviti.
Narednih nekoliko godina, tvrde upućeni, biće nepredvidive, ali i test za sve nas. Slike stradale dece, potopljenih brodova, izmorenih i gladnih ljudi iz Sirije, Avganistana, Iraka one su koje će mnogi pamтити kada se sete prošle godine.
Brojke poginulih, među kojima je i veliki broj dece, na putu ka Evropi i boljem životu postavljaju pitanje – ko je zakazao?
ATAŠ: Mislio sam da ću da umrem.
Noge i ruke su mi se grčile, a u plućima više nisam osećao vazduh, već samo ledenu vodu koja se širila po mom obarmlom telu.
Ceo život mi je promakao pred očima.
To je trajalo tri sekunde, a meni je delovalo kao večnost.
Vidim sebe na krovu naše kuće u predrađu Damaska.
Jasira kako šutira loptu i razbija prozor od kuće (pa mami kaže da sam ja).
Vidim nas četvoro kako večeramo na terasi. Jasir, mama, tata i ja.
Leto kod babe i dede.
Igram fudbal sa društvom.
Dajem gol i radujem se.
Prvi dan škole.
Prvi poljubac.
I poslednji trenutak kada sam na pučini video Jasirove uplašene oči.
Tonem.
Bilo je jako hladno, sećam se samo toga.
Toliko hladno da više ne osećate ni noge, ni ruke, ni ništa.
I bio je mrak, nije se video prst pred nosom.
A kad pogledaš dole – e to je bilo najgore od svega.
Još kao mali sam se plašio vode.
Kad god bih plivao nisam smeo da pogledam šta je ispod mene, a ako bih otišao toliko daleko da ne vidim dno – to je bilo nešto najstrašnije što je moglo da mi se desi.
Ali ovo sad - ovo sad je bilo strašnije i od toga.
Jasir nikada nije bio takav. On je voleo vodu. I bio je dobar plivač.
Mislim, u odnosu na mene svi su dobri, ali on je stvarno bio sjajan.
Što se kaže, k>o da je rođen u vodi.
Zato je meni dao odelo.
Imali smo samo jedno.

"Ne brini za mene, ja ću lako, bolje ga ti uzmi" – rekao mi je.

I ja šta ću – uzmem to odelo i navučem ga na sebe. Sigurno sam izgledao kao potpuni kreten, ali znao sam da mi je bilo potrebno.

Čitao sam negde da su ta ronilačka odela napravljena od nekog neviđeno dobrog materijala od kog lakše i brže plivaš kroz vodu, a pritom ti zadržava temperaturu tela. Ovo drugo bilo je valjda ključno.

Ipak, ja sam se jebeno smrzavao u odelu, a mogu samo da zamislim koliko je tek Jasiru bilo hladno.

Ja jesam bio loš plivač, ali sam jako brzo plivao, valjda jer sam se plašio.

Kao mali sam uvek zamišljao da me jure neke ajkule i morske nemani, pa sam onda uvek jurcao kroz vodu kao sumanut.

Mama je u šali često znala da kaže da bi me trebalo upisati na neki kurs plivanja, ali ja naravno na to ni u ludilo ne bih pristao.

Baš tako sam i ovog puta zamišljao da me kroz vodu jure morska čudovišta, da bi mi bilo lakše. Ko zna, možda je i bilo nekih grozota tu ispod mene, ali od tolikog mraka ne bi se moglo videti ni da je samo sunce negde na dnu okeana.

Ili mi se bar tako sada čini.

Na svaki drugi zamah rukama mislio sam da ću da se ugušim. Nikako nisam mogao da dođem do daha. Povremeno bih skupio dovoljno vazduha da viknem Jasira i uverim se da je još uvek iza mene. Ali svaki sledeći put kad bih viknuo, njegov glas bi bio tiši i udaljeniji. Mislio sam da je to jer me hvata bunilo od nedostatka vazduha i onolike hladnoće, pa ga slabije čujem.

U početku, dok nije pao potpuni mrak, okretao sam se da vidim da li me prati, međutim to je nakon nekog vremena postalo potpuno besmisleno, pa sam se tako dovikivao sa njim na sred pučine tog odvratnog, mračnog i nepreglednog mora.

”Jasire!

Jasire čuješ li me?”

Vikao bih, pa nastavljao dalje, mada nisam znao ni da li idemo u dobrom pravcu, ni gde smo uopšte. Druga obala još nije bila na vidiku, a ona sa koje smo otplivali više se nije nazirala. Nikakva svetla negde u daljini, ništa.

Oko nas samo tama.

Potpuni mrak.

”Samo plivaj, Ataš!” čuo sam Jasirov glas iz daljine.

Nakon nekog vremena, čini mi se da smo tad već nekih sat i po bili u vodi, više nisam čuo njegov glas.

Počeo sam da paničim.

Okretao sam se, ali nisam ga video.

Zapravo, više ništa nisam video.

Ništa nisam čuo.

Svuda oko mene bio je samo mrak i hladnoća.

Mislio sam da ću umreti tamo sam i da ništa i niko ne može da me spasi.

Od straha sam počeo da plivam brže nego ikada.

Što sam više plivao, činilo mi se da je more sve veće i veće, kao da se voda samo širi u nedogled i kao da ću nestati u njoj.

Čuo sam samo hućanje te nepregledne vodene površine, a onda sam negde u daljini ugledao tračak svetla – znao sam da moram stići do njega.

SIN: Najviše na svetu volim more.

Jednom sam pitao tatu:

”Tata, tata, kako je nastalo more?”

On mi je rekao:

”Padala je kiša”

A ja sam mu rekao:

”Pa i kod nas, u gradu, pada kiša, a tamo nema mora?”

A on mi je rekao:

”Idi pitaj mamu.”

Ne znam kako je nastalo more, ali je to nešto najbolje na svetu.

Najviše volim da duboko udahnem vazduh i zaronim sve do samog dna.

Mama i tata su me jednom vodili na bazen, na časove ronjenja, ali nije to tô kao u moru. Na dnu bazena nema ni svetlucavog kamenja, ni školjki, ni čudnih ribica i puževa, ni šarenih trava. Na dnu bazena nema ničega.

Skoro će mi rođendan, zamolio sam tatu da mi kupi jedno ronilačko odelo, da mogu da ronim, rekao je:

”Videćemo”.

Mislim da nikad neću dobiti odelo.

III

Rođen sam jednog sunčanog dana kada je vazduh mirisao na jasmin

JASIR: Rođen sam jednog sunčanog dana kada je vazduh mirisao na jasmin.

Nebo je bilo skroz belo

i duvao je nežni povetarac

taman dovoljno jako da rasprši malo morske soli na moju kožu.

Već tada se znalo da ću uvek voleti more.

Mama i tata su dugo čekali na mene.

Moj brat Ataš rodio se tri godine kasnije.

Imali smo srećno detinjstvo.

Jako sam voleo more. Oduvek sam mislio da sam deo njega.

Kada sam upisao ronilački fakultet mama i tata su bili razočarani.

Mama je uvek zamišljala da ću da nosim beli mantil i budem doktor,

a tata je zamišljao da ću nositi crno odelo i biti advokat.

Ja nisam želeo ništa od toga.

Ja sam samo želeo onaj trenutak kada potonem skroz na dno

i počnem da lebdim u vodi.

To lebdenje je kao lebdenje u svemiru.

Kao da zaspiš i sanjaš nešto što ne znaš da prepričaš.

Rat je počeo kada sam krenuo na drugu godinu fakulteta.

Jednog dana su u amfiteatar gde smo slušali predavanje iz tehnike disanja došli ljudi iz vojske da nas regrutuju.
Nisi mogao to izbeći.
I tako sam krenuo na neku suludu vojnu obuku,
ali sam sve vreme imao samo jednu misao u glavi – moram pobeći odatle.
Znao sam da moram izvući Ataša i sebe iz te zemlje koja je pucala po šavovima.
Trebale su mi pare.
Švercovao sam cigarete drugim vojnicima,
dezodoranse,
prodavao ono malo voća što je majka uspevala da mi doturi,
a onda mi je neki tip ponudio kombinaciju da izbavi mene i mog brata odatle.
Preko mora.
Zvučalo je jednostavno.
Ali tražio je nešto užasno od mene zauzvrat.
Pristao sam na sve.
Bilo je gadno.
Plakalo mi se i bilo mi je muka.
Pustio sam ga da mi radi sve što je hteo.
Rođen sam jednog sunčanog kada kada je vazduh mirisao na jasmin.
Imao sam srećno detinjstvo
i uvek sam voleo more.
Imao sam srećno detinjstvo
i nikada nisam mislio
da ću morati da radim
sve ono što sam radio
da bih pobegao iz svoje zemlje.
Moj brat za to nikada neće saznati.
Mi ćemo pobeći odavde –
Preko mora.
Plivaćemo i lebdeti u svemiru i niko nas neće naći.
Poćemo sve ispočetka. Moj brat i ja.
Rođen sam jednog sunčanog kada kada je vazduh mirisao na jasmin.
Imao sam srećno detinjstvo
i uvek sam voleo more.

IV
Moji su došli iz Jugoslavije,
čini se da tamo rat nikada nije ni prestajao

GLAS SA RADIJA: Izbeglička kriza ozbiljno je uzdrmala Evropu.
Dok se kolonama migranata ne nazire kraj, a od evropskih lidera očekuje da što pre reaguju, brojke najbolje pokazuju razmere najveće seobe naroda posle Drugog svetskog rata. Kriminalne grupe nude svoje usluge migrantima kako bi im omogućile nastavak putovanja, od čega ostvaruju značajan profit. Očekuje se da će cene krijumčarenja nastaviti da rastu i da će se iskorišćavanje

migranata dodatno povećati, kako u tranzitnim zemljama, tako i u zemljama odredišta. Policije u Evropi mogu da se bore protiv ovog fenomena samo tako što će udružiti snage.
BRACA: Svaku isporuku do sad uradio sam tačno kako je dogovoreno, u to nema sumnje.
Poznajem ovaj kraj, znam svaki pedalj ove plaže, a i već sto puta sam to radio.
Jave mi lokaciju i jave mi vreme i moje je samo da ostavim odela.
Ništa više.
Naravno, posle dobijem pare. Ali što se posla tiče – to je moj deo zadatka.
Zarada nije loša, a posao nije ništa posebno.
Ne moram čak ni da se sretnem sa tim ljudima što treba da pokupe odela.
Možda je i bolje tako.
Tako sam i te večeri isto – prišunjao se u po noći, ostavio odela i otišao da spavam.
Dugo već ja imam ovu kafanu.
Ostala mi od roditelja.
Samo, nekad je to bio fin i ugledan restoran,
a sad, sad je uglavnom, kao što vidite, jedno veliko – ništa.
Moji su još šezdesetih došli ovde iz tadašnje Jugoslavije – da rade.
Ja sam tad bio jako mali.
Moji su mislili, kao, odu malo preko grane, zarade neku kintu i vrate se nazad,
da žive k'o gospoda u svojoj zemlji.
Al' u toj njihovoj zemlji nikad se ništa nije promenilo na bolje,
pa tako ni oni nikad nisu ostvarili svoj san – da se vrate.
Razmišljao sam ja da se vratim, ali kad god odem u Srbiju kod rodbine, sve je to lepo i ja sam kao njihov, a u stvari sam stranac.
A ovde isto nije bolje – i ovde ću uvek biti stranac, iako sam skoro ceo život tu.
Ovde živim sam. Nikad se nisam oženio, zbog keve i ćaleta.
Morao sam da ih negujem pod stare dane i sad eto - životarim.
Ne ide u ovim godinama da tražim nekoga.
Uostalom, ko će mene hteti ovakvog?
U početku je posao išao dobro, ne mogu da se žalim. Bilo je i gostiju i pazara, a onda je sve polako počelo da propada kad su se u zalivu izgradile fabrike i zagadile vodu.
Nudili su meni da prodam kafanu i ovo malo zemlje oko nje, pa da se i ovde gradi još koješta okolo, ali nisam hteo. Svi ostali jesu. Prodali su i zemlju i sve što su imali, kupili neke stanove dole u gradu i otišli, a ja ostao sam.
Sad i kad bih hteo da prodam, niti bih neke velike pare dobio, niti bih znao gde da odem. Pa skoro ceo život sam ovde. Ne bih ja znao šta ću sa sobom nigde drugde.
Ovde kod mene sad malo ko dolazi. Ponekad pustim mrežu, pa napecam nešto ribe, spremim čorbu ili paprikaš, ali retko ko to hoće da jede.
”Zagađeno ti je to!
Nezdravo je!
Pocrkaćemo!” -Kažu.
A ja ih pitam pa kako ja?
Evo, ja i jedem i pijem i serem i pišam ovde i ništa mi ne fali.
Al' ne вреди, ne možeš ti njih ubediti.
I tako onda ovde uglavnom niko i ne dolazi.

Ovo drugo je počelo skoro. Pre par godina.
Tad još nije bio ovoliki haos kao sada.
Nije se mnogo ni pričalo o izbeglicama i svemu tome.
Sedim ja na terasi jedno veče i dolazi neki tip, kaže - treba mu čovek za vezu. Posrednik.
Ja se zbunio, ne znam šta hoće, već sam malo i prebledeo od nekog straha, šta li, a onda mi je objasnio kako stvari stoje.
Ja sam, jebi ga, video da od ovog mog posla nema ništa i da mi nema druge nego da prihvatim njegovu ponudu.
Akcija je bila sledeća – on sklopi dogovor sa ovima što hoće da beže negde dalje, nabavi ronilačka odela, a moje je samo da odela ostavim na plaži u dogovoreno vreme.
Od para što uzme meni daje četrdeset posto. A da vam kažem iskreno – para je bilo mnogo.
Do sad sam to već sto puta odradio i nikada nije bilo problema.
Dobijem odela, dobijem informaciju o mestu i vremenu i obavim svoj deo posla.
To uglavnom radim noću, kad nikoga ovde nema.
Prišunjam se dole do obale, blizu vode i ostavim ronilačko odelo.
Te ljude, što su kupovali odela i plivali preko, zapravo nikad nisam ni upoznao.
Nikoga od njih.
A možda je tako i bolje.
Šta će mi to u životu, samo da se rastužim kad ih vidim.
Evo i sad mi se srce cepa kad pomislim.
Jadni ljudi.
Beži svet od pogroma.
Bar ja znam kako je to. Moji su došli iz Jugoslavije.
Čini se da tamo rat nikada nije ni prestajao.
U svakom slučaju, tako sam ja i te večeri ostavio odela tamo dole na plaži.
Dva komada.
Onako kvalitetna, valjana.
Rek'o bi čovek da su nova kad ih vidi. Toliko su dobro izgledala.
SIN: Ima jedan zaliv malo izvan grada.
Tata tu uvek ide ujutru da trči. Ponekad, ako je toplo i ako je vikend, tata i ja odemo zajedno pa se malo niže niz obalu kupamo.
Tata kaže da samo tamo smem da se kupam,
na tim obeleženim mestima,
a nikako u zalivu,
jer je voda u zalivu prljava.
Zbog fabrika ili tako nešto.
Ali tata ne zna da je baš tu negde oko zaliva morsko dno najzabavnije.
Ponekad, kada on na plaži zaspi, a on skoro uvek zaspi, ja krišom otplivam daleko, daleko, u pravcu zaliva i ronim tamo.
Još uvek ne mogu mnogo da izdržim, ali sam sve bolji i bolji.
Stvarno je malo prljavo, mislim – u blizini zaliva, ali svašta možeš da nađeš na dnu. Jednom sam izvukao kacigu za motor.
Kada se probudio i video me s tom kacigom, tata me pitao odakle mi,
a ja mu rekao da sam je našao tu na plaži.

Onda je on frknuo i nastavio da spava.

V
Ti uzmi odelo, ja ću bez odela

ATAŠ: Jesi siguran da si mu dao sav novac?

JASIR: Jesam. Rekao mi je da je sve u redu.

ATAŠ: Da nismo promašili dan?

JASIR: Nismo.

ATAŠ: Otkud znaš?

JASIR: Pa znam.

ATAŠ: Dugo smo putovali i gladni smo, možda smo se zabrojali.

JASIR: Nismo. Nešto drugo se desilo.

ATAŠ: Zajebao nas je! Eto šta se desilo!
Namagarčeni smo, kapiraš?
Dao si sve pare koje smo imali na dva ronilačka odela
i sad je ovde samo jedno.
Znao sam da je ovo neka prevara!
Znao sam!
Od početka sam znao!

JASIR: To nam je bila jedina opcija.

ATAŠ: Šta ćemo da radimo?

JASIR: Ništa. Plivaćemo.

ATAŠ: Kako kada imamo samo jedno odelo?

JASIR: Ti uzmi odelo, ja ću bez odela.

ATAŠ: Umrećeš od hladnoće.

JASIR: Neću. Ja i more smo jedno.
Oduvek smo bili.

ATAŠ: Jasire –

JASIR: Uzmi odelo i krećemo.

ATAŠ: Biće ti hladno.

JASIR: Hoće, ali izdržaću.
Učio sam kako da savladam hladnoću.
Ne zaboravi na moj glupi fakultet.

ATAŠ: Nisam mislio tako.

JASIR: Znam da nisi.

ATAŠ: Hoćeš da me zagrliš?

VI
To je bilo ljudsko telo

GLAS SA RADIJA: Šefovi država i vlada EU su u zaključcima sastanka u Briselu naglasili da se i dalje mora budno pratiti razvoj vezan za moguće otvaranje novih migrantskih puteva i spremno uzvratiti brzom i usaglašenom akcijom, ukoliko se to dogodi. Oni su predočili i da je dolazak ilegalnih migranata postao masovniji preko srednjeg Sredozemlja, pre svega ka Italiji. Zato su podvukli da je hitno potrebno primeniti dogovore sa zemljama severa Afrike da uz ekonomsku i tehničku pomoć taj priliv zaustave. Najmanje 3.770 ljudi poginulo je prošle godine pokušavajući da na preopterećenim brodovima i čamcima preko Sredozemnog mora pobjegne iz svojih ratom pogođenih zemalja na Bliskom istoku.

DR ŠTRAUS: Telo muškarca, starosti oko dvadeset godina koje u ruci grčevito steže predmet antropomorfnog oblika izrađen od materijala zvanog neopren, sa slojem tanke gume ispod površinskog sloja. Sa velikom sigurnošću bih zaključila da se radi o smrti uzrokovanoj davljenjem koje se odigralo pre najviše nedelju dana. Mladić je arapskog porekla, njegov identitet za sada je nepoznat.

Telefonski poziv iz ministrove kancelarije usledio je samo nekoliko dana nakon imejla u kome me nautički institut poziva da se uključim u njihovu ekspediciju u kojoj će se ispitivati neobične aktivnosti na dnu mora u blizini naše obale. Informativni razgovor u vezi sa ekspedicijom bio je predviđen da se obavi u zgradi Ministarstva kriptozoologije i podvodnih prostranstava. Ministar lično je insistirao da dođem.

Situacija sa našim naučnim institucijama je, kao što i sami znate, kritična. Ja, iskreno, nikada nisam imala ambicije da radim u ministartsvu kriptozoologije, niti nautičkom institutu. Naravno, biti naučni radnik u instituciji ima svoje prednosti, ali s druge strane, ako ste stručnjak u svojoj oblasti, nije bitno imate li instituciju iza sebe. Imajući u vidu moje dosadašnje rezultate, među kojima bih posebno napomenula proputovanje balkanskim zemljama i klasifikovanje njihovih mitskih bića, koja više nisu tako mitska, ako uzmemo u obzir da je upravo ministarstvo verifikovalo sve moje nalaze, smatram da je logičan potez nautičkog instituta da pozove upravo mene kao stručnu saradnicu i na ovom projektu. Takođe, ne čudi me što su i ministarstvo i institut pozvani da se angažuju oko ovog slučaja. Naime, nalaz je vrlo kontroverzne prirode, a lokalne vlasti nisu stručne niti po pitanju kriptozoologije, niti podvodne forenzike te je logičan potez bio da se mi uključimo. Meni je, iskreno, u interesu bilo jedino da utvrdim istinu. Ili nešto najpribližnije njoj, pošto je ona sama vrlo relativna stvar.

Zbog toga sam pristala da budem član ekspedicije, što se ispostavilo kao sjajna odluka, jer otkriće do kojeg smo došli, morate priznati, nije nimalo beznačajno.

Samo istraživanje sprovedeno je u utorak ujutru, spakovali smo opremu i dobro proučili područje dna koje nam je lokalna policija predočila kao potencijalno nalazište. Iskreno, ni sama nisam znala šta nas čeka dole. Pomalo sam se i plašila, ako smem da priznam.

Ubrzo nakon što smo zaronili, naša kapsula – Downtilus, registrovala je signal tačno u blizini mesta koje smo i mi obeležili kao potencijalnu lokaciju na koordinatnoj mreži – dakle, bili smo blizu, a dečak, od koga je cela priča i krenula, očigledno je govorio istinu – nešto čudno je stvarno obitavalo tu dole, što smo ubrzo i utvrdili.

Izašli smo iz kapsule i poneli kameru. Nažalost, video snimci još nisu dostupni javnosti, ali uverena sam da ćemo uskoro biti u mogućnosti da obelodanimo rezultate istraživanja. Dubina nije bila preterano velika, a bilo je i dosta svetla. Vidljivost je bila na razdaljini od čak tri metra golim okom. Ubrzo smo primetili objekat u našoj blizini, a primetna je bila i njegova antropomorfna priroda. Postavili smo naše senzore i reflektore na odstojanju od objekta, dovoljnom da ga ne oštetimo ili možda uplašimo, za slučaj da je to neko neobično biće što obitava na morskom dnu.

Kada je oprema postavljena i objekat osvetljen, dala sam znak ekipi da krenemo u tom pravcu. Približavali smo se sporo i pažljivo.

Kada smo prišli sasvim, sasvim blizu, scena koju smo zatekli ostavila nas je bez daha. To nije bila nova nepoznata vrsta morske nemani, čudovišta, neobičnog bića sa dna mora, ne – to je bilo ljudsko telo.

SIN: Tata mi je tog jutra sa trčanja doneo poklon – ronilačko odelo!

Nisam mogao da verujem!

Bila je subota i bilo je jako toplo.

Tata mi je obećao da će popodne da me vodi na plažu pored zaliva. Ići ću na svoje prvo ronjenje sa pravim pravcatim odelom i to pre svog rođendana!

Popodne smo stvarno otišli na plažu.

On je naravno opet zalegao na peškir, a ja sam otišao da ronim – u odelu!

Prvo sam se motao tu u blizini obale dok je tata još bio budan i motrio na mene, a onda kada je zaspao, ja sam otišao dalje, tamo gde je more dublje, bliže zalivu.

Stvarno je istina da se brže pliva u odelu.

Nekako kliziš kroz vodu.

I nije ti toliko hladno.

A u ovom našem moru je uvek hladno.

Na dnu je bilo svega i svačega, kao i uvek.

Ali što sam dublje zalazio, bilo je sve interesantnije, ali i sve mračnije i teže primetiti čega sve to ima dole.

U jednom trenutku neki neobičan kamen ili grana privukao mi je pažnju.

Izronio sam na površinu da zahvatim dah, a onda otišao dole da proverim šta to leži na dnu mora.

Što sam se više približavao, sve više me je bio strah.

Nikada pre se nisam tako osećao dok ronim.

Približio sam se na metar od toga, ali to nije bio ni kamen, ni grana, niti neka morska životinja to je bilo ljudsko telo.

Ležalo je na dnu mora nepomično.

Ja sam mu prilazio bliže i bliže, srce mi je lupalo kao ludo, ponestajalo mi je daha i mutilo mi se pred očima.

Taj čovek kao da je bio od neke gline.
Telo je bilo bledo,
skoro sivkasto
i nekako naduvano,
kao da je napunjeno nečim.
Izgledalo je kao skulptura.
Kada sam bio sasvim blizu ta statua je otvorila oči!
Morao sam da pobegnem odatle!
Nisam mogao da dišem,
srce mi je lupalo kao ludo,
ali nisam mogao nazad na površinu jer mi se ronilačko odelo zakačilo za nešto.
Kunem se da je izgledalo kao da je taj čovek sa dna mora šćepao moje odelo i strgao ga sa mene.
Mislio sam da će mi glava eksplodirati i da ću umreti,
čak sam osetio i suze na svojim obrazima.
Ne znam kako to može kad si pod vodom, ali plakao sam.
Stvarno.
Uspeo sam da se nekako izvučem iz odela i isplivam na površinu,
a sve vreme dok sam plivao gore kao da sam osećao nečiji pogled na sebi.
Konačno sam isplivao i došao do daha.
Ali bez odela.
Odelo je ostalo negde dole na dnu mora.

VII

**Morsko dno je sto puta lepše od
Mesečeve površine**

JASIR: Čitao sam negde da je morsko dno manje poznato čoveku od Mesečeve površine.
A siguran sam da je sto puta lepše na dnu mora nego na Mesecu.
Konačno sam se stopio sa morem.
Već neko vreme sam ovde.
Nije tako dosadno, jedino što ne mogu mnogo da se pomeram.
Verovatno me niko nikada neće naći.
To je u redu.
Više mi nije ni hladno.
Zapravo, ne osećam ništa.
U stvari, nisam osećao ništa sve do juče kada sam ugledao nekog klinca u ronilačkom odelu.
MOM ronilačkom odelu.
Približio mi se sasvim blizu i odmah sam znao.
Ne znam šta mi bi u trenutku.
Nekako sam uspeo da ga rukom šćepam za to njegovo odelo.
Klinac se izbezumio, videlo se da sam ga pošteno isprepadao.
Posle mi je bilo žao.
Ali u tom trenutku samo sam bio jako besan.
Siguran sam da nije on kriv, ali tada nisam ni o čemu mogao da razmišljam.
Samo sam želeo to jebeno odelo. Platiao sam za njega! Moje je!

Klinac je uspeo da se izvuče gore na površinu,
ali odelo je ostalo kod mene.
Konačno je bilo u mojim rukama.
Morsko dno je sto puta lepše od Mesečeve površine.

VIII

**U životu se kockice uvek nekako
sklope kako treba**

GLAS SA RADIJA: Naša država je podržala i ubuduće će podržavati svaku sveobuhvatnu
i održivu inicijativu po pitanju migrantske krize – rekao je šef diplomatije i dodao da sa
zadovoljstvom može da konstatuje da su i državni organi i građani naše zemlje svojim
delovanjem i svojim ponašanjem pokazali da na migrante ne gledaju kao na izvor problema,
već pre svega kao na ljude u nevolji.
OTAC: Prvo što mi je palo na pamet jeste da nikad nikoga nisam video da ovde pliva.
Kad pogledaš vodu u zalivu prosto ti pripadne muka.
Nije ovo voda za plivanje. To svi znaju.
A opet, nisam znao otkud onda dva ronilačka odela baš tu.
I to kakva dva odela!
Nikad ne biste rekli da bi takav dobar komad ronilačke opreme neko tako olako bacio – a opet,
zašto bi onda ta odela baš ovde završila?!

121

Imam četrdeset godina i svako jutro džogiram.
To su valjda te godine kada biste sve uradili samo da ne priznate sebi da ste u suštini prevalili
već pola života.
To je najnezgodnije – ni tamo ni vamo.
Sve bi kao hteo i mogao, a u stvari ništa.
Imam sina od dvanaest godina i ženu.
Nas troje živimo tu dole, u gradu, a na obalu zalazim samo ovako rano ujutru,
kad trčim.
Uz obalu ima nekoliko finih mesta za kupanje,
ali ovde u zalivu,
gde su sve ove fabrike izgrađene poslednjih godina,
tu se niko ne kupu.
Moj sin mnogo voli da roni, ne znam otkud ta fascinacija morskim dnom,
ali oduvek su ga privlačile te stvari.
Žena i ja smo ga dok je bio još manji vodili na neke časove,
ali ne vredi,
neće on u bazen,
već u more!
I ja šta ću, kad je lepo vreme i kad je vikend, ja ga ponekad odvedem dole niz plažu,
dalje od zaliva, da se kupamo i da on, kao, roni.
Poslednjih par meseci me moli da mu kupim ronilačko odelo.
Ta odela nisu mnogo skupa, ali ne može čovek da kaže ni da su jeftina.
Istina, mogu se naći i neka polovna i neka za male pare,
ali pametna investicija je kupiti kvalitetno odelo koje može što duže da traje.

Jedini problem je što klinici u tim godinama rastu kao iz vode i biće mu malo već sledeće godine. Međutim, u životu se kockice uvek nekako sklope kako treba. Tog jutra sam na trčanje otišao nešto ranije nego inače. Napolju je bila magla. Išao sam svojom uobičajenom rutom za trčanje. U jednom trenutku sam na molu pored kog uvek prolazim video dva ronilačka odela. Prava ronilačka odela. Lepa, kvalitetna i – odbačena. Gledao sam okolo, ali žive duše nije bilo u zalivu. Nikog nema! Sačekao sam još neko vreme da vidim hoće se neko pojaviti, ali niko nije dolazio. Uzeo sam jedno odelo u ruke. Bilo je tako neobično na dodir. Mislim da zapravo nikada nisam držao pravo ronilačko odelo u rukama. Čitao sam, doduše, dosta o tim odelima. Kažu da ljudsko telo prosečno gubi temperaturu dvadeset i pet puta brže u vodi nego u vazduhu, pa se zato i koriste ta odela da zadrže temperaturu. Sva ta odela napravljena su od nekog materijala čije sam ime zaboravio, a stvar je u tome što funkcionišu tako što propuštaju jako tanak sloj vode koji se nalazi između ljudskog tela i samog odela, a koji se onda zagreva i štiti telo od hladnoće. I tako sam ja držao to odelo u rukama i delovalo je prilično kvalitetno. Poverovao sam da može da uradi sve to o čemu sam čitao. Dok sam se premišljao da li da ga uzmem i dalje nikoga nije bilo na vidiku. Pomislio sam da je ovo sudbina. Mom sinu je rođendan za nekoliko dana. Kako ono kažu – ko nađe, njegovo je. A ovo odelo sam JA našao. Kao da je samo mene čekalo. Uostalom, nisam bio pohlepan pa da uzmem oba. Jedno je i više nego dovoljno. Na kraju krajeva, u životu se kockice uvek sklope kako treba. Siguran sam da ću se jednog dana nekako nekome odužiti za ovo. Nastavio sam da trčim tog jutra noseći jedno ronilačko odelo pod rukom. Mora da sam izgledao kao ludak. Magla se lagano podizala i sunce se polako pomaljalo negde na horizontu. **SIN:** Tata je poludeo kada sam iz mora izronio bez odela na sebi. Vikao je na mene, grdio me i pričao kako sam nesposoban. Ja sam samo ćutao i plakao. Kada je prestao da viče, tata me je zagrlio. Kada sam prestao da plaćem, ispričao sam mu šta se desilo. Onda je tata opet počeo da viče i govorio mi je da lažem i da sam sigurno negde pocepao odelo i da sam nezahvalan jer ne znam da čuvam svoje stvari i da ne znam da cenim to što on radi kao konj

i muči se da zaradi i da mi obezbedi sve što poželim. Dok smo stigli do kuće, nekako sam ubedio tatu da je ono što mu govorim istina. On je rekao da je najbolje da obavestimo lokalnu policiju o tome. Ja nisam znao šta je najbolje. Ja sam samo bio tužan – i to je sve. Posle nekog vremena, taj čovek sa dna mora postao je najveća vest u celoj zemlji. A na televiziji se često pojavljivala i neka Dr Štraus, koja je mnogo pričala o tom otkriću i ne znam čemu još, nisam baš sve shvatio, ali znam da je objasnila svima da je na dnu mora stvarno bio čovek i da ja nisam umislio. To na dnu je bio mrtav čovek koji mi je oteo moje novo ronilačko odelo.

IX
Uvek ću voleti more

JASIR: Prvo sam čuo buku, a onda video svetlo. Jedan snop svetla negde u daljini. Mora da je neko konačno došao da me potraži. Ataš je sigurno nekome prijavio da me nema i došli su da me traže. Samo, ne znam šta će pronaći? Mislim da ovo više nisam ja. Stopio sam se sa morem. Jedva da više mogu da pomerim i pogled. Mislim da sam postao kao neki kamen oko kog je obrasla najdvinija šarena morska trava. Nešto beličasto raste oko moje kose, kao venac. Ponekad mi zamiriše na jasmin. Rođen sam se jednog sunčanog dana kada je vazduh mirisao na jasmin. Uvek ću voleti more.

X
Stvaranje čoveka

GLAS SA RADIJA: Fotografija trogodišnjeg dečaka čije je telo more izbacilo na plažu šokirala je čitav svet i proširila se po društvenim mrežama. Na fotografiji se vidi dečak obučen u crvenu majicu sa licem u pesku na plaži u Bodrumu. Osim toga, objavljena je i druga fotografija policajca sa bolnim izrazom lica kako nosi telo dečaka. Fotografija utopljenog trogodšnjaka se za veoma kratko vreme proširila po društvenim mrežama i retvitovana je čak nekoliko hiljada puta. **URBAN URBAN:** Poštovane kolege, prijatelji, saradnici i svi koji ste večeras ovde, moje ime je Urban Urban, iako to već verovatno znate, ali ono što ne znate jeste da mi je velika je čast i privilegija što sam večeras ovde i što je moj umetnički rad prepoznat od strane Evropskog

Instituta za Savremenu Umetnost.
Odrastajući, naučio sam da bez umetnosti nema ni budućnosti, nema života, takoreći.
Nositi titulu najznačajnijeg umetnika dvadeset i prvog veka i držati u ruci ovu zlatnu kašiku, neprocenjiva je sreća za mene.
Međutim, ovo putovanje nisam prošao sam.
Mnogi ljudi, od kojih nečija lica vidim i danas ovde u publici, bili su tu uz mene.
Za početak zahvalio bih dr Štraus i njenom timu naučnika koji su otišli u svoju ekspediciju na dno mora i naterali me da razmislim šta je zapravo cilj mog boravka na umetničkom programu gde sam proteklih meseci bio artist in residence. U jeku ovih tragičnih dešavanja na evropskom tlu, koja nas sve duboko pogađaju, dugo sam razmišljao o tome šta će biti moj finalni rad na kraju ovog projekta. Znao sam da on mora da se tiče migracija i migrantske krize.
Provodio sam mesece i mesece u zemlji sa čije obale su ti jadni ljudi plivali preko divljeg i nepreglednog morskog prostranstva kako bi stigli do druge obale i druge zemlje, gde su verovali da ih čeka neka lepša budućnost.
Ja sam pričao sam sa njima,
pravio fotografije,
slikao,
vajao,
nema šta nisam radio,
ali sve to je delovalo prazno I nedovoljno.
Nije imalo energiju I ponoću jednog pravog, ikonografskog umetničkog dela.
Sve je izgledalo kao još jedna novinska vest,
još jedna nebitna fotografija,
nešto što je već viđeno.
A trebalo je napraviti nešto veće od toga – veće od života.
I baš tada, kada sam bio u najvećem očajanju, saznao sam za ekspediciju dr Štraus.
Pohitao sam I ja za njima na dno mora I imao sam šta da vidim.
Tamo me je čekala prava umetnost.
To jedno,
bledo
I naduto telo,
bilo je osvetljeno reflektorima koje su naučnici postavili.
I baš tako kako sam ga zatekao, bez ikakve moje intervencije,
ono kao da je odjekivalo umetničkim nabojem jednog remek dela!
Ja sam ga samo preneo ovde pred vas, ništa više.
Hvala Vam dr Štraus!
Hvala Nautičkom institutu i Ministarstvu kriptozoologije i podvodnih prostranstava,
Hvala Evropskom Institutu za Savremenu Umetnost,
Hvala lokalnim vlastima uz čiju pomoć sam izneo ovu instalaciju sa dna mora i doneo je danas pred sve vas.
I hvala svima vama koji ste večeras ovde
i koji prepoznajete koliko je ovo značajan trenutak za svetsku istoriju.
Ipak, veliki broj ljudi koji su takođe zaslužni za ono što ćete videti, danas nisu sa nama.
Jedan od njih je i nepoznati mladić

čije će se telo za nekoliko sekundi pojaviti na ovom pijedestalu.
Njegovi prsti se, kao što vidite, nežno dodiruju sa ovim ronilačkim odelom
koje je sada konačno u njegovim rukama,
zamrznuto u večnosti.
A, kao što se ono kaže – ars longa, vita brevis!
Čast mi je što sam upravo ja bio taj koji je ovog mladića
i patnju njegovog naroda,
ali i svih drugih ljudi koji se bore za svoje mesto pod suncem na tlu starog kontinenta,
pretvorio svojim umetničkim radom u jedan delić večnosti.
Nije slučajno što ova instalacija izgleda upravo ovako –
isto kao Mikelandelovo Stvaranje Adama.
Jer – baš kao što je Mikelandelo zabeležio stvaranje čoveka na vrhu Sikstinske kapele, tako sam
i ja zabeležio rađanje jedne nove stvarnosti!
Nove evropske stvarnosti,
u kojoj postoji mesto pod suncem za sve nas
i u kojoj smo svi isti pod ovim nebeskim svodom!
Hvala vam!
Voli vas vaš Urban Urban.
SIN: Pre nekoliko dana bili smo na nekoj glupoj izložbi.
Mama i tata su me naterali da pođem, valjda jer se po novinama priča da sam ja zaslužan za otkriće onog čoveka na dnu mora što mi je oteo odelo.
A nisam ja ništa zaslužan, stvarno.
Zapravo, saznao sam da je ime tog dečka Jasir.
Mislim da to niko na izložbi ne zna.
To sam saznao od njegovog brata Ataša.
On ima sedamnaest godina,
Jasir je imao dvadeset.
Ataš me je našao na fejsbuku.
Kaže da je moje ime saznao iz novina.
Izvinio mi se što me je Jasir onako uplašio i strgao odelo sa mene.
Ja sam rekao da je OK.
Ataš kaže da je Jasir to uradio jer je to stvarno bilo njegovo ronilačko odelo,
za koje su njih dvojica nekom tipu dali nešto mnogo para,
ali ga iz nekog razloga nisu dobili.
Pitao sam Ataša zašto nije došao na izložbu posvećenu njegovom bratu.
On mi je rekao da je ta izložba jedno obično sranje.
A i da nije u zemlji.
Zamolio sam ga da mi pošalje razglednicu sa tog mesta gde je sad.
Danas mi je stigao paket iz neke zemlje čijeg se imena ne sećam.
U kutiji nije bila razglednica već ronilačko odelo.

KRAJ

